

**Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu**

**Návrh geoturistického produktu Národního geoparku
Egeria**

**(Znovuoživení zapomenuté paměti místa)
Bakalářská práce**

Autor: Andrea Janottová

Studijní obor: Management Cestovního ruchu

Vedoucí práce: Ing.Martina Pásková, Ph.D.

Odborný konzultant: Bc.Jiří Loskot

Hradec Králové srpen 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Návrh geoturistického produktu Národního geoparku Egeria – *Znovuoživení zapomenuté paměti místa*“ vypracovala samostatně pod vedením Ing. Martiny Páskové, Ph.D. a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy a vnitřními předpisy Univerzity Hradec Králové.

V Hradci Králové dne 20.8.2015

podpis

Andrea Janottová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Martině Páskové, Ph.D. za odborné vedení, připomínky a rady, které mi poskytla v průběhu tvorby této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala managerovi Národního Geoparku Egeria panu Bc. Jiřímu Loskotovi za jeho čas, ochotu, cenné podklady a připomínky. V neposlední řadě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli s distribucí dotazníků, konkrétně panu Ing. Michaelu Rundovi a MAS Kraj živých vod.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tématem geoparků, konkrétně Geoparkem Egeria na území Karlovarského kraje. Teoretická východiska se věnují historii vzniku geoparků, jejich principům a úrovni spolupráce. Dále je zde popsán význam a přínos geoturismu, stejně jako principy geoturistického produktu, který je v práci odvozen od produktu cestovního ruchu. Kapitola Paměť krajiny a její percepce se soustředí na definici kulturní krajiny a aspekty jejího vnímání. Praktická, výzkumná část práce spočívá ve vypracování případové studie Geoparku Egeria, která obsahuje charakteristiku a vymezení území a analýzu turistických aktivit a lokalit významných z hlediska paměti krajiny geoparku. Dále následuje kapitola průběh šetření, kde jsou uvedeny výsledky sekundárního a primárního výzkumu. Sekundární výzkum byl proveden obsahovou analýzou dostupných zdrojů. primární výzkum se skládal zejména z terénního a dotazníkového šetření. Následující kapitola této práce navrhuje nový geoturistický produkt, který byl vytvořen na základě výsledků praktické části. Práce rovněž zmiňuje další návrhy a doporučení pro management Geoparku Egeria a v závěru práce navrhuje další možné objekty zkoumání v tomto oboru.

Klíčová slova: geoturismus, geopark, Karlovarský kraj, geoturistický produkt, produkt, Geopark Egeria, paměť krajiny, Sudety

Annotation

Title:

Proposal of geotourism product for National Geopark Egeria;

The revival of forgotten memories of the area

This Bachelor thesis deals with the topic of geoparks, specifically with Geopark Egeria at the Karlovy Vary region. Theoretical part is devoted to the history of geoparks, their principles and level of cooperation. Further this paper describes the importance and benefits of geotourism, as well as the principles of geoproduct, which is here derived from the general tourism product. Chapter called Landscape Memory and its perception focuses on the definition of cultural landscapes and aspects of their perception. Practical, analytical,

part of this work is based on case study of Geopark Egeria, which contains the characteristics and the definition of territory, as well as analysis of geotourism activities and sites important for landscape memory of geopark. The following chapter contains description of the results of secondary and primary research. The secondary research was conducted through analysis of content of available resources. The primary research consisted mainly of field observations and questionnaire survey. The next section of this paper proposes a new geoproduct, that was created based on the results of the practical part. This work also mentions further proposals and recommendations for the management of Geopark Egeria and finally suggests other possible objects of exploration in this field of study.

Key words: geotourism, geopark, Karlovy Vary region, geoproduct, product, Geopark Egeria, landscape memory, Sudetenland

Obsah

1	Úvod	1
2	Stanovení cíle práce a metodologie	4
3	Teoretická východiska	8
3.1	Geoparky	8
3.2	Geoturismus	11
3.3	Geoturistický produkt	14
3.4	Paměť krajiny a její percepce	17
4	Případová studie Národního Geoparku Egeria.....	20
4.1	Vymezení a charakteristika území	22
4.2	Lokality významné z hlediska paměti krajiny	52
4.3	Průběh šetření a jeho výsledky.....	60
4.4	Návrh geoturistického produktu	67
5	Shrnutí výsledků práce	70
6	Závěry a doporučení	72
7	Zdroje.....	75
9	Seznam použitých obrázků	86
10	Seznam použitých tabulek.....	89
11	Seznam použitých grafů	90
12	Přílohy	91

1 Úvod

Kulturní krajina v českém pohraničí v posledních 85 letech své existence prodělala mnoho změn, jejichž dopady je možné vnímat v současnosti jak v ekonomické, socio-kulturní, tak např. i urbanistické, architektonické, či environmentální sféře.

Tato oblast, taktéž označovaná jako Sudety¹, byla do roku 1945 obývána střídavě německým a českým obyvatelstvem, které od středověku mělo v této části Čech a Moravy různé národnostní zastoupení v návaznosti na politický vývoj a změnu hranice zemí, jež se ve střední Evropě formovaly.

S připojením Sudet k Třetí říši došlo ke kompletnímu odsunu česky hovořícího obyvatelstva z tohoto území do vnitrozemí.

Podle Antikomplexu (2006) byly opuštěné vesnické usedlosti po českém obyvatelstvu doosidlovány nově příchozími Němci. Sudetská krajina tak na dalších několik desetiletí začala ztrácet své starousedlíky, kteří zde pečlivě po mnoho generací obdělávali, zkulturňovali a obývali krajinu, která jim sloužila nejen pro obživu, ale také jako inspirace jejich duchovního a kulturního života.

S koncem 2. světové války bylo zapotřebí národnostní otázky v Československu vyřešit.

Podle tohoto sdružení (2006), pokračovalo tak již započaté vystěhovávání starousedlíků.

Lid od pradávna obývající oblast Sudet, ať už německý či český, jenž měl vztah k místní krajině, který se jí po staletí snažil urbanizovat, který zde vytvořil hustou síť obydlí, cest a jiných kulturních a technických památek, které byly spjaty s každodenním životem a vírou, doprovázející tuto společnost na každém kroku, byl nucen svá obydlí opustit.

Antikomplex (2006) i Kastner (1996:9) uvádějí, že odsun německého obyvatelstva trval až do roku 1947, avšak opuštěná města byla kromě znovunavrativších se českých původních obyvatel doosidlována Čechy z vnitrozemí, Volyňskými Čechy, Rumuny, Francouzi, Chorvaty

---

¹ Slovo Sudety v této práci není chápáno jako pejorativní výraz s odkazem na jeho politické konotace z období 2. světové války, ale spíše ve smyslu geografickém, jelikož vhodně vymezuje část zkoumaného území.

a jinými etniky, která měla sice minoritní zastoupení při doosidlování pohraničí, ale taktéž se na něm podílela.

Mnozí z nových obyvatel zde však nepobyli dlouho, neboť s příchodem února 1948 byli o zemědělskou půdu taktéž připraveni.

Přišla kolektivizace a následovalo hromadné rozebírání majetku po Němcích, který hrůzy války „přežil“.

Antikomplex (2006) dále uvádí, že se začaly likvidace v podobě bouracích prací a přestavování památek, kostelů a ostatních jinak vhodných budov pro účely levného stavebního materiálu a hraničního vojenského prostoru.

V mnoha případech mizely celé vesnice a města, jako např. Čistá, *něm.* Lauterbach, Milíře, Třídolí, *německy* Dreihausen, a mnoho jiných.

50. a 60. léta byla totální destrukcí, která zahlazovala vše, co jen mohlo pozdějším generacím připomenout životy těch, kteří tu žili před válkou.

Tito noví obyvatelé neznali historii, potřeby ani příběhy krajiny, které se předávaly písemnou i ústní formou z generace na generaci, nebyli spojeni s místní krajinou, neznali výskyt a účinky minerálních vod, kyselek, starověké cesty, obchodní či křížové stezky, jež obohacovaly krajinu, která obklopovala usedlosti, vesnice a města.

Antikomplex (2006) uvádí, že to málo, co sudetská krajina mohla po všech zásazích svým novým obyvatelům sdělit, dokonala ona sama. Přírodní živly, náletové rostliny, usazené sedimenty a eroze tak postupem času začaly ukrývat tajemství, která člověk nestihl zničit.

Vzniklo tak jedinečné území, které postupem času pohltil les a divokost přírody, a to i s ukrytými projevy dřívějšího osídlení a doklady několika set let staré historie hornictví, lázeňství a výroby porcelánu.

Aktuálnost problematiky česko-německého pohraničí dokládá vznik a fungování mnoha obecně prospěšných organizací, spolků a jiných neziskových organizací, které se v daném území snaží o obnovu památek, rekultivaci a znovuoživení paměti krajiny. Mezi tyto organizace lze například řadit organizaci Památky a příroda Karlovarska, Živý kraj, MAS Kraj

živých vod, MAS 21, MAS Sokolovsko, MAS Vladař, Terra Incognita, o. s., ZO ČSOP Kladská, CHKO Slavkovský les a mnoho jiných.

Koncept geoparků, který se zaměřuje zejména na geologické a geomorfologické dědictví, se také soustředí na biologické a kulturní hodnoty, díky čemuž je zde vnímán jako vhodný nástroj, pomocí něhož je možné prohlubovat nejen geologickou informovanost návštěvníků a místních obyvatel Geoparku a rozvoj regionu.

Autorka si toto téma vybrala záměrně proto, že ve zkoumaném území žila a i dnes se do něj velice často vrací, za účelem cyklo a pěší turistiky v krajině, která pokaždé odhalí něco nového, dosud neprobádaného. Dalším důvodem výběru tématu této bakalářské práce bylo cílené rozšíření znalostí o konceptu geoparků a geologické historii zkoumaného území.

2 Stanovení cíle práce a metodologie

V souvislosti s výše uvedenými důvody spojenými s historií území a zejména pak v souvislosti s vývojem obyvatelstva ve zkoumaném území v posledních 70 letech se dá předpokládat, že znalost geologických, geografických, kulturních, historických nebo jiných zajímavostí, vázajících se k místu českoněmeckého pohraničí, není příliš velká.

Mnoho autorů, jako např. Farsani (2012), Fabeiro, Carrillo a Svenson (2013) uvádějí, že společnost, která si je vědoma kvalit a jedinečnosti obývané oblasti, současně získává potřebu o místo pečovat a aktivně se podílet na jeho rozvoji.

A tak cílem této bakalářské práce je:

- analýza míry znalosti kulturní krajiny místním obyvatelstvem ve zkoumaném území a návrh takového geoturistického produktu, aplikovatelného v národním Geoparku² Egeria, který napomůže místním obyvatelům i návštěvníkům k hlubší percepci krajiny, identifikaci s místem a prožití nového Genia Loci místa, a to za pomoci znovuoživení místní paměti krajiny.

Jelikož se tato bakalářská práce soustředí na koncept geoparků, tj. v této práci území Národního Geoparku Egeria, a znovuoživení paměti krajiny, vyvstává zde hned několik výzkumných otázek:

1. Jak moc znají místní obyvatelé regionální historii a místa, v nichž jsou projevy přírodní, smíšené a kulturní paměti krajiny ztělesněné?
2. Jaké produkty jsou využívány v rámci Národního Geoparku Egeria k prezentaci paměti krajiny a šíření osvěty mezi návštěvníky?
3. Jsou tyto produkty spíše zaměřené na prezentaci přírodní nebo kulturní paměti krajiny?

V rámci této bakalářské práce byly formulovány následující hypotézy, které byly ověřovány pomocí následujících empirických postupů:

---

² V práci se vyskytuje slovo geopark s malým počátečním písmenem, jenž značí geoparky všeobecně. Slovo Geopark s velkým počátečním písmenem, v této práci značí pouze Geopark Egeria.

- dotazníkového šetření, jehož cílem je analýza znalosti kulturní krajiny místním obyvatelstvem (I),
- rozhovorů s managerem Geoparku (II),
- analýzou dat sekundárního výzkumu (III)
- a vlastním terénním šetřením (IV), které probíhalo v letech 2014 a 2015, s fotodokumentací, jež je součástí přílohy této bakalářské práce.

Hypotézy a způsoby jejich ověřování			
Číslo	Hypotéza	Zdůvodnění hypotézy	Způsob ověřování hypotézy
1	Místní obyvatelstvo nezná projevy paměti dané kulturní krajiny odrážející historii území	Vzhledem k tomu, že území prošlo výměnou obyvatelstva po druhé světové válce, byly jakékoliv projevy po předešlých obyvatelích po dlouhá desetiletí tabuizovány a ničeny. Došlo tak ke ztrátě paměti místa a ztrátě lidské paměti.	I
2	Místní obyvatelé by uvítali více informací vztahujících se k zajímavostem území	Území Geoparku je velice hojně navštěvováno jak místními obyvateli, tak např. lázeňskými hosty. V lidech se probouzí zájem dozvědět se a zažít něco jedinečného. Místní obyvatelé již nenahlízejí na projevy německé historie v Sudetech jako na něco, co je potřeba zničit a zahladit, ale jako na přirozenou součást kulturní krajiny předků, která do daného území patří a je jeho součástí.	I
3	Paměť krajiny prezentovaná v Geoparku Egeria se soustředí jen na geologickou historii území	Přestože by měla být popularizace geologie hlavní náplní geoparků, měly by geoparky následovat takový princip, kde působí dohromady jak neživé, živé, tak kulturní složky oblasti. Autorka se však domnívá, že v Geoparku Egeria je prezentována pouze geologická stránka území.	II, III, IV

Tabulka 1 Hypotézy a způsoby jejich ověřování, Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Aby však mohlo být stanoveného cíle dosaženo, bylo zapotřebí uvést do souvislosti jak teoretická východiska geoparků, tak i sociokulturní problematiku této části České republiky, neboť sudetská krajina během svého historického vývoje čelila mnohým změnám, jež zapříčinily ztrátu historické kolektivní paměti ve zkoumaném území.

Teoretická část se proto věnuje důkladné rešerši literatury, která se na danou problematiku úzce specializuje, včetně využití zdrojů z odborných časopisů, neboť téma geoparků je v oblasti cestovního ruchu stále poměrně novou oblastí.

Praktická část bakalářské práce se zabývá případovou studií Geoparku Egeria, kde je podrobně zkoumáno, vymezeno a charakterizováno území Geoparku, analyzován geoturismus odehrávající se na území Geoparku, stejně tak jako analýza nabídky všech geoturistických produktů.

Pro vyhodnocení potřeby navrhovaného geoturistického produktu byl kromě vlastního terénního šetření a analýzy sekundárních dat zvolen jako nejvhodnější nástroj rozhovor s managementem Geoparku a dotazníkové šetření, které se však v této práci nevztahuje na území celého Geoparku Egeria, nýbrž jen na zúžené území Slavkovského lesa, které zabírá přibližně jednu třetinu území Geoparku.

Zkoumaný vzorek obyvatel zde sice splňoval charakteristiku obyvatel celého Geoparku Egeria, nicméně vzhledem k výskytu větších měst a velkému počtu obyvatel ve zkoumané oblasti, není v možnostech této bakalářské práce obsáhnout takový počet obyvatel území, který by jednoznačně prokázal znalost či neznalost místní krajiny. Proto dotazníkové šetření v rámci této práce pouze nastiňuje pravděpodobnou znalost krajiny Slavkovského lesa. Dotazníky byly distribuovány v tištěné podobě do lokálních restauračních zařízení, knihoven, TIC, před nákupními centry a rovněž pomocí internetového odkazu emailem do různých organizací, které v území působí.

Metodický postup vlastního šetření je podrobně popsán v kapitole 4.3.

3 Teoretická východiska

3.1 Geoparky

Jones (2008:273) uvádí, že *„filozofie konceptu geoparků byla prvně představena v roce 1991 na kongresu ve francouzském Digne jako prostředek k ochraně a prosazování geologického dědictví a jako nástroj k udržitelnému rozvoji skrze globální síť teritorií, které se vyznačují mimořádnou geologickou hodnotou.“*

V roce 1999 UNESCO (1999) přijalo opatření ke schválení nové iniciativy geoparků, podporující zachování a rozvoj vybrané oblasti, která má významné geologické rysy.

Evropská Síť Geoparků na svých stránkách (2015) uvádí, že v roce 2000 následovalo setkání zástupců čtyř evropských teritorií (Španělska, Německa, Řecka a Francie), kde byl diskutován rozvoj regionálního hospodářství prostřednictvím ochrany geologického dědictví a podpory geoturismu. Výsledkem tohoto zasedání bylo pak podepsání úmluvy deklarující založení Evropské Sítě Geoparků, ang: European Geoparks Network (dále jen jako EGN).

Dále EGN (2015) uvádí, že významným bodem ve vývoji sítě geoparků bylo podepsání smlouvy o spolupráci s organizací UNESCO v roce 2001, což Evropskou Síť Geoparků zařadilo pod záštitu této celosvětově uznávané organizace.

Jones (2008:273) dále uvádí, že v roce 2004 došlo ke spojení mezi sedmnácti již existujícími evropskými geoparky a osmi čínskými národními geoparky, což dalo vzniknout Světové Síti Národních Geoparků, ang: Global Geoparks Network (dále jen jako GGN), pod záštitou UNESCO.

UNESCO (2014b) nově informuje, že GGN se od svého založení úspěšně rozrůstá a že na konci roku 2014 měla GGN zastoupení v již 32 zemích po celém světě s celkovým počtem 111 geoparků.

EGN (2015) taktéž zmiňuje, že GGN v roce 2014 ocenilo významnou úlohu, kterou EGN ve svém regionu má, a to zejména při sdílení zkušeností a tvorbě společných projektů. A tak vznikla iniciativa GGN k podpoře vzniku jiných Regionálních Sítí Geoparků. To vedlo

k založení Asia Pacific Geoparks Network, která spojuje členské země ve svém regionu, stejně jako EGN v Evropě.

Podle UNESCO (2014a) je světový geopark jednotný prostor s významným geologickým dědictvím mezinárodního významu.

Taktéž tato organizace dále uvádí, že geoparky využívají toto dědictví m.j. ke zvýšení povědomí o klíčových problémech, kterým čelí lidstvo v rámci dynamického vývoje planety Země. Mnoho geoparků taktéž podporuje informovanost o geologických rizicích, jakými jsou např. výbuch, vznik a chování sopek, zemětřesení nebo tsunami, a mnoho z nich rovněž pomáhá s přípravou strategií, jež mají za úkol zmírnit následky přírodních katastrof mezi místními komunitami. Geoparky podle této organizace mohou rovněž shromažďovat záznamy o minulých klimatických změnách, vzdělávat veřejnost a informovat o současném stavu životního prostředí, stejně tak jako o implementaci dobrých praxí k využívání energií z obnovitelných zdrojů a uplatňování standardů zeleného cestovního ruchu. Podle UNESCO (2014a) geoparky mohou informovat o udržitelné spotřebě a nutnosti využívání přírodních zdrojů, tj. těžbě v dolech, lomech nebo využití jiných přírodních zdrojů, avšak souběžně podporují respekt k životnímu prostředí a integritu krajiny.

Farsani et al. (2012:29) píše, že Chen a Jiang (2003:295-297) oproti tomu vnímali geopark jako malebné místo zvláštního geologického významu, vzácných přírodních vlastností s esteticky okrasnou hodnotou, jež ve svém rozsahu integruje další přírodní scény, památky a kulturní hodnoty do jedinečné přírodní oblasti.

Podle Chena a Jianga (2003:295-297) geopark není pouze destinací sloužící pro cestování, vyhlídkové trasy, lázeňské zotavování a kulturně zaměřenou rekreaci, ale je také klíčovou chráněnou oblastí geologického dědictví a základnou pro geovědecký výzkum a popularizaci vědy.

Vymezení geoparků se různí v celistvosti a závislosti na chronologickém vývoji konceptu geoparků, nicméně pro tuto práci byla jako hlavní definice použita formulace Zelenky a Páskové (2012:180-181), jež koncept geoparku vymezuje takto:

Geopark je takové „území, které reprezentuje geologické dědictví dané lokality či daného regionu na místní, regionální, národní, evropské či jiné kontinentální a globální úrovni, například skalní města, krasová území, archeologická, paleontologická naleziště, vulkanické jevy, staré doly, hutě, atd. Disponuje strategií udržitelného rozvoje. Geopark má jasně definované hranice a zahrnuje dostatečně velkou a osídlenou oblast, která umožňuje prosazovat udržitelný rozvoj a naplňovat poslání geoparků“.

Tito autoři (2012:180-181) dále uvádějí, že v geoparku se nachází geotopy, které jsou výjimečné z hlediska vědeckého zkoumání, estetických hodnot, vzdělávacích funkcí a současně reprezentují geologické dědictví daného státu.

Lokality geologického významu by měly být vzájemně propojeny sítí veřejných geologických geosteze, geoexpozic a dalších naučných stezek či turistických stezek, a to za přítomnosti kvalitní informační infrastruktury geoparku.

Jak také Zelenka a Pásková (2012:180-181) zmiňují, většina lokalit prezentovaných v rámci geoparku je součástí geologického dědictví, které však bývá zároveň doplněno ekologickými, archeologickými, montanistickými, historickými, kulturními a jinými atraktivitami.

Klíčovou aktivitou geoparků je tzv. geoturismus a související obchodní produkce a služby, které získávají místním podnikatelům příjem z podílu na cestovním ruchu v daném geoparku a zajišťují tak i pracovní příležitosti.

Podle Zelenky a Páskové (2012:180-181) by měli mít největší zájem na vytvoření geoparku hlavně místní obyvatelé, kteří si povětšinou uvědomují hodnoty krajiny, v níž žijí. Důležitou součástí geoparku je však také management, který zajišťuje a koordinuje management a marketing v rámci lokality, komunikuje se všemi aktéry a zástupci partnerských organizací v rámci geoparku a zajišťuje tak udržitelný rozvoj území.

Jak je uvedeno v textu výše, geopark by měl vznikat zejména z iniciativy místních obyvatel či organizací, nejedná se tedy o iniciativu státu, jak tomu je např. u národních parků či chráněných krajinných oblastí, které jsou legislativně ukotvené a vyhlášené zákonem.

Podle Zákona 114/1992 Sb (1992) se národní parky rovněž liší od geoparků tím, že „jejich značnou část zaujímají přirozeně nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy“, což není

podmínkou u geoparků, které se např. vyskytují v oblastech s krajinou, která byla přeměněna nejen povrchovou těžbou surovin.

V některých případech se však národní parky nebo chráněné krajinné oblasti prolínají s územím geoparku, jak je tomu např. v České republice u CHKO Slavkovský les a Geoparku Egeria.

Koncept geoparků využívá takový přístup k ochraně, kde je oceněn, zachován a propagován ABC (abiotic, biotic, culture) princip, tj. všechny aspekty přírodního (živého a neživého) a kulturního dědictví. Propagace tohoto dědictví se uskutečňuje na území geoparků za pomoci vzdělávacích programů, jež jsou zaměřené na prohloubení znalostí a zachování výše zmíněných hodnot.

Azman et al. (2010:1) poukazují současně na to, že *„účast místních komunit na rozhodovacím procesu, rozvoji a řízení geoparků a geoturismu zlepšuje životní úroveň obyvatel a posiluje jejich porozumění a schopnost ocenit hodnoty geologického a kulturního dědictví na jejich území.“*

3.2 Geoturismus

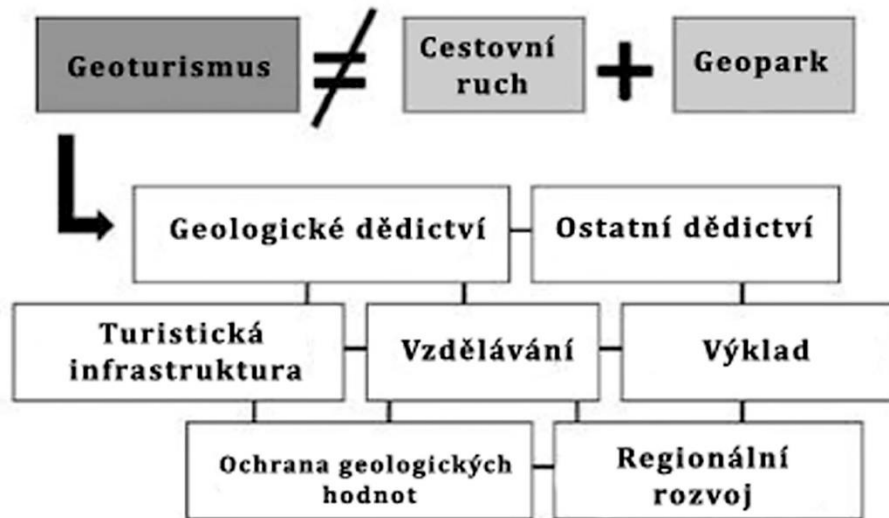
Farsani et al. (2012:15-16) z portugalské univerzity v Aveiru tvrdí, že význam geoturismu byl postupně odvozen od definice udržitelného rozvoje, udržitelného turismu a eco-turismu, avšak geoturismus se odlišuje od eco-turismu svým důrazem na geologický a geomorfologický charakter oblasti, který přitahuje zejména turisty, kteří hledají specifickou aktivitu, místo a zejména pak prožitek. Podle výše zmíněných autorů však nemá geoturismus jasně stanovenou definici, jež by byla jednotně chápána bez rozdílu. Toto je prý způsobeno tím, že geoturismus je stále poměrně nové odvětví, které je mezioborové, a proto nejasně chápané.

Farsani et al. (2012:16) nestaví geoturismus na stejnou úroveň jako geografický cestovní ruch, ale spíše jako jeho součást.

Geoturismus podle nich také usiluje o vzdělávání, rekreaci a autentický zážitek a současně má být nástrojem, jenž slouží místním obyvatelům a podnikatelům k propagaci a marketingu destinace.

Oproti tomu je ale nutno dodat, že ne všechen cestovní ruch odehrávající se v rámci geoparku je považován za geoturismus.

Podle Carvalha a Rodriguese (2010:476) musí geoturismus obsahovat všech sedm níže uvedených prvků.

Obrázek 1: Prvky geoturismu související s diverzifikací cestovního ruchu Zdroj: Carvalho a Rodrigues (2010:476)

Dle National Geographic (2009) geoturismus navazuje na principy udržitelného rozvoje tím, že obohacuje tyto principy „geografickým charakterem-uvědoměním si místa“, jenž zdůrazňuje vlastnosti, historii a vazby místa, a obohacuje tak jak rezidenty, tak návštěvníky.

Tato organizace dále uvádí, že **geoturismus**:

- **je synergický**: Všechny prvky geografického charakteru pracují společně na vytvoření prožitku, který je bohatší než součet jeho částí, a apelují na návštěvníky s rozmanitými zájmy.
- **zahrnuje komunitu**. Místní podniky a občanské skupiny se spojují, aby zajistily osobitý, autentický zážitek návštěvníka.

- **vzdělává návštěvníky i místní obyvatele.** Rezidenti objevují své vlastní dědictví a zjišťují, že to, co považují za samozřejmé, může být zajímavé pro návštěvníky zvenčí. Postupně se tak rozvíjí hrdost a dovednosti místních lidí, kteří výstižněji prezentují danou lokalitu, čímž návštěvníci získávají autentičtější zážitek ze své návštěvy.
- **přináší hospodářský prospěch pro místní obyvatele.** Firmy, jež podnikají v oboru cestovního ruchu, zaměstnávají místní obyvatele a využívají místní služby, produkty a dodavatele. V momentě, kdy místní komunita porozumí přínosům geoturismu, začne aktivně participovat na lokálním trhu.
- **podporuje integritu místa.** Návštěvníci, jež mají přehled a hlubší znalost místa, vyhledávají takové podniky, které podtrhují místní kulturu. V důsledku toho místní aktéři, kteří mají prospěch z geoturismu, ochraňují místní hodnoty.
- **to vše znamená jedinečné zážitky.** Nadšení návštěvníci si s sebou domů přináší nové poznatky. Jejich příběhy povzbuzují přátele a příbuzné, aby zažili to samé, což zajišťuje kontinuálnost prosperity destinace.

Existuje mnoho rozličných forem geoturismu, které návštěvníkům umožňují aktivní poznání oblasti, včetně výkladu, který vhodným způsobem umí vysvětlit vznik a procesy naší planety nebo její části, v níž se návštěvník právě nachází. Do takových aktivit se řadí např. montanistika, geo-kayaking, geo-rafting, pozorování, fotografování či malba divoké zvěře, ptactva, degustace místních geo-potravin, návštěva dolů a lomů nebo např. lázeňství, jež využívá místních vod, rašelin či léčivých bylin specifických pro danou oblast.

V geoturismu je taktéž velice často využíváno regionálního značení a jiné certifikace produktů, které kromě toho, že napomáhají k propagaci produktu/služby, také umožňují koncovému zákazníkovi možnost informovaného rozhodnutí, neboť jednotlivé značky symbolizují rozličné hodnoty a standardy, kterými jsou např. oblast, z které daný produkt pochází, čistota, kvalita zpracování nebo šetrnost produktu/služby k životnímu prostředí.

Bohužel nevýhodou takového značení začíná být nepřehlednost.

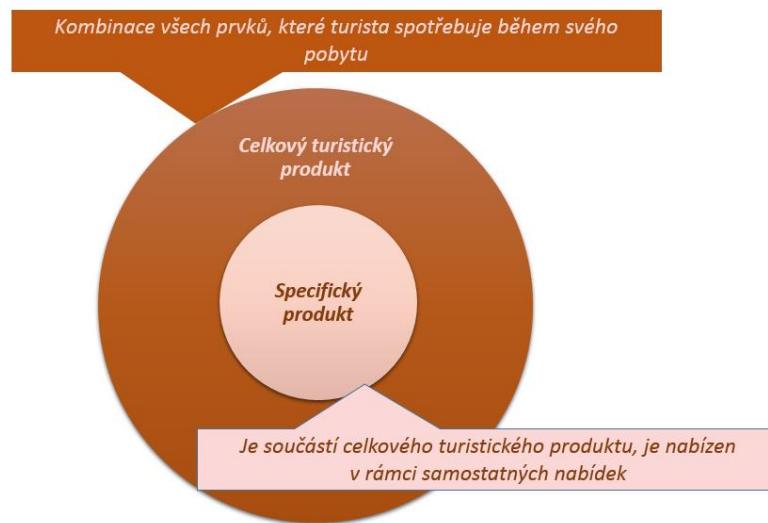
Množství certifikátů a značek, které jsou v dnešní době k dispozici, způsobuje, že jedno značení ztrácí svou komparativní výhodu vůči druhému. Pro amatéra je tak téměř nemožné význam a standardy jednotlivých certifikátů obsáhnout.

Proto je vhodné používat taková značení, která mají již vybudovanou pověst anebo zázemí silné značky, a jejich význam je tak všeobecně známý.

3.3 Geoturistický produkt

Podle Zelenky a Páskové (2012:442) „je turistický produkt souhrn veškeré nabídky soukromého či veřejného subjektu, podnikajícího v oboru cestovního ruchu nebo cestovní ruch koordinujícího. (...) Produkt cestovního ruchu může dosahovat různé úrovně komplexnosti (...), součástí produktu je taktéž místní komunita s jejím životním stylem a kulturní identitou místních obyvatel. (...) Při tvorbě produktu cestovního ruchu je potřeba vycházet z hodnoty únosné kapacity objektu či území, na kterém má být tento produkt realizován a taktéž z modelů složek produktu cestovního ruchu, jejich významu pro návštěvníka a jejich percepce návštěvníkem“.

Podle Koutoulase (2004) mohou být produkty cestovního ruchu determinovány do dvou různých úrovní:

Obrázek 2 Dělení Produktů cestovního ruchu, Zdroj: vlastní zpracování podle Koutoulase (2004)

Rostoucí nabídka produktů a služeb cestovního ruchu a jejich variabilita zajišťuje ekonomický přínos pro organizace aktivně se podílející na cestovním ruchu v dané lokalitě, a to zejména v důsledku rostoucího počtu návštěvníků a taktéž prodlužující se délky pobytu.

Avšak jak uvádějí Farsani et al. (2012:43), se vznikem geoturismu jakožto nové formy udržitelného turismu vstoupily produkty cestovního ruchu do nové fáze svého vývoje. Tyto produkty by měly být podle autorů z Aveira v souladu s principy udržitelného turismu a zároveň by měly propagovat a rozvíjet geoturismus jako nově vznikající formu udržitelného cestovního ruchu, kde jsou geoparky hlavní turistickou atrakcí geoturismu.

Podle Reynarda (2008:226) lze geoturistický produkt rozdělit do dvou hlavních částí, kterými jsou primární nabídka (original offer) a z toho nabídka odvozená, sekundární (derived offer).

- Primární geoturistická nabídka (original offer) jsou primární zdroje, které lákají návštěvníky do destinace.

Reynard (2008:226) uvádí, že je „*tvořena ze souboru geotopů, které jsou přítomny ve studované oblasti. Tímto geologickým dědictvím může být pouze jeden konkrétní objekt (např neočekávaný výskyt dinosauřích stop), ale nejčastěji se skládá z kombinace prvků různých velikostí, významu a druhů (např paleontologické lokality, různé skalní útvary, mineralogicky zajímavá místa)*“.

- Odvozená geoturistická nabídka se podle Reynarda (2008:226) skládá ze souboru zboží a služeb a jejich infrastruktury, který je navrhován pro návštěvníky s cílem usnadnit návštěvu geoparku. Jedná se tedy o sekundární zdroje, jakými jsou např. lanové dráhy pro přístup ke vzdálenému místu, interpretační panely nebo prohlídky vedené geoprůvodci.

Jedním z hlavních úkolů geologů v geoparcích je podle tohoto autora vývoj metody nebo metod, které umožní identifikaci a hodnocení nejzajímavějších lokalit, stejně jako nástrojů, které umožňují poznání regionální geologie a geomorfologie. Tyto nástroje tak tvoří odvozenou geoturistickou nabídku, jejíž prvky mohou být rozděleny podle Reynarda (2008:227) do tří hlavních skupin:

- A. Turistická infrastruktura (ubytování, doprava, stravování)
- B. Specifické vědecké předměty (knihy a jiné písemnosti, digitální dokumenty, hry a upomínkové předměty), které usnadňují návštěvníkům porozumění geologickému dědictví

C. Specifické vědecké služby, které se soustředí na vzdělávání a propagaci vědních disciplín (muzea, TIC, výstavy, výlety s geo průvodcem aj.)

Farsani et al. (2012:45) naopak zastávají názor, že by geoturistické produkty měly:

- být vyrobeny z lokálních regionálních produktů či surovin,
- být geologickým a geomorfologickým symbolem oblasti,
- být šetrné k životnímu prostředí
- mít komerční funkci
- mít vzdělávací funkci.
- propojovat lokální a tradiční produkty.
- interpretovat poznatky přírodovědných disciplín.

Z výše uvedeného je nutné vyzdvihnout ekonomickou/komerční funkci geoproduktů, jež by měly mít svou cenu, za kterou jsou na trhu nabízeny. Neboť geoprodukty mají m.j. zajišťovat finanční přínos dané oblasti a aktérům, kteří se na geoturismu podílejí.

Výjimku tak mohou tvořit produkty, které jsou financované z různých dotačních programů, jež zakazují prodej a další šíření za finanční obnos.

Jako geoprodukt nelze chápat primární zdroje/primární nabídku vyskytující se přirozeně v destinaci, ale pouze odvozenou geoturistickou nabídku.

Ta by měla výše zmíněné principy aplikovat takovým způsobem, aby hmatatelně komunikovaly nehmotné koncepty a poznatky vědních disciplín, zabývajících se přírodovědnými obory.

Tyto geoprodukty by měly vhodně propojovat přírodní i kulturní dědictví a zejména pak geologickou historii a vývoj Země se současným stavem geoparku.

3.4 Paměť krajiny a její percepce

Krajina a její chápání se vyvíjely v průběhu času, ale taktéž z pohledu zkoumání krajiny, a tak je možné setkat se s výkladem zeměpisným, historickým, ekonomickým nebo např. ekologickým.

V ČR je krajina podle Zákona o ochraně přírody a krajiny (1992) definována jako *„část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.“*

Evropská úmluva o krajině (2000) definuje krajinu jako *„část území, vnímanou obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů“*

Takovou krajinu, kde spolu působí dohromady přírodní a lidské faktory, nazýváme kulturní krajinou. Kulturní krajinu je zapotřebí chránit a zachovávat pro budoucí generace, jelikož ve své struktuře nese mnoho informací o různých způsobech jejího utváření a využívání předky.

Podle Webera (2006:172) je podoba krajiny zrcadlem dlouhodobého dějinného vývoje. Přirovnává ji k jedinečné mozaice vrstev, které vypovídají o dějinném vztahu člověka k prostředí, ve kterém žije, pracuje, raduje se i strádá. Krajinu vidí jako živou, stále se doplňující kroniku, jež odráží chod přírody a život společnosti, která jí přetvářela.

Všíímavý pozorovatel může zkoumat paměť krajiny i daleko za hranice lidské existence a soustředit svůj pohled na prvky krajiny přírodní, která zejména skrze geologické dědictví komunikuje procesy, vývoj a třeba i klimatické změny, jež se na planetě Zemi odehrávali před stovkami milionů let, ale i v době nedávné.

Taylor (2008) i Hoskins (1955) popisují krajinu jako knihu, jež nám předkládá nejbohatší historický záznam dějinného vývoje, ale kterou je zároveň potřeba umět číst a orientovat se v ní.

Taylor (2008) a Schama (1995) uvádějí, že krajina je odrazem mysli, víry a ideologie. V tomto chápání je pak krajina kulturní konstrukt, zrcadlo lidských vzpomínek, mýtů, kódů a významů, které lze různě interpretovat.

Schama (1995) dále tvrdí, že krajina je dílem lidské mysli a její scénérie je sestavena současně jak z prvků vrstev lidské paměti, tak z paměti přírodní.

Paměť krajiny, jak taktéž tvrdí Kučera (2009), vzniká propojením paměti prostředí a současně paměti lidské, která jednotlivým prvkům v krajině přikládá ten který význam. Do paměti prostředí tak zahrnuje reliéf krajiny, historické stavby, lidská osídlení, ale i schopnost částí/prvků krajiny navrátit se do svého předešlého stavu za určitých okolností, což potvrzuje i Sádlo (2009).

Příkladem může být návrat řeky do původního řečiště, shromažďování vody na poli, kde se dříve nacházel rybník, nebo návrat původní fauny a flóry do míst, v kterých se dříve běžně vyskytovala.

Kučera (2009) dále uvádí, že lidé mají tendenci si zapamatovat takovou krajinu, která se nějakým způsobem váže k jejich životu nebo identitě, což může být chápáno i na národní a regionální úrovni v rámci kolektivní paměti dané skupiny.

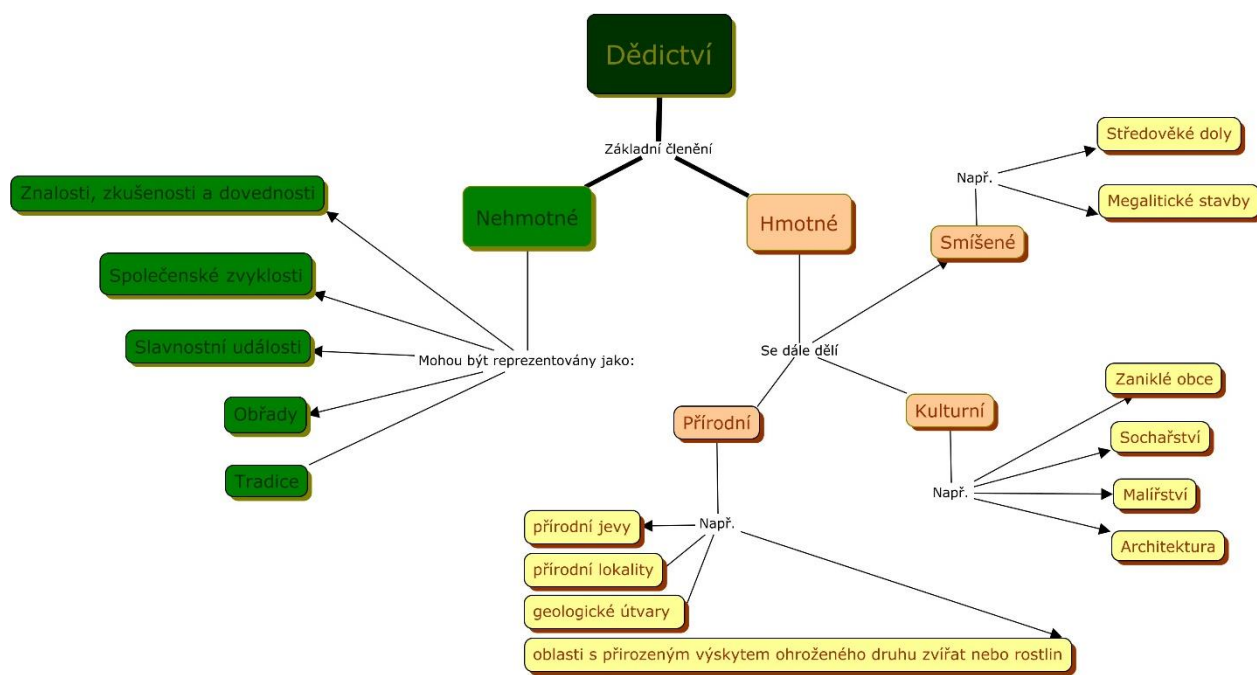
Podle Vokálové (2008:12) je možné paměť krajiny chápat ve dvou rovinách. První rovinou je v podstatě mentální reprezentace místa v myslích lidí, vztah jedince k domovině, včetně všech emocí, zážitků a zkušeností, a druhou paměťovou rovinou je fyzická paměťová struktura samotné krajiny.

Podobným způsobem vidí paměť krajiny i Cílek (2002:43), který dělí prvky paměťové struktury krajiny na:

- reliéf,
- klima a mikroklima,
- substrát,
- využití a péče o krajinu, což v jeho podání značí lidský faktor v krajině.

Paměť krajiny nebo také její dědictví lze členit i podle organizace UNESCO, která rozlišuje dědictví na hmotné a nehmotné, což pro přehlednost – včetně podskupin – ilustruje mentální mapa níže.

Obrázek 3 Členění dědictví podle UNESCO, Zdroj: vlastní zpracování v programu Cmap tool podle Čerňanský (2013)

Podle Zelenky a Páskové (2012:414) ovlivňuje vnímání neboli percepce krajiny mnoho faktorů, do kterých lze zahrnout veškeré smyslové vjemy, jejich kvalitu, předchozí zkušenost, kulturní a sociální působení, geografické, a jiné znalosti. Avšak vzhledem k tomu, že percepce ovlivňuje taktéž kvalita smyslového poznání a výstupy nervové soustavy, každý jednotlivec disponuje individuálním výsledným obrazem vnímání prostoru.

Zároveň podle Hoskinse (1988:14) není vnímání krajiny statickým obrazem, který se pozorovateli nabízí, ale je to odraz kulturního procesu, jenž se dynamicky vyvíjí v souvislosti s tím, jak konkrétní pozorovatel umí v dané krajině číst a interpretovat její odkaz.

4 Případová studie Národního Geoparku Egeria

„Severozápadní část Českého masivu je z geologického hlediska jedna z nejzajímavějších oblastí v celosvětovém měřítku“, uvádí Národní Geopark Geoloci (2015).

Tyto unikátní geologické atraktivity už po staletí lákají velké množství zahraničních i domácích návštěvníků, kteří obdivují přírodní krásy této destinace, oddávají se léčebným procedurám, během nichž aplikují různé zábaly, popíjejí léčebné prameny, pořizují místní porcelánové, sklářské a jiné produkty anebo navštěvují konkrétní lokality pro jejich edukativní účely, které se soustřeďují na vzdělávání v oblasti geologie a hornictví.

Geologické zvláštnosti oblasti vypovídají o vývoji a historii Země, ale vzhledem k tomu, že ovlivňovaly hospodářský a kulturní vývoj společnosti, která území obývala, umožňují porozumět i socio-kulturním aspektům tohoto území.

Přesto, že západočeské lázně vždy lákaly velké množství návštěvníků, kteří obdivovaly zejména krásy lázeňského trojúhelníku, je zde možné objevit stále mnoho míst, která nebyla návštěvníky doposud odhalena. Mnohé oblasti území, jako např. Vojenský výcvikový prostor Prameny, nebyly po desetiletí široké veřejnosti přístupné.

Destinace byla také velice často negativně vnímána potenciálními návštěvníky proto, že se zde ještě v nedávné době vyskytovaly ekologické problémy zapříčiněné enormní těžbou uranu a uhlí a s ní spojeným průmyslem.

Proto zde vznikla v roce 2001 myšlenka navazující na konferenci Evropských Geoparků z roku 2000 s cílem představit široké veřejnosti i méně známé přírodní a technické lokality, které by mohly v návštěvnosti konkurovat dominantám západních Čech a Bavorska, a propagovat tak dále atraktivitu česko-německého příhraničí. Jak uvádí Geopark Bayern- Böhmen (2015), tato iniciativa, podporovaná okresy Bayreuth, Neustadt an der Waldnaab, Tirschenreuth, Wunsiedel a Fichtelgebirge na straně bavorské a Karlovarským a Plzeňským krajem na straně české, vyústila dne 23. června 2003 v podepsání společného prohlášení o založení a výstavbě přeshraničního Česko-bavorského Geoparku.

Doslovné znění prohlášení je obsaženo v příloze č. 1 této bakalářské práce.

V letech 2003 až 2004 byla provedena Studie proveditelnosti, financovaná Evropskou unií, národním programem Phare CBC SFMP 2000, která byla zhotovena zadavatelem Nadací Georgia Agricolu, region Slavkovský les.

Nadace Georgia Agricolu (2004) ve výše zmiňované studii proveditelnosti posuzovala záměr zřízení a rozvoje Česko-bavorského Geoparku se zaměřením pouze na část Karlovarského kraje, tj. dnešního území Geoparku Egeria bez území Ašského výběžku, kde m.j. vytipovala a analyzovala 41 nosných lokalit Geoparku.

V roce 2005 následovalo podání žádosti na vybudování informační infrastruktury Geoparku, financované ze Společného regionálního operačního programu, dále jen SROP, který byl podporován ze strukturálních fondů Evropské unie v rámci Cíle 1.

Geopark Egeria (2015a) na svých internetových stránkách zmiňuje, že *„v září 2006 byla zřízena pozice manažera geoparku při Krajském muzeu Sokolov, nyní Muzeu Sokolov, příspěvkové organizaci Karlovarského kraje.“*

Dne 4. června 2010 byl Geoparku Egeria udělen certifikát národního geoparku, jenž je součástí přílohy č. 2 této bakalářské práce.

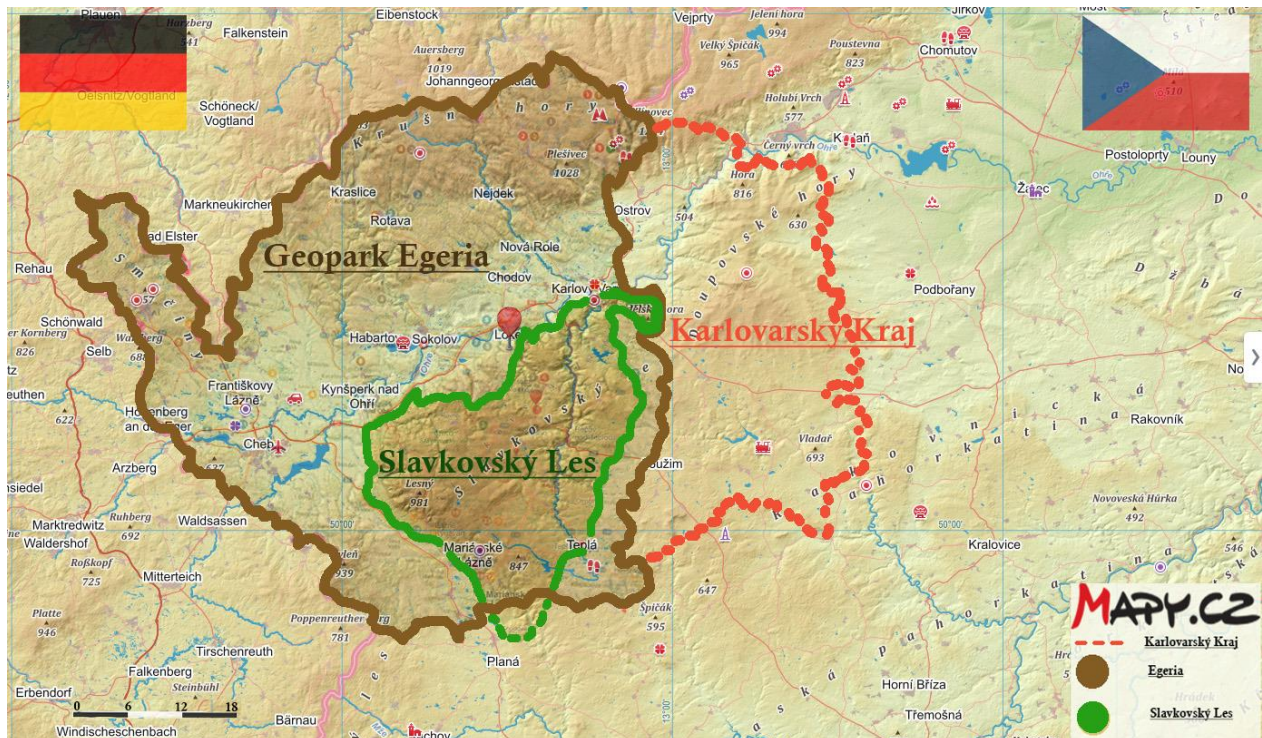
Jak ústně uvedl manažer Geoparku pan Loskot (2014), v roce 2014 byl na základě revalidačního procesu Rady národních geoparků statut Národního Geoparku Egeria prodloužen na další čtyřleté období.

4.1 Vymezení a charakteristika území

V prezentaci ze semináře Udržitelného venkova a venkovského cestovního ruchu pan Loskot (2010) uvádí, že rozloha Česko-bavorského Geoparku činí 7 771 km², přičemž je tvořen z Geoparku Bayern-Böhmen na straně německé a dvou národních geoparků na straně české.

Geopark GeoLocí (2015), který se rozprostírá na části území Plzeňského kraje, zejména na území bývalého okresu Tachov, byl prohlášen národním geoparkem 24. 4. 2012.

Geopark Egeria, jak uvádí Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (2015a), se rozkládá na území bývalých okresů Sokolov, Karlovy Vary a Cheb, tj. „na větší části Karlovarského kraje - bez Doupovských hor, Žluticka a Toužimska - na ploše 2 462 km²“

Obrázek 4 Mapa Geoparku Egeria reflektující hranice SRN, ČR a hranici mezi Karlovarským a Plzeňským krajem, s vymezením CHKO Slavkovský Les v rámci Geoparku Egeria Zdroj: Vlastní zpracování za pomoci programu Adobe Photoshop 2014 a Mapy.cz (2015)

Západní hranici Geoparku Egeria tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo, na východě pak pomyslná spojnice mezi městy Boží Dar, Jáchymov, Dalovice, Andělská Hora, směrem k městu Toužim a na jihu ji tvoří hranice mezi Karlovarským a Plzeňským krajem.

Téměř jednu třetinu území zabírá chráněná krajinná oblast Slavkovský Les, která se nachází v jihovýchodní části Geoparku.

Geomorfologie

Jak je patrné z Mapy.cz (2015), z geomorfologického hlediska je toto území velice různorodé. Severní část Geoparku lemují Krušné hory s nejvyšší horou Klínovcem o nadmořské výšce 1244 m. n. m, která se však už nachází mimo území Geoparku, dále směrem na západ se v Ašském výběžku nachází hornatina Smrčiny s nejvyšším bodem Háj s nadmořskou výškou 758 m. n. m.

Chebská pánev, rozprostírající se na převážné části Chebska, stejně jako pánev Sokolovská, je důsledkem alpinských horotvorných procesů, v jejichž důsledku došlo k tektonickému kolapsu této části Českého masivu.

Jak dokládá mapa (2015), ale i Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, dále jen AOPK (2015b), Chebskou pánev na severu lemuje pahorkatina Smrčiny, na jihu CHKO Český les se svou nejvyšší horou o nadmořské výšce 940 m. n. m a na jihovýchodě CHKO Slavkovský les o rozloze 606 km², dříve známý jako Císařský les nebo Kaiserwald, jemuž dominuje hora Lesný o nadmořské výšce 983 m. n. m.

Petránek (2007b) uvádí, že *„Sokolovská pánev je situovaná mezi Chebskou pávní na JZ a na SV oddělená Doupovskými horami od severočeské pánve. Je vyplněna hlavně miocenními sedimenty, obsahujícími důležité uhelné sloje i keramické jíly a také četné vulkanogenní uloženiny.“*

Území je dle mapy (2015) odvodňováno dvěma většími řekami s nadmořskou výškou 320- 480 m. n. m.

Řeka Ohře, pramenící v Bavorské části Česko-bavorského geoparku pod horou Schneeberg v hornatině Smrčiny, která dále protéká napříč Geoparkem riftovou zónou přes města Cheb, Sokolov, Loket a Karlovy Vary, pokračuje podél Dolnooharské tabule směrem k městu Litoměřice, kde se vlévá do řeky Labe.

Řeka Teplá pak protéká napříč celým Slavkovským lesem a vlévá se do Ohře v Karlových Varech.

Na území se také nachází významné rybníkářské lokality v okolí Ostrova, Kladské a Františkových Lázní a několik vodních nádrží (Skalka, Jesenice, Březová, Stanovice, Tatrovice, Michal aj.), které mají vodohospodářský a rekreační význam.

Krajské vojenské velitelství Karlovy Vary (2014) uvádí, že v Karlovarském kraji se nachází víc jak 40% lesů a méně jak 18% orné půdy.

Podnebí

Podnebí v Geoparku je spíše mírné až chladné a výrazně ho ovlivňují rozdílné nadmořské výšky jednotlivých částí, jak pro přehled dokládá následující tabulka. Na celém území taktéž velice často prší, v nižších polohách v průměru každý třetí den v roce a ve vyšších polohách průměrně každý druhý den.

	Klima v Geoparku Egeria		
	Oblast		
	Krušné hory a Smrčiny	Slavkovský les	Podkrušnohorská pánev
roční $\bar{\varnothing}$ teplota v $^{\circ}\text{C}$ ve vyšších polohách	2,7	6,4-7,3	6,8-7,3
roční $\bar{\varnothing}$ teplota v $^{\circ}\text{C}$ v nižších polohách	5,9-7,3		
$\bar{\varnothing}$ max. teplota ve vyšších polohách	11,7	16,0-16,9	16,4-16,9
$\bar{\varnothing}$ max. teplota v nižších polohách	15,3-16,9		
$\bar{\varnothing}$ min. teplota	-3,5	-3,1	-2,5
Srážky ve vyšších polohách mm/rok	947-1034	703-939	611-659
Srážky v nižších polohách mm/rok	754-823	658-682	

Tabulka 2 Klima v Geoparku Egeria Zdroj: zpracováno podle NADANCE GEORGIA AGRICOLY region Slavkovský les (2004)

Osídlení

Dějiny osídlení Karlovarska sahají až do staršího paleolitu. Mnohem významněji jsou však v karlovarském regionu zastoupena archeologická naleziště až z období mezolitu a zejména pak z doby bronzové, jak uvádí historik a archeolog Hanzl (2014).

Věcné důkazy o osídlení keltskými kmeny na území Slavkovského lesa a Chebska nejsou známé. Avšak názvy některých míst a řek (hora Krudum, Ohře – Agara) podle lingvistů mají keltský původ. Keltské slovo Agara, které se dále přeměnilo na Egeria, tak bylo inspirací pro název Geoparku Egeria, jehož celým územím řeka protéká.

Město Horní Slavkov (2008) na svých webových stránkách uvádí, že *„asi v 5. až 6. století došlo k osídlení Slavkovska starými Slovany, kteří sem jednak přicházeli z českého vnitrozemí (kmeny české - předkové Lučanů a Sedličanů) a od severu a západu (kmeny srbské) osídlili především pro zemědělství se hodící údolí řek Ohře a Teplé. Teprve potom založili i osady ve Slavkovském lese (Vranov, Lobzy). Značná část zdejších slovanských vsí, vzniklých na půdě někdejších pralesů v ohrožované pohraniční části, měla tvar okrouhlic (osad s kruhovitě uspořádanými usedlostmi okolo návsi). Slovanské okrouhlice se zde zachovaly v půdorysech Nové Vsi u Bečova.“*

Jak uvádí Horní Slavkov (2008), mnohá města a vesnice dodnes nesou původní slovanská jména, jako např. Liboc, Libava, Březová, Tisová, Chodov, Bečov, Loket a jiná. Slovanské jsou i názvy řek a kopců, jako např. Svatava, Teplá, Liboc, Hora.

Jaša (2014) na svých webových stránkách, zaměřených na zajímavosti Slavkovského lesa zmiňuje, že Slované tak osidlovali pouze níže položená území s teplejším podnebím, v údolích řek, kde byly vhodnější předpoklady pro život. Výše položená neosídlená území, která se charakterizovala drsnějšími klimatickými podmínkami a neprostupnými lesy tak ve 12. století začaly osidlovat až germánské kmeny.

Jaša (2014) dále zmiňuje, že k další vlně doosídlování docházelo za vlády markraběte Děpolda III. za pomoci tzv. ministeriálů, neboli lokátorů, jak byli nazýváni na českém území.

Podle Jaši (2014) patřili mezi nejvýznamnější ministeriály Nothaftové, Königsberkové, Plankárové, Plickové, Reuschengrünové, Perglerové či Hartenberkové, kteří využívali skutečnosti, že již v té době byla v horách známá naleziště velice vzácných a potřebných nerostů.

V období 12. až 14. století je tak založeno nejvíce nových osad příchozími osadníky z Německa.

Dále tento autor uvádí, že další doosidlovací vlna německých kolonistů přišla po 30leté válce, kdy také dochází k pozvolnému úpadku těžby cínu.

Hustota osídlení byla však v období od 16. stol. do roku 1945 výrazně vyšší. Bylo založeno mnoho hornických obcí, které byly po roce 1945 vysídleny, částečně nebo zcela zdevastovány.

Na území Geoparku se vyskytuje několik velkých měst, největším městem je lázeňské krajské město Karlovy Vary. Dalšími jsou Cheb, Sokolov, Horní Slavkov, Bečov nad Teplou, Locket a lázeňská města Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Jáchymov a Lázně Kynžvart.

Je zřejmé, že geologické projevy zde velmi silně souvisí se způsobem osídlení, a to jak v případě lázeňských a hornických měst, tak i v případě výroby porcelánu nebo povrchové těžby uhlí, která tak významně ovlivnila vzhled zdejší krajiny.

Doprava

Města na území Geoparku Egeria jsou propojena hustou sítí silnic různé kvality a železničních tratí, které zajišťují spojení mezi těmito městy, ale zejména umožňují jednoduché spojení s německými nejen příhraničními městy, která jsou dostupná díky mnoha hraničním přechodům.

Hraniční přechody

Jak uvádí Krajské vojenské velitelství Karlovy Vary (2014), na území Karlovarského kraje se nachází 7 automobilových hraničních přechodů, 9 přechodů pro pěší nebo malé motocykly a 5 železničních přechodů.

Letecká doprava

Na území Geoparku se nachází mezinárodní letiště v Karlových Varech, které zajišťovalo doposud spojení mezi Ruskou federací a Karlovými Vary. Avšak v důsledku nedávného propadu poptávky ruských turistů po dovolené v Česku bude do budoucna nutné, aby se letiště přeorientovalo a zaměřilo i na spojení města s jinými destinacemi.

Dále se na území vyskytují jiná menší letiště, která slouží sportovnímu létání. Ta se nachází např. ve městech Chebu, Toužimi nebo v Krásně.

Silniční doprava

Dálnice D5, která vede z hlavního města Prahy, přes hraniční přechod Rozvadov, dále do Spolkové republiky Německo, je spojena s územím Geoparku od exitu číslo 128 silnicí 1. třídy I/21, která tak umožňuje dostupnost Geoparku jak německým, tak českým návštěvníkům cestujícím z východu. Dále se na území vyskytuje silnice E48, která v úseku Karlovy Vary-Cheb přechází v rychlostní silnici R6, a zajišťuje tak zejména dostupnost českým a bavorským návštěvníkům.

Železniční doprava

Jak bylo zmíněno výše, území je protkáno poměrně hustou železniční sítí. Na území Karlovarského kraje podle Krajského vojenského velitelství Karlovy Vary (2014) zaujímá až 438 km tratí s hlavním tahem ve směru Spolková republika Německo – Cheb – Karlovy Vary – Chomutov a také zde vede trasa spojující hlavní město Prahu – Plzeň – Mariánské Lázně – Cheb a pokračující dále do SRN.

Geovědní aspekty

Tvrdý et al. (2012) uvádějí, že „Česko-bavorský Geopark je ukázkovým územím s projevy stovky milionů let trvajících geologických procesů podél významné struktury tzv. oherského prolomu, neboli riftu³. Tato příkopová propadlina je geologicky nejaktivnější částí Českého masivu.(...) Geologické jednotky lemující prolom dokumentují přes 600 milionů let starou historii Země a její neobyčejné nerostné bohatství“

V Geoparku Egeria jsou soustředěny nejrůznější horniny – od žul a rul, přes vzácné pozůstatky zemského pláště, až po sopečné horniny. Diverzitu této oblasti dokládají ložiska

---

³ Petránek (2007a) popisuje Oherský rift jako rozsáhlý tektonický příkop na rozhraní krušnohorskodurynské a tepelsko-barrandienské zóny. Vývoj Oherského riftu začal již v mezozoiku; je ohraničen krušnohorským zlomem na SZ a litoměřickým zlomem na JV. Rift je vyplněný terciérem a kvartérem podkrušnohorských pánví i mocnými produkty alkalického magmatismu paleocenního až kvartérního stáří

hnědého uhlí, keramických surovin, drahých kovů, výskyty vzácných nerostů, minerální prameny a jiné zajímavé krajinné formy.

Loskot (2012:5) uvádí, že v oblastech pod horskými masivy vyskytujícími se na území Geoparku je možné dohledat sedimenty prehistorických moří i jezer, které jsou bohaté na fosilní stopy dávno vyhynulých organizmů.

Tvrđý et al. (2013:9) v knize Tajemství nitra Země uvádějí, že historie Geoparku sahá až 600- 700 milionů let nazpět, k jedinému superkontinentu Pannotia, který se postupně začal rozpadat v důsledku velkého nahromadění tepla. Touto událostí se tak započala dlouhá cesta hornin geoparku od jižních polárních oblastí do dnešní polohy. Horniny Česko- bavorského geoparku nejprve tvořily severní část Gondwany, která však po 160 milionech let narazila do Laurussie, což před téměř 360 miliony let vedlo k variskému vrásnění, k jehož kořenům patří většina hornin geoparku.

Tito autoři dále uvádějí, že tyto horniny byly v důsledku enormních tlaků a teplot přeměněny, nebo dokonce nataveny. Tato tekutá, horninová kaše pronikla mezi ostatní horniny a po utužení vznikly žulové masivy. Za více než 320 milionů let, tj. před 160 miliony lety, se kontinent zvaný Pangea, který vznikl při variské orogenezi, rozpadl na předchůdce současných kontinentů, jejichž dráhy se křížily a světadily do sebe opětovně narážely. V důsledku střetu africké desky s Euroasií tak vyvrásnil mohutný pás horstev, který se táhnul od Pyrenejského poloostrova, přes Alpy, až po Himálaj. Později během středního triasu zaplavilo okraj pevniny Českého masivu na osm milionů let moře, díky kterému se v Geoparku vyskytují hojné zkamenělé nálezy pravěkých ještěřů, žijících v tomto moři. Tyto paleontologické nálezy proslavily území dnešního Geoparku mezi odborníky již před 250 lety. V období Jury pak opět nastalo 60 milionů let dlouhé období nadvlády moře, díky kterému zde vznikly silné mořské uloženiny. K ústupu jurského moře došlo v důsledku vyvrásnění Alp. Tropické klima vedlo k zvětrávání vápenců a dolomitů, které umožnilo např. vznik prvních jeskyní.

Jak Tvrđý et al. (2013:12) dále popisují, v Geoparku panovalo před 30 až 40 miliony let teplé a vlhké klima, v průměru přes 20 °C, což vedlo ke vzniku kaolinových ložisek, která oblast proslavila v evropském porcelánovém průmyslu. Povrch se otřásl v důsledku tektonické činnosti, vznikl oharský rift. Řeky a ostatní vodní toky přinášely do oblasti stále více zbytků

pralesní subtropické vegetace, která byla splavována do pánví z výše položených hor, organické usazeniny zde vytvořily několik set metrů hluboké hnědouhelné pánve.

Před 35 a 25 miliony let se objevil velice aktivní stratovulkán v Doupovských horách, který vznikl v místě, kde se kříží dvě hluboké poruchy v zemské kůře (oherský rift a jáchymovský zlom). Tento mohutný vulkán chrlil do oblasti lávu a mračna prachu, která se na území usazovala, jak uvádějí Tvrđý et al. (2013:12) i Bokr (2004) na geologickém informačním serveru.

Tvrđý et al. (2013:12-13) uvádějí, že až před 5 miliony let došlo k typickému vyzdvihnutí horských pásem, která kontrastují s nižšími polohami chebské a sokolovské pánve. V tomto období se rozvinulo hlavní evropské rozvodí a ustálila se i trasa toku řeky Ohře podél Oherského riftu.

Rojfk (2015) uvádí, že stále aktivní zemská kůra v Chebské pánvi, jež je zodpovědná za opakující se zemětřesení v oblasti, je výjimečná ztenčením mocnosti zemské kůry na 26– 30 km, lokálním rozostřením na Mohorovičičově diskontinuitě a ztenčením mocnosti litosféry na 80 – 90 km.

Tento autor datuje první zmínky o pozorování zemětřesných rojů v oblasti do roku 1198.

Z pohledu hydrogeologie je nutné zmínit, že v Geoparku se vyskytuje velká variabilita zvodněných systémů, v nichž dochází k akumulaci prostých i minerálních vod, a to téměř v celém území Geoparku. Proplyněné minerální vody mají různá složení a teplotu v závislosti na podloží, v kterém vyvěrají.

Management a marketing Geoparku Egeria

Jak uvádí na svých stránkách národní geopark GeoLocí (2015), *„Česko-bavorský Geopark je z právního hlediska zatím třístranné neformální sdružení, jehož činnost koordinuje společná pracovní skupina. A tak ačkoliv je v každé ze tří částí Česko-bavorský Geopark koordinován odlišným typem organizace s odlišnými strukturami rozhodování, plánování i financování, snaží se jeho představitelé o koordinovaný přístup a společně připravují řadu projektů i dílčích aktivit.“*

Právní forma

Jak bylo zmíněno výše, Národní Geopark Egeria je v současné době (v roce 2015) pod správou příspěvkové organizace Muzea Sokolov.

Pan Loskot však ústně uvedl (2015), že se zvažuje změna ve smyslu založení samostatného právního subjektu, který by zajišťoval řízení organizace.

Ve Studii proveditelnosti, kterou zpracovala Nadace Georgia Agricolu (2004), tak byla navrhována jako nejvhodnější právní forma obecně prospěšná společnost podle zákona 248/1995 Sb., avšak ten byl v roce 2014 nahrazen novým občanským zákoníkem, který rovněž upravuje právní formu neziskových organizací.

Nově tak organizace, jež neměly před platností zákoníku statut o.p.s., nemohou obecně prospěšnou společnost založit, mohou však nově zřídit ústav, nadaci nebo nadační fond, případně jinou právnickou osobu se statutem veřejné prospěšnosti.

V novém obchodním zákoníku je nyní forma právnické osoby o.p.s. nahrazena ústavem, pro který platí totožná pravidla jako pro o.p.s.

Personální zajištění

Management Geoparku Egeria sídlí v Muzeu Sokolov, avšak další zaměstnanci vykonávají svou činnost na objektech, které Geopark spravuje, jsou jimi např. Vstupní objekt dolu Jeroným nebo štola č. 1 v Jáchymově.

Podle výroční zprávy Muzea Sokolov (2015) a ústního sdělení pana Loskota (2015) muzeum zaměstnává:

- jednu osobu na poloviční pracovní úvazek, která zajišťuje management Geoparku,
- jednu osobu na poloviční úvazek, která zajišťuje administrativní činnost,
- čtyři sezónní pracovníky, kteří obstrávají chod dolu Jeroným (pokladní, údržbář/pokladní, 2x průvodce),
- dva zaměstnance v Jáchymově (pokladní, průvodce)

Jak dále uvedl pan Loskot v květnu 2015 (2015), další potřebné profese Geopark zajišťuje zvenčí skrze tzv. outsourcing, jedná se zejména o geologické služby, odborné činnosti v dole Jeroným (měření stability, seismicity, dulních vod, měření radonu atd.) nebo při vytváření naučných stezek a expozic, jak tomu např. bylo při tvorbě environmentální stezky v Hornickém Muzeu Krásno.

Spolupráce s aktéry působícími na území Geoparku

Jak vyplývá z konceptu geoparků, geoparky by měly zajišťovat koordinaci všech aktérů, kteří na daném území působí, tak aby docházelo k udržitelnému řízení destinace a aby zde byla uplatňována jednotná marketingová propagace a image území.

V současné době Geopark Egeria spolupracuje s mnoha partnerskými organizacemi, které se angažují jak v ziskovém, tak neziskovém či veřejném sektoru a působí na daném území.

Mezi tyto partnerské organizace podle Loskota (2015) lze řadit:

- MAS Sokolovsko
- Obce a města na území Geoparku
- Oficiální průvodce Karlovarským krajem-Živý kraj
- Montanregion Krušné hory
- Soos Františkovy Lázně
- Muzeum Karlovy Vary, Muzeum Sokolov
- CHKO Slavkovský les
- KMK GRANIT, a.s. - živcový lom Krásno
- Nadace Georgia Agricolu, region Slavkovský les
- Obvodní báňský úřad Sokolov
- Spolek horníků Barbora Krásno
- Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s.
- Hornický spolek Barbora v Jáchymově
- Konfederace politických vězňů
- KČT

Financování Geoparku

Geopark Egeria nemá svůj vlastní rozpočet, a tak je provozní činnost Geoparku financována Muzeem Sokolov, které přerozděluje jednotlivé příspěvky mezi pracoviště muzea.

Konkrétní projekty jsou financovány prostřednictvím příspěvků od různých subjektů, kterými jsou např. Karlovarský kraj, finanční prostředky Ministerstva průmyslu a obchodu, evropské fondy pro regionální rozvoj, granty Akademie věd apod.

Mezi projekty financované z externích zdrojů patří:

Projekty Geoparku Egeria financované z externích zdrojů 2013 a 2014					
	Projekt				
	Přeshraniční projekt „Česko-bavorský geopark – přírodní dědictví jako šance pro region“	„Náprava škod způsobených dobýváním cínu na ložisku Čistá – Dolu Jeroným“	Zpřístupnění dolu Jeroným	„Vybudování zázemí pro vstup do Štoly č. 1 v Jáchymově“	„Česko-bavorský geopark – zpřístupnění dolu Jeroným v Čisté – vstupní objekt dolu Jeroným“.
Doba trvání	1.1.2011 – 30.6.2015	2011-2014		03/2015 – 10/2015	07/ 2014 – 07/ 2015
Celkové předpokládané náklady	€ 1 279 750	5 924 404 Kč bez DPH	400 000 Kč vč.DPH	18 098 660 Kč	13.741.540 Kč
Celkové náklady v ČR	€ 509 690				
Financováno	85% EU OP Cíl 3 pro přeshraniční spolupráci mezi ČR a Bavorskem pro období 2007-2013	MPO	KK	ROP	ROP
	5% Ministerstvo pro místní rozvoj	KK		KK	KK
	10% MŽP				
	3.000.000 Kč KK				
	1.000.000,- Muzeum Sokolov				

Tabulka 3 Financování konkrétních projektů Geoparku Egeria zdroj: vlastní zpracování podle Rady Národních Geoparků (RNG) (2014)

Předpokládané ukončení projektů nastane koncem roku 2015, což, jak ústně uvedl Loskot (2015), umožní zintenzivnění příprav na nominaci Česko-bavorského geoparku do EGN.

Marketing a Propagace a public relations

Cílem Národního Geoparku je udržitelný rozvoj území, prohloubení vztahu společnosti a krajiny, vzdělávání a informování o zajímavostech, které často nejsou veřejnosti známe. Tímto způsobem dochází k podpoře příhraniční spolupráce a propagaci turistické atraktivity

regionu. Geopark rovněž poukazuje na to, že ekonomický a kulturní rozvoj lidského osídlení v území úzce souvisí s geologií a využitím geologických zdrojů.

Podle ústního sdělení pana Loskota (2015), Egeria svou prezentaci zajišťuje za pomoci hned několika klíčových informačních kanálů, mezi které patří:

- Webové stránky dostupné na <http://www.geopark.cz/>
- Několik facebookových účtů, vzájemích se jak ke Geoparku samotnému, tak k jednotlivým projektům pod správou Geoparku
  - Účet Geoparku Egeria je dostupný na stránkách <https://www.facebook.com/NarodniGeoparkEgeria?fref=ts>
  - Účet dolu Jeroným je dostupný na <https://www.facebook.com/dulJeronym?fref=ts>
  - Účet Štoly č. 1 je dostupný na stránkách <https://www.facebook.com/pages/%C5%A0tola-%C4%8D1-%C3%A1chymov/357046681165094>
- Taktéž prezentace na Youtube www.youtube.com na následujících odkazech
  - <https://www.youtube.com/watch?v=5Ua70I44bwk>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=oqnYkxozKZ4>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=r1pEE26XWlQ>
- Prezentace na veletrzích, přednáškách, konferencích a jednání RNG
- Spolupráce se studenty různých univerzit
- Natočení osvětového filmu o Geoparku
- Tištěná média – novinové články o dolu Jeroným a Dolu č. 1 v Jáchymově
- Distribuce tištěných propagačních materiálů
- Účast v soutěži Stavba roku 2015 v Karlovarském kraji – Vstupní objekt dolu Jeroným, čestné uznání za: „Urbanisticko-architektonické kvality novostavby ve spojení s technickou památkou“
- Prezentace v tištěných médiích a regionální televizi TV Západ, ČT v pořadu Toulavá kamera atd.

Geoturismus

V roce 2013 v ubytovacích zařízeních Karlovarského kraje podle údajů Českého statistického úřadu (2015) přenocovalo 787 084 turistů s průměrnou dobou přenocování 5,8, oproti průměrné, celorepublikové době přenocování 2,5. Z celkového počtu pocházelo 30,2% turistů ze Spolkové republiky Německo a 15,5% hostů z Ruské federace.

Zprávy E15 (2015) napsaly, že v důsledku slábnoucího rublu a protiruských sankcí se však v roce 2014 snížila poptávka ruských turistů po dovolené v České republice. To podle tohoto zdroje vedlo ke zrušení letů společnosti Aeroflot z Karlových Varů do Moskvy od dubna roku 2015. Nyní budou podle tohoto zdroje spojení mezi Ruskou federací a Karlovarským krajem zajišťovat pouze ČSA. Zprávy E15 (2015) letos uvedly, že *„karlovarskému letišti loni klesly celkové počty cestujících z Ruska meziročně o pětinu a v roce 2015 dokonce letiště očekává propad o dalších 50 procent“*.

Avšak jak uvedl Adamec (2014), na 3. ročníku Regionální konference cestovního ruchu 2014 – Živý kraj, Karlovarský kraj má, v rámci své Koncepce cestovního ruchu pro období let 2015 – 2020, podpořit letecké linky ve směru Karlovy Vary – Düsseldorf, což by vedlo ke zvýšenému počtu návštěvníků ze Spolkové republiky Německo a mohlo by tak vyplnit negativní poptávkový trend z Ruské federace.

V Geoparku není k dispozici žádný jednotný monitorovací systém návštěvnosti a ubytovacích zařízení, který by zajišťoval statistické údaje pouze pro území Geoparku. Avšak pro ilustraci návštěvnosti jsou zde uvedena data z výroční zprávy příspěvkové organizace Karlovarského kraje, Muzea Sokolov (2014) (2015), týkající se návštěvnosti lokalit a muzeí na území Geoparku v letech 2013 a 2014.

Rozdílné časové rozmezí zkoumaných lokalit je způsobeno odlišnou otvírací dobou jednotlivých zařízení a rovněž zapříčiněno prováděcími pracemi za účelem zpřístupnění vstupního objektu do dolu Jeroným a Štoly č. 1.

Návštěvnost jednotlivých expozic a muzeí vázajících se ke Geoparku Egeria porovnání v letech 2013-2014

Expozice hornického Muzea Krásno 1.3.-30.11.2013	2 599 osob
Expozice hornického Muzea Krásno 1.3.-30.11.2014	3 481 osob
Štola č.1 Jáchymov si od 1.5.-31.10.2013	6 204 osob
Štola č.1 Jáchymov si od 1.5.-31.10.2014	8 215 osob
Důl Jeroným ve dnech 1.10.-15.10.2013	320 osob
Důl Jeroným ve dnech 1.5.-15.10.2014	2 116 osob
Pobočky muzea Sokolov a jeho akce v roce 2013	22 174 osob
Pobočky muzea Sokolov a jeho akce v roce 2014	27 343 osob

Tabulka 4 Návštěvnost jednotlivých expozic a muzeí vázajících se ke Geoparku Egeria, porovnání v letech 2013 a 2014
Zdroj: vlastní zpracování dle MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje (2014-2015)

Česko-bavorský geopark začal v roce 2013 v rámci evropských dotačních programů tzv. Cíle 3 na svém území v okolí přírodně a kulturně zajímavých lokalit instalovat tzv. beetaggy.

Tyto beetaggy, které využívají tzv. QR kódů, jsou propojeny na webové stránky, kde se návštěvník může dozvědět užitečné informace o lokalitě. Další výhodou takto umístěných informací je i to, že se údaje na internetových stránkách mohou jednoduše aktualizovat, bez faktické změny informací umístěných v terénu.

K tomu, aby se návštěvník mohl propojit na odkazující webové stránky, je zapotřebí chytré mobilní zařízení (tablet, chytrý telefon) s připojením k internetu, fotoaparát a aplikací umožňující načtení QR kódu tzv. čtečkou.

Obrázek 5 Příklad Jáchymovského beetaggu umístěného u těžní věže dolu Svornost
zdroj: Loskot (2015a)

Za pomocí serveru Taggmanager <http://www.taggmanager.cz/> je tak možné zjistit, kolik osob za pomoci mobilního zařízení danou webovou stránku navštívilo, a dokonce jaký druh softwaru k prokliku použilo.

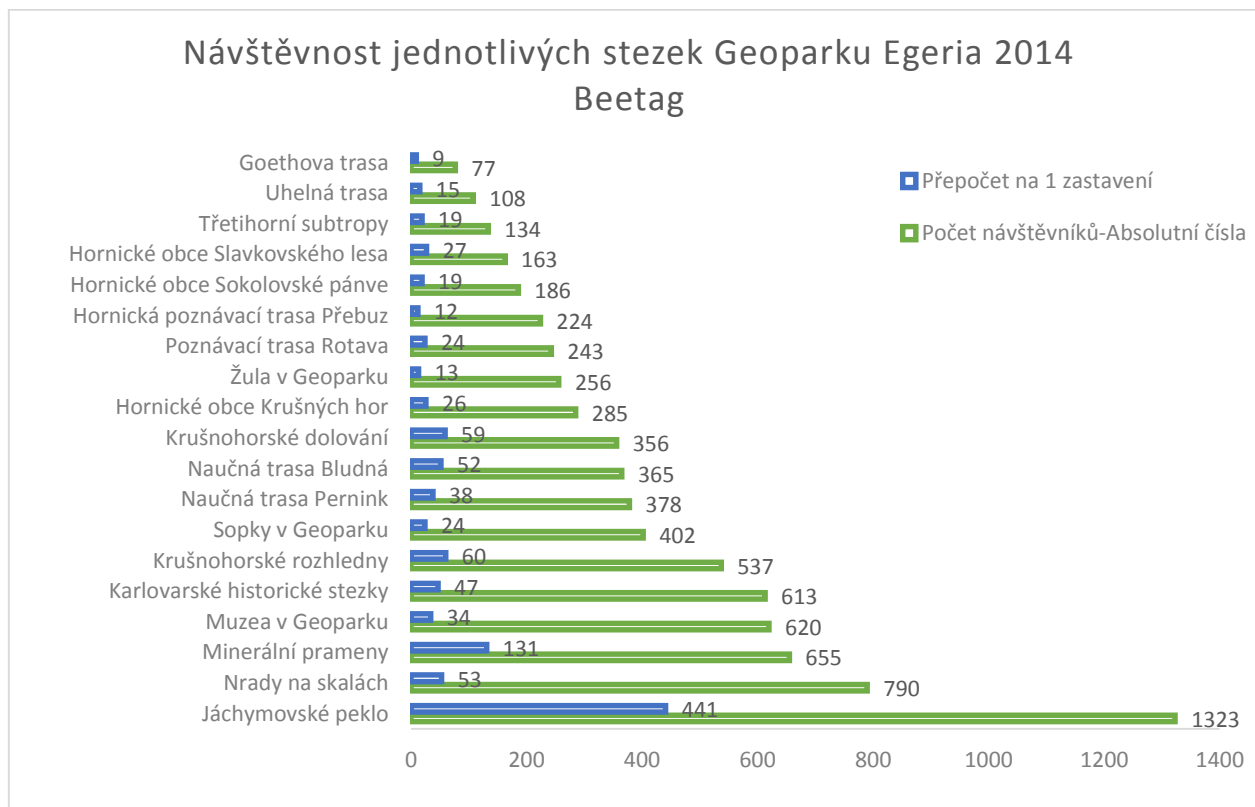
Aplikace Doháje.cz <http://www.dohaje.cz/>, která je s Taggmanagerem propojena, poskytuje informace o stezkách a jednotlivých zastaveních. Náhled aplikace Doháje.cz je přílohou č. 4 této bakalářské práce.

Monitoring daných informací může sloužit k analýze návštěvnosti lokalit, avšak je zapotřebí přihlédnout i k faktu, že dle společnosti SPIR z. s. p. o., NetMonitor (2015), chytré telefony a tablety i přes stoupající poptávku vlastní v ČR zatím pouze 4 miliony uživatelů .

Rovněž lze jako problém chápat pokrytí telefonním signálem v odlehlých oblastech, kde není připojení vždy stoprocentní.

Nicméně, v tomto ohledu lze předpokládat, že se pokrytí signálem v České republice bude v následujících letech nadále zvyšovat, a brzy tak dosáhne totálního pokrytí.

Za rok 2014 je možné porovnat návštěvnost jednotlivých stezek s umístěnými QR kódy, k čemuž slouží následující tabulka, ve které jsou zohledněna jak absolutní čísla propojení na všechny odkazy na stezce přes mobilní zařízení, tak přepočet na jedno zastavení.

Obrázek 6- Grafické znázornění přihlášených návštěvníků přes mobilní aplikace chytrých telefonů a tabletů tzv. Beetaggy-QR kódy v roce 2014 Zdroj: vlastní zpracování dle Loskota (2015a)

Krásy Egerie je možné objevovat hned několika způsoby. Geoturismus a šetrné formy cestovního ruchu, nabízené na území Geoparku, umožňují aktivní poznání geologických, dalších přírodních, technických i kulturních památek.

Pěší turistika

Geopark v tomto ohledu spolupracuje s Klubem českých turistů a místními samosprávami, tak, aby byl vhodně vytvořen informační systém Geoparku a umožňoval tak pěším co nejlepší zážitek a doplňující informace.

V Geoparku je momentálně k dispozici celkem 19 stezek a naučných tras, které se soustředí na různá témata Geoparku, jak dokazuje graf výše.

Bilenka (2013:47) uvádí, že Geopark Egeria rovněž spolupracoval na vytvoření přeshraniční geostezky Vulkány, kde na lokalitě Podhorní vrch u Mariánských lázní umístil informační tabuli věnovanou této lokalitě.

Bilenka (2013:57) i např. FL INFO s.r.o. (2015) uvádějí, že Karlovarský kraj spolupracuje se SRN na propagaci 500 km dlouhé tzv. Porcelánové stezky, Die Porzellanstrasse, která na území Geoparku Egeria prezentuje historii výroby porcelánu např. ve městech Mostov, Sokolov, Horní Slavkov, Loket a Karlovy Vary.

Cyklistika

Na území Karlovarského kraje se nachází mnoho značených cyklotras, které uspokojí náročné cyklisty i rodiny s dětmi. V Karlovarském kraji, dle Cykloportálu Karlovarského kraje (2015), bylo k 1. 1. 2015 registrováno 2074 km cyklotras a další jsou ve výstavbě nebo se jejich výstavba v budoucnu plánuje.

Na konferenci Živého kraje- oficiálního průvodce Karlovarským krajem- Majkus (2014) uvedl, že komě klasické cyklistiky, se taktéž připravuje tzv. Krušnohorský singletrail, který by měl v budoucnu přilákat nové typy cyklistů do destinace.

Pro účely plánování cyklistických výletů zřídil odbor informatiky Karlovarského kraje GIS online aplikaci, která napomůže k plánování cyklotrasy, jež je dostupná na odkazu: <http://cyklokv.vars.cz/#directLink=1&e=-862585,-1016307,-4&crl=true&c=&op=true&rt=false&d=0&sq=0&ds=2&pd=0&tr=0>

Příklad vzhledu aplikace je dostupný v příloze č. 3 této bakalářské práce.

Zde je možné zadat zájmové body, které v interaktivní mapě budou zahrnuty do plánované trasy výletu. Tato aplikace rovněž umožňuje naplánovat itinerář cesty.

V Geoparku je možné navštívit mnoho lokalit, které jsou dostupné po cyklostezkách jak na evropské úrovni, tak úrovni regionální.

Přehled cyklostezek v Geoparku Egeria k lednu 2015

Číslo cyklotrasy	Jméno	Dálkové trasy		cyklotrase
		Délka v Km	Náročnost	
6	Cyklostezka Ohře	102	lehká	Sokolov - Arboretum Antonín, Staré Sedlo -
23	Krušnohorská magistrála	242	středně těžká	Žandovské kyselky, Komorní hůrka, Františkovy Lázně, Vysoký kámen, Rolava, Přebuzské vřesoviště, Jelení, Blatenský příkop, , Bludná, Rýžovna,
4	EuroVelo trasa č.4	N/A	N/A	údolí řeky Ohře, Oherský rift, Loket, Karlovy Vary, Svatošské skály,
(V KK-trasy 361A,361,362,6,2198)	Euroregio Egrensis	602 z toho v KK 171	středně těžká	Smrčiny, Sokolovská pánev, Slavkovský les, Loket, Bečov nad Teplou, Mariánské lázně, Teplá, Smradoch, Prameny, Kladské rašeliny, Kynžvartské kyselky a
	Valdštejnova dálková trasa	87	středně těžká	Převážně na území SRN, spojuje město Cheb s geoparkem Bayern-Bohmen
 	Karlova stezka	Hlavní trasa- 60Km z toho v ČR cca 40km Vedlejší trasa 04-35.2km	těžká	Blatenský vrch, Abertamy, Nejdecká skála,, Karlovy Vary, dále pak naučná stezka zahrnující faunu a floru, hornickou činnost oblasti, pověsti a přeshraniční pašeráctví
Regionální trasy pod 60 km				
2000	2000		středně těžká	Přebuz, Pernink
2002	2002		středně těžká	Pernink, Abertamy, Potůčky, Podlesí
2208	2208		středně těžká	Božídarský Špičák, Zlatý kopec, Holubí Skalky
2016	2016		středně těžká	Hory, Karlovarská dvojčata
2017	2017		středně těžká	Sokolov - Lom Michal, Kostel sv. Mikuláše (staré štoly), hora Krudum,
2043-2044	2043-2044		středně těžká	Rotavské varhany, Šindelová - Kamenný hřib - torzo vysoké pece
2057,2063,2064	2057,2063,2064		středně těžká	Goethova skalka, Pískovna Pomezna, Lokalita U cihelny
2074, 2179, 2183, 2184	2074, 2179, 2183, 2184		středně těžká	Chlum sv. Máří-Litovská výsypka, Habartov - důl Medard-Libík, Hřebeny,
2129	2129		středně těžká	Doubrava, Železná hůrka, (Kyselecký hamr)

Tabulka 5 Cyklotrasy v rámci Geoparku Egeria- Zdroj: vlastní zpracování (2015) podle Bilenka (2013:54-55)

a Cykloportál (2015) a (2014)

Běžecké lyžování

Karlovarský kraj začíná být čím dál více oblíbenou destinací nejen pro sjezdové lyžování, ale také pro lyžování běžecké, které bývá převážně více šetrné k životnímu prostředí, a je tedy vhodnou formou geoturismu.

Na území se vyskytuje méně či více známých běžeckých tras. Mezi něž patří např. Krušnohorská lyžařská magistrála se svou délkou přes 200 Km, trasy v okolí Božího Daru, Nejdku, Březové, Mariánských Lázní, Aše nebo ve Slavkovském lese.

Mapa běžeckých tras v kraji je dostupná na odkazu <http://gis.kr-karlovarsky.cz/klm/>

Ukázka mapy běžeckých tratí je dostupná v příloze č. 7 této bakalářské práce.

Montánní turistika

Dlouhá hornická historie, těžba uhlí, kaolinu a jiných nerostných surovin na území Geoparku skrývá velký potenciál pro rozvoj právě tohoto druhu turistiky, který kromě odborníků zaměřených na hornictví či geologii je stále více oblíbený např. i mezi rodinami s dětmi nebo seniory.

Kromě zachovávání a revitalizace důlních děl a památek přispívá zpřístupňování těchto geologicky zajímavých lokalit (geosites) i k větší informovanosti místní veřejnosti, která o těchto místech dříve nevěděla, neboť většina příchozích nebyla původními obyvateli oblasti.

Geopark tak kromě rozvoje turismu podporuje i větší integritu místa a obyvatel, kteří začínají o své okolí dobrovolně pečovat a zajímat se o historii lokality. Geopark zpřístupnil důl Jeroným, Štolu č. 1, informuje o vodním kanálu z 15. století – Dlouhé stoce – který sloužil jako přívod vody z Kladské pro báňské účely na území Slavkovského lesa, Blatenského příkopu, hornických městech a jiných.

Vodáctví

Řeka Ohře je podle Živého kraje – oficiálního průvodce Karlovarským krajem (2012) – druhou nejlépe tekoucí splavnou řekou v České republice.

Je zde vybudovaná nezbytná infrastruktura, nachází se zde mnoho kempů, tábořišť, půjčoven lodí a rovněž je zde vybudována Vodácká stezka Ohře, na které je podle Živého kraje (2012)

od roku 2006 umístěno celkem 69 informačních cedulí, podávajících informace o přírodních atrakcích a jiných turistických cílech.

Obrázek 7 Řeka Ohře s Restaurací u Jana Svatoše na protilehlém břehu Svatošských skal Zdoj: Vlastní archiv (2015)

Hipoturistika

V Karlovarském kraji se nachází mnoho farem, jež se zabývají agroturismem a hipoturistikou. Pro farmy a aktéry tohoto druhu turistiky byl zřízen Karlovarským krajem web www.kvagro.cz a taktéž jsou tyto farmy propagovány na oficiálních stránkách Karlovarského kraje <http://www.zivykraj.cz/cz/aktivity/agroturistika>, kde jsou shromážděny informace o agrofarmách a akcích v kraji.

Avšak mapa hipostepek v kraji není koncepčně aplikována v praxi a tak si jednotlivé farmy zajišťují trasy samostatně.

Přehled Agroturistických farem na území Geoparku		
Oblast		
Název zařízení	Oblast	Nabídka
AGHITOUR - agroturistické centrum dětí a mládeže	Nejdek	vyjíždky na koních, jezdecké výcviky, víkendové pobyty u koní, letní tábory nebo ustájení koní
Hipocentrum PÁ-JA Karlovy Vary - sdružení pro hipoterapii	Karlovy Vary	hiporehabilitace
Jezdecká stáj Boučí - Oloví	Oloví	vyjíždky na koních, letní tábory nebo ustájení koní
Jezdecký klub Elisabeth - Cheb	Cheb	ustájení koní v boxech, výcvikové hodiny jízdy na koni, možnost výletů na koni po okolí, písková jízdná, kruhová ohrada, hala a výběh
Jezdecký klub Pegas - Děpoltovice	Děpoltovice	vyjíždky na koních, jezdecké výcviky, vyjíždky po okolí, dovolená s ubytováním, sportovní akce
Rodinná farma KARILO - Oldřiš	Oldřiš	vyjíždky do přírody, péče o koně
Kateřina Bečková - usedlost Nad prameny	Bečov nad Teplou	vyjíždky do přírody a na pastvě
Ekologická farma Kozodoj	Karlovy Vary	Vyjíždky do přírody a po blízké naučné stezce
Ranč a hipostanice Freecounty	Cheb	Ustájení koní a vyjíždky do přírody
Ranch Eldorado	Cheb	vyjíždky do přírody
Farma Hory	Hory u Karlových Varů	vyjíždky do přírody, ubytování
Rocks and River apaloosa ranch	Karlovy Vary Svatošské skály	Projíždky v okolí Svatošských skal, akce pro děti
Ekologická farma ARNIKA - Horní Slavkov	Horní Slavkov	víkendové pobyty s plnou penzí v ubytovně farmy a ,možnost prázdninových pobytů a letních dovolených přímo ve srubech na pastvinách. projíždky na koních pod odborným vedením

Tabulka 6 Seznam hipoturistických zařízení na území Geoparku Zdroj: vlastní zpracování podle Živý kraj (2012b)

Analýza nabídky geoturistických produktů

Jak již bylo uvedeno v kapitole 4.3, geoturistický produkt lze členit podle několika kritérií.

Pro tuto práci byla zvolena kritéria podle Reynarda (2008), tj. odvozená geoturistická nabídka, která bude dále rozdělena do 3 hlavních podskupin a ty budou dále detailněji popsány.

Jsou jimi:

- A. **Turistická infrastruktura** – Základní infrastruktura cestovního ruchu (ubytování, doprava, stravování)
- B. **Specifické vědecké předměty** (knihy a jiné písemnosti, digitální dokumenty, hry a upomínkové předměty), které usnadňují návštěvníkům porozumění geologickému dědictví
- C. **Specifické vědecké služby**, neboli programová nabídka, která se soustředí na vzdělávání a propagace vědních disciplín (muzea, TIC, výstavy, výlety s geo průvodcem, výkladové panely a cedule)

Turistická infrastruktura – Základní infrastruktura cestovního ruchu

Základní infrastruktura cestovního ruchu, tj. ubytovací, stravovací a dopravní služby, je téměř totožná s infrastrukturou cestovního ruchu v lázeňských městech, městech s jinou atraktivitou, jakou je zámek, hrad aj. (např. města Loket a Bečov nad Teplou) anebo s infrastrukturou v Krušných horách.

Geopark v současné době nezajišťuje, ani nespolupracuje s žádnými ubytovacími a stravovacími zařízeními na svém území.

Z tohoto pohledu tedy infrastruktura cestovního ruchu z velké části odpovídá infrastruktuře cestovního ruchu Karlovarského kraje.

Ubytování

Z údajů Českého statistického úřadu v Karlových Varech (2015) za rok 2013 vyplývá, že v Karlovarském kraji se nachází 488 hromadných ubytovacích zařízení, do kterých se řadí hotely, hotely garni, penziony, kempy, chatové osady, turistické ubytovny a ostatní hromadná ubytovací zařízení.

Celkově je zde k dispozici 32 412 lůžek a 1 159 míst pro stany a karavany.

Rozsáhlá databáze ubytovacích zařízení je k dispozici na webových stránkách oficiálního průvodce Karlovarským krajem – Živý kraj <http://www.zivykraj.cz/cz/ubytovani-karlovarsky-kraj>

Stravování

Na území Karlovarského kraje se nachází mnoho stravovacích zařízení různé kvality.

Kromě luxusních lázeňských hotelů zde mohou návštěvníci okusit také potraviny lokálních dodavatelů, a to převážně na několika farmách a statcích zaměřených na agroturistiku.

V nabídce mohou hosté nalézt typickou českou kuchyni, světovou gastronomii, ale zejména mají příležitost ochutnat lokální speciality, kterými jsou např.:

- Vřídelní polévka
- Karlovarský knedlík
- Mrkvový dort
- Karlovarské tatičevky s jablky
- Kraslická liškajda
- Karlovarská bublanina
- Čokoládová polévka J. W. Goetha a jiné.

Gastronomii se také věnuje jeden z festivalů v Karlových Varech, který se pořádá se zahájením lázeňské sezóny.

Doprava

Jak bylo popsáno výše, z pohledu dopravy je území velmi dobře přístupné pro všechny možné způsoby přepravy.

Dle ústního sdělení pana Loskota (2015) spolupracuje Geopark mimo dopravní infrastrukturu zajišťovanou Karlovarským krajem s ICS IMC úzkokolejnou dráhou v Národní přírodní rezervaci SOOS poblíž Františkových Lázní. Tato dráha o rozchodu 600 mm dříve sloužila k převozu jílu, které se přibližně před sto lety těžily v období Skalné, a dnes slouží jako hojně navštěvovaná turistická atrakce.

Fotografie úzkokolejky je fotografickou přílohou č. 5 této bakalářské práce, fotografie č. 1. a č. 2.

Rovněž lze do dopravní infrastruktury řadit zajištění autobusové dopravy školou povinných dětí na komentované prohlídky do dolu Jeroným, která bude podle Loskota (2015) zajišťována a hrazena z prostředků Karlovarského kraje.

Specifické vědecké předměty nabízené Geoparkem Egeria

Geopark Egeria má ve své nabídce hned několik druhů propagačních materiálů, které nabízí v rámci svých muzeí, lokalit, TIC v rámci Geoparku, na veletrzích, výstavách, konferencích nebo ve školách.

Mezi tyto předměty patří:

- **Kniha „Tajemství nitra Země“** hrazená z Evropského fondu pro regionální rozvoj- Investice do Vaší budoucnosti. Je to kniha Česko-bavorského geoparku prezentující jak geologické zajímavosti na území všech tří národních geoparků, tak specifika místní gastronomie nebo lokálních řemesel (sklářství, výroba porcelánu, lázeňství nebo hornictví). Kniha obsahuje rozsáhlou fotodokumentaci ilustrující geologické dědictví a lokality v území. Tato kniha je neprodejná.
- **Časopis Česko-bavorský geopark Journal**, za který je odpovědná pracovní skupina Česko-bavorského geoparku. Tento časopis je rovněž nabízen v rámci lokalit, TIC a muzeí v Geoparku a jsou zde prezentovány atraktivita, lokality a historie území.

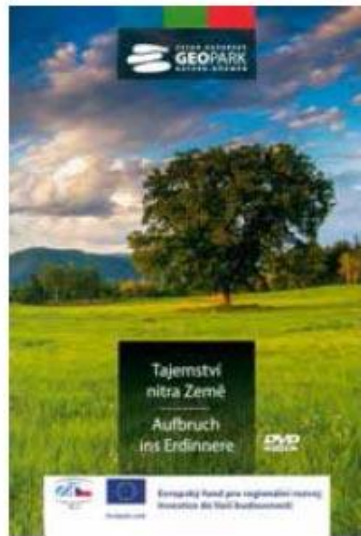
V některých číslech se dokonce vyskytuje dětská stránka, která má přiblížit geovědní aspekty i mladším návštěvníkům. Časopis je neprodejný.

- 10 dílné vydání **Průvodců po Česko-bavorském geoparku** (dále jen ČBG) – sedm dílů se věnuje Geoparku Egeria, dva díly Geoparku GeoLoci a jedno vydání je společné pro celý přeshraniční geopark. Jednotlivé knihy jsou zaměřené na menší regiony, kterými jsou např. Karlovy Vary a okolí, Sokolovsko, Krušné hory, Ašsko a Chebsko, Slavkolesko apod.

Součástí průvodců je mapa a geologický slovník, jenž laické veřejnosti vysvětluje geologické termíny. Průvodce jsou vydané dvojjazyčně, a to v českém i německém jazyce. Projekt byl financován z Projektu přeshraniční spolupráce Cíle 3, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Ministerstva životního prostředí a za přispění Karlovarského kraje. Produkt je neprodejný. V rámci tohoto projektu byly taktéž na území ČBG instalovány beetaggy, které budou dále popsány v následující kapitole.

- V roce 2013 byl natočen a vydán **osvětový film na DVD o Česko-bavorském Geoparku**. Film přibližuje lokální geologické dědictví, některé hlavní pilíře Geoparku a vznik Země. Film je dělen do několika kapitol, kterými jsou ČBG, Geologický vývoj Země a projevy v ČBG, Vulkanismus v ČBG a KBT, Voda a lázně a Těžba nerostů.

Film trvá přibližně 42 minut, a to jak v české, tak německé verzi. Obzvláště poutavou kapitolou je Geologický vývoj Země, která zajímavým způsobem propojuje minulost se současným stavem Geoparku. Film je vhodným propagačním materiálem do muzeí, škol a jiných vzdělávacích zařízení. Tvorba filmu byla opět hrazena z Projektu přeshraniční spolupráce Cíle 3, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Ministerstva životního prostředí a za přispění Karlovarského kraje.

Obrázek 8 Obal DVD Tajemství nitra Země ČBG Zdroj:vlastní zpracování (2015)

- V rámci svých jednotlivých pilířů, kterými jsou Geologické a geomorfologické zajímavosti, Třetihorní vulkanismus, Minerální zřídla a lázeňství, Hornická historie, Hnědé uhlí a Mineralogické lokality a paleontologické nálezy, ČBG rovněž vydal krátké, **dvojjazyčné propagační materiály-letáčky** k jednotlivým lokalitám, které jsou dostupné bezplatně v TIC, v muzeích a v budovách místních samospráv. Do současné doby bylo vytištěno 150 000 ks těchto propagačních letáků a v roce 2015 se plánuje ještě dotisk přibližně dalších 30 000 ks, jak ústně uvedl Loskot (2015).
- V roce 2014 byla finalizována **tištěná podoba geoturistické mapy celého ČBG**, která je součástí přílohy č. 6 této bakalářské práce. Mapa by měla být v budoucnu přístupná i online na odkazu www.geopark-bayern.de/apps/gtk/indexCZ.htm Mapa je v měřítku 1:200 000 a na své zadní straně informuje o jednotlivých lokalitách.
- **Pracovní sešity ČBG pro školy** – Environmentální stezka CHKO Slavkovský les jsou pracovní listy pro žáky starší přibližně 12 let. Tyto pracovní listy byly opět financovány z Projektu přeshraniční spolupráce Cíle 3, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Ministerstva životního prostředí a Karlovarského kraje. Listy obsahují několik kapitol, které se dělí na pilíře Vegetace a flóra, Geologie a hornictví, Obecné informace, a Babiččina zahrádka. V pracovních listech jsou úkoly různé složitosti týkající se všeobecné vlastivědy, se zaměřením na území CHKO Slavkovský les. Listy jsou doplněné fotografiemi květin, stromů, ovoce, kaňonu řeky Ohře

a omalovánkami znaku CHKO Slavkovský les. Součástí listů je i „křížovka“, kterou si děti mohou vyplnit. Pracovní listy se váží ke konkrétní environmentální stezce, na které se děti dozvědí více o Slavkovském lese.

Specifické vědecké služby – programová nabídka

Programová nabídka Geoparku Egeria se převážně váže ke konkrétním lokalitám, jako jsou doly, muzea, TIC a stezky Geoparku.

- Jak bylo uvedeno výše, Geopark v roce 2015 otevřel nově vybudovaný vstupní objekt dolu **Jeronym**, kde bude podle Loskota (2015) v budoucnu k dispozici stálá expozice předmětů, jež byly v dolu nalezeny, anebo předmětů, které budou přibližovat historii těžby nerostů v Hornoslavkovském revíru.

Komentovanou **prohlídku s geoprůvodcem** je možné pořídit v základní sazbě za 50 Kč, děti, studenti a důchodci zaplatí za prohlídku středověkého dolu 30 Kč, školní výpravy 25 Kč a rodinná sazba činní 120 Kč. V ceně vstupného je zahrnuto i zapůjčení baterky a přilby.

Geopark taktéž s oficiálním otevřením dolu, po výstavbě vstupního objektu, začal spolupracovat se školami v kraji, a zajišťuje tak i skupinové prohlídky pro děti a mládež, jejichž pozitivní ohlasy na sociálních médiích velice přispívají k dobrému jménu Geoparku, který se tak dostává do povědomí širší veřejnosti.

Během prohlídky mají návštěvníci možnost seznámit se se stručnou historií dolu a také s příběhy, jež stály za znovuoživením jak dolu Jeronym, tak nedalekého zaniklého města Čistá/Litterbach, které bylo v roce 1948 zničeno a pod jehož správu po dlouhá století důl patřil.

Loskot (2015) také uvedl, že ve vstupním objektu se budou pořádat **konference** a přednášky, a hlavní místnost je tak uzpůsobená i jako konferenční prostory.

Obrázek 9 Vstupní objekt dolu Jeroným Zdroj: Důl Jeroným v Čisté u Rovné (2015)

- Geopark Egeria v roce 2015 započal realizaci projektu na výstavbu vstupní budovy do **Štolý č. 1 v Jáchymově**, která vznikla v 50. letech 20. století. Revitalizace celého areálu, včetně tábora Svornost, bude financovaná opět z ROP.

Ve štolě č. 1, stejně jako v dolu Jeroným, jsou v rámci programové nabídky k dispozici komentované prohlídky v doprovodu georangera, v nichž se návštěvníci dozvědí o dějinách dolování v Jáchymově, ale i o tzv. Jáchymovském pekle, těžbě uranu a pracovních táborech, které zde v 50. letech 20. století byly zřízeny na místě bývalých německých zajateckých táborů.

Jak uvádí Muzeum Sokolov (2015:27), v roce 2014 zde byly otevřeny nové prostory prohlídkové trasy, kde mají návštěvníci možnost nahlédnout i do historických dobývek ze 16. století.

- **Hornické muzeum v Krásně** sídlí v objektech náležících k dolu Vilém. Důl Vilém patří k nejmladším důlním dílům v Geoparku. V porovnání s dolem Jeroným nebo Štolou č. 1 byl důl Vilém činný s různě dlouhými pauzami až do 90. let 20. století. Návštěvníci zde kromě hornické expozice mají možnost projíždky úzkorozchodným

vláčkem, mohou si projít nově vybudovanou environmentální stezkou, která vznikla ve spolupráci s Botanickou zahradou v Bečově nad Teplou nebo si mohou prohlédnout zpřístupněnou těžní věž a šachetní budovu.

Obrázek 10 Krásenský hornický muzeum s těžní věží a úzkokolejkou Zdroj: Cykloportál (2014)

- **Výstavy, konference a semináře**

Muzeum Sokolov (2014:21) uvádí, že ČBG prezentoval svou činnost na různých výstavách v jednotlivých lokalitách Geoparku, na regionální konferenci Živého kraje v objektu statku Bernard nebo se účastnil semináře pro žadatele o granty Nadačního fondu obětem holocaustu.

Dále se podle tohoto zdroje v roce 2014 účastnil konference Šetrná turistika v Česko- bavorském Geoparku, pořádané v Chebu.

- **Audioprůvodce**

Dle Muzea Sokolov (2014:21) Geopark zajistil „*namluvení audiogeoprůvodců ve 4 jazykových mutacích (ČJ, NJ, AJ, RJ) pro 5 stezek území Geoparku Egeria, kterými jsou lokality Jeroným, Jáchymov, Hornické muzeum Krásno, NS Kladská a Mariánské Lázně – Muzeum*“.

- **Výkladové panely, cedule a beetaggy**

Výkladové panely a cedule lze řadit jak do kategorie specifické vědecké služby, tak do infrastruktury cestovního ruchu. V této bakalářské práci však jsou součástí této kapitoly, jelikož se v Geoparku povětšinou váží k naučným stezkám, a zajišťují tudíž programovou nabídku.

Celkem bylo na území ČBG instalováno 400 beetaggů, z čehož 200 ks beetaggů je umístěných v rámci Geoparku Egeria. Tyto informační kódy podávají skrze mobilní zařízení informace i o méně známých lokalitách, které nebyly doposud nikde prezentovány.

Geopark v terénu poskytuje návštěvníkům informace několika způsoby, mezi něž patří:

- informační tabule značených tras a naučných stezek
(jiný vzhled pro městské tabule a jiný pro tabule umístěné v přírodě, jak dokazují fotografie v příloze č. 5 této bakalářské práce)
- beetaggy
- **Turistická informační centra**
Geopark taktéž spolupracuje s Turistickými informačními centry, jejichž prostřednictvím tak zvyšuje povědomí o geologicky zajímavých lokalitách, existenci a principech Geoparku vůbec.
Podle ústního sdělení pana Loskota (2015) je v TIC velký zájem o propagační materiály ČBG a Geoparku Egeria.

4.2 Lokality významné z hlediska paměti krajiny

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, paměť krajiny lze dělit podle několika kritérií.

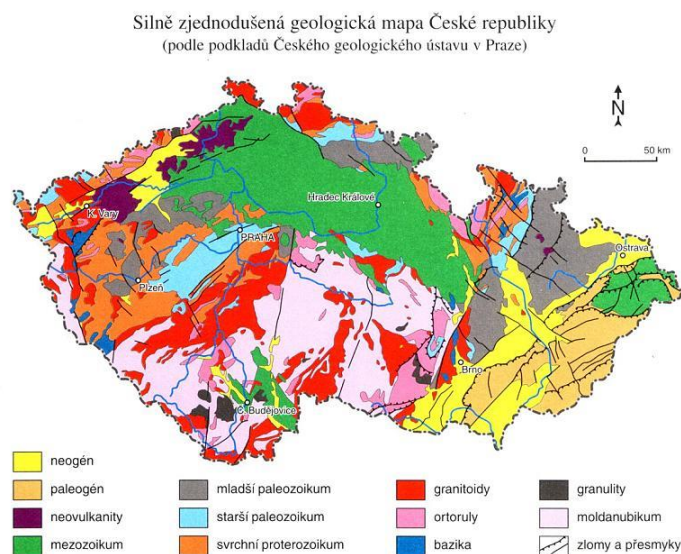
Pro tuto práci bylo zvoleno členění paměti krajiny podle Kučery (2009), tj. na paměť prostředí. Paměť prostředí zde je dále členěna na přírodní, smíšenou a kulturní, vždy s několika málo příklady, jelikož lokalit dané paměti je na území Geoparku mnoho.

Paměť přírodní

Přírodní paměť a zejména projevy geologické paměti krajiny lze sledovat v krajinném reliéfu území, ale i hluboko pod jeho povrchem.

Tyto projevy pak svým pozorovatelům umožňují porozumět procesům a vývoji Země a zejména procesům a vývoji zkoumaného území. Odborníci jsou dokonce schopní interpretovat na základě dalších rozborů změny ve vývoji klimatu, které danou oblast ovlivnily v průběhu milionů let.

Následující obrázek vhodně demonstruje různé geologické zastoupení hornin odlišného stáří v Geoparku Egeria v porovnání se zbytkem ČR. Vzhledem k této velké geologické rozmanitosti území, ale i četným projevům stejných nebo podobných procesů, je níže popsán pouze reprezentant dané geologické paměti, která nějakým způsobem souvisí s navrhovaným geoturistickým produktem prezentovaným v této práci.

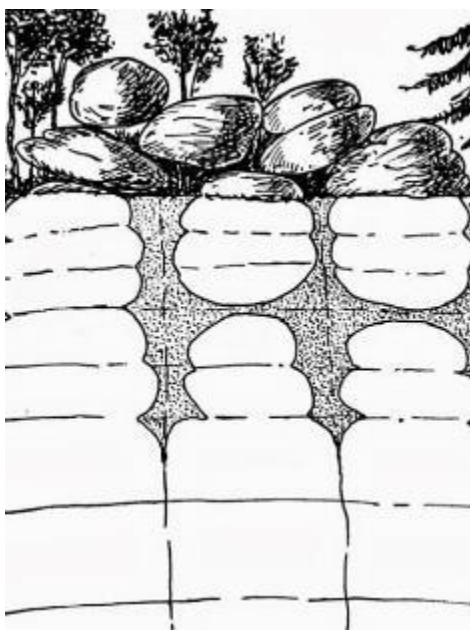

Obrázek 11 Zjednodušená geologická mapa ČR Zdroj: Kukul et al (2005:8)

- **Svatošské skály** jsou skalní věže a sloupy nacházející se v kaňonu řeky Ohře, která si prorazila cestu žulovým podložím.

Jak uvádí restaurace Jan Svatoš (2015), bizarní podobu skalám dodal mráz v dobách ledových přibližně před 14 000 lety, který se střídal s prudkými klimatickými šoky. Do puklin tak zatékala tající voda z ledovců a rozrušila žulové systémy ve zlomech, jejichž erozi pak dokonal vítr.

Ke skalám se váže mnoho pověstí, které poetickým způsobem vysvětlují vznik skalních útvarů za pomoci nadpřirozených sil. Toto místo, připomínající svatební průvod, je tak současně i lokalitou nehmotného dědictví, které inspirovalo mnoho známých umělců a odborníků (J. W. Goethe, Sigmund Freud aj.) k napsání různých pohádek, básní aj. Místo je již po několik století hojně využíváno jako zajímavý cíl pěší turistiky v okolí Karlových Varů a Lokte.

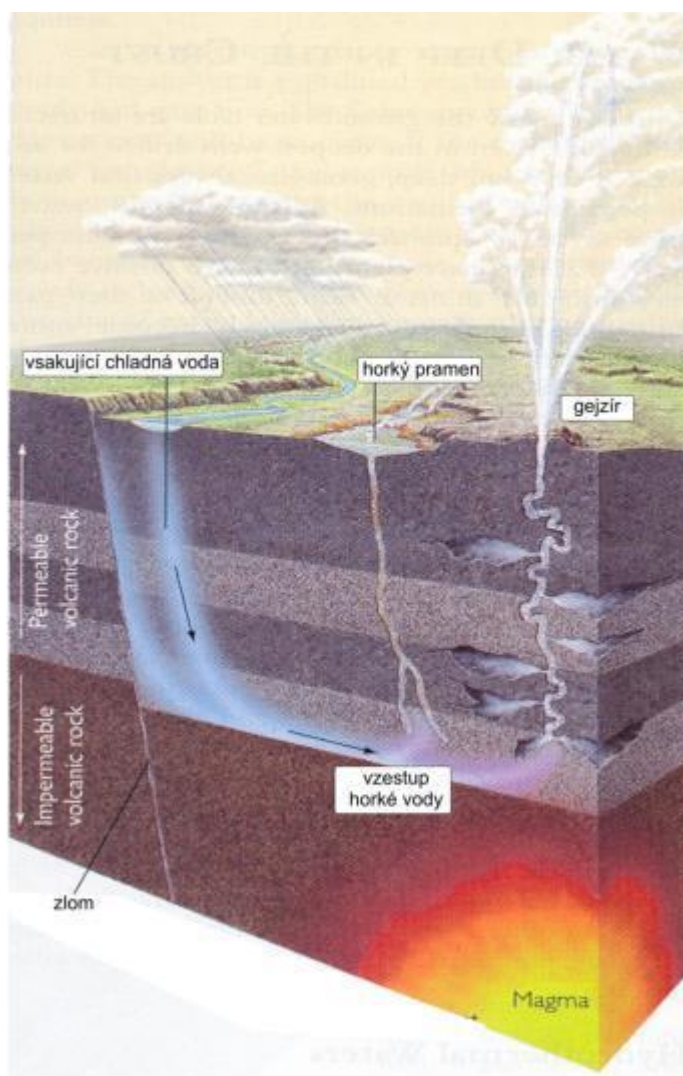
Obrázek 12 Vznik žulových skalních útvarů a měst Zdroj: Taggmanager (2015)

- **Minerální prameny západních Čech** a s nimi spojené lázeňství je známo po celé České republice, ba dokonce po celém světě. Prezentovaná historie pramenů, minerálních vod a kyselék však většinou sahá pouze do doby jejich objevení a využívání pro lázeňství.

Z geologického pohledu je možné interpretovat vznik těchto ojedinělých podzemních vodních soustav až do třetihor, kdy vznikly zlomové struktury a rozsáhlá vulkanická činnost v oblasti Geoparku Egeria.

Jak uvádí např. Národní knihovna ČR (2014) tato činnost tak přispěla např. ke vzniku termálních vod na území západních Čech.

Bartoš (2011) uvádí, že na území Geoparku a zejména ve Slavkovském lese se kromě slavných pramenů vyskytujících se v centrech lázeňství, nachází také velké množství kyselých vod, které byly hojně využívány místními horníky a rolníky k občerstvení během prací v krajině, ale nyní stále čekají na své znovuobjevení, jelikož o jejich existenci nové obyvatelstvo mnohdy neví.

Obrázek 13 Jednoduché schéma vzniku Vadózních vod Zdroj: Jelínek (2010)

- **Železná hůrka** – tato vyhaslá sopka se stejně jako známější Komorní hůrka poblíž Františkových lázní řadí k nejmladším sopkám na našem území.

Tato sopka byla činná na přelomu třetihor a čtvrtohor, tedy v období před 170 až 400 tisíci lety, jak uvádí Karlovarský kraj (2015). Tato organizace (2015) dále uvádí, že sopka se nachází na dvou tektonických zlomech, kterými jsou zlom Mariánskolázeňský a Krušnohorský.

Zdroj (2015) dále uvádí, že Sopku formovaly minimálně dvě erupce, které na povrchu prozrazují 15 m mocné vrstvy pyroplastických hornin a na nich vyvržené vrstvené tufy.

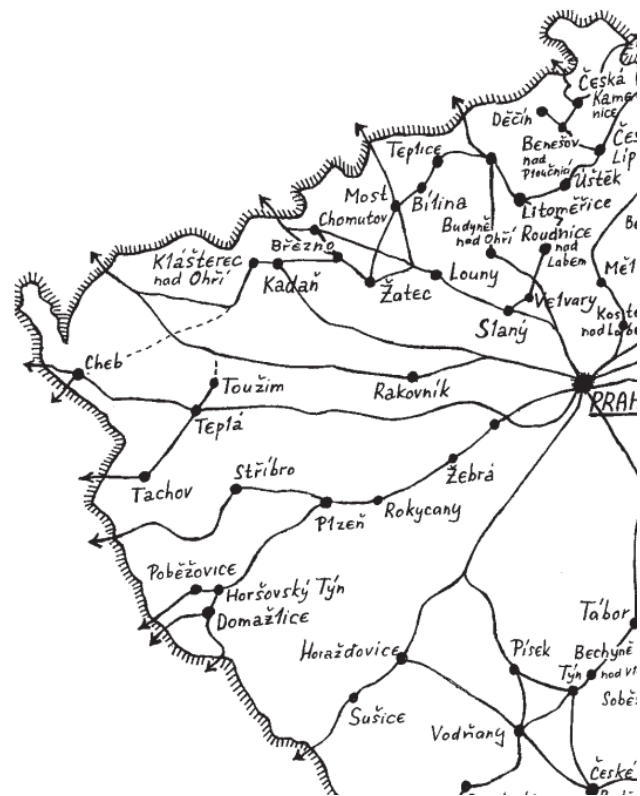
Paměť smíšená

Paměť smíšená v sobě zahrnuje jak prvky přírodní paměti, tak prvky paměti kulturní.

Do smíšené paměti lze řadit různé projevy a prvky báňské historie regionu a s ní spojeného těžebního průmyslu.

V Geoparku Egeria se nachází mnoho horních měst, jež se během staletí věnovaly těžbě různých surovin a nerostů, a tak je zde mnoho dochovaných hornických památek v podobě středověkých i novodobých dolů, dědičných štol a umělých kanálů přivádějících vodu tak potřebnou k těžbě nerostů.

Jak uvádí Jaša (2014b) a Staré Stezky (2008) na území se vyskytuje několik středověkých stezek, které území propojovaly s německými městy nebo hlavním městem Prahou.

Obrázek 14 Staré stezky na území západních Čech Zdroj: Staré stezky (2008:22)

Tyto zdroje (2014b) a (2008) uvádějí, že zde procházela např. takzvaná Solná stezka vedoucí z Německa do Chebu podél řeky Ohře k Sokolovu, dále Hruškovou, Třídolím, úpatím hory Krudum, přes Loket do Karlových Varů a dále do Prahy. Dále Chebská stezka vedoucí z Prahy do Chebu a dále na západ nebo místní stezky v okolí hory Krudum, tzv. stezka Zlodějská nebo Kynžvartská.

- Geoprůvodce Barták (2014) ústně uvedl, že **důl Jeroným** je znovuobjevený, dříve zapomenutý cínový důl z 16. století, nacházející se mezi obcemi Krásno a Rovná na silnici 208 vedoucí do Sokolova. Tento zdroj (2014) dále uvedl, že důl, který dříve náležel hornickému městu Čistá, je typický výskytem stop po těžbě železkem a mlátkem a taktéž po technice sázení ohněm.

Po odsunu německého obyvatelstva byla lokalita po druhé světové válce zahrnuta do výcvikového vojenského prostoru Prameny, přičemž došlo k totální destrukci města a zapomenutí paměti tohoto místa na dlouhá léta.

Jak geoprůvodce (2014) dále zmínil, místo bylo znovuobjeveno panem Františkem Barochem, který důl poprvé lokalizoval a prozkoumal v roce 1982.

- **Kostel sv. Mikuláše a hornictví hory Krudum** – bájná hora Krudum nacházející se v hlubokém Slavkovském lese byla odjakživa opředená mnoha pověstmi spojenými s těžbou nerostů, výskytem skřítků, obrů a víl, kteří strážili okolí Slavkovského lesa a jeho nerostné poklady. Jedna z pověstí vyprávěla o kostelu sv. Mikuláše na úpatí hory v blízkosti středověkých obchodních stezek, jejichž mapa je součástí přílohy č. 9, avšak jak uvádí Podracký et al. (2011) přesná lokalita byla až do roku 2002 neznámá. Archeologické práce na Krudumu prokázaly, že pověsti byly skutečně založené na historických faktech, a tak došlo k odhalení nejen obvodových zdí kostela Sv. Mikuláše, pohřebiště a naleziště keramiky a dobových mincí, ale i k částečnému odhalení báňských děl v útrobách Krudumu i k povrchovému lámání kamene, který byl rovněž použit na stavbu kostela.

Jak uvádějí Podracký et al. (2011:154-158), lze předpokládat, že hornická činnost zde předcházela výstavbě kostela, jehož vznik a okolní lidská činnost se datuje do první poloviny 13. století. Podle těchto autorů (2011) jsou štol, povrchový lom i odvodňovací systémy patrné hned na několika místech na stezce Krudum-Krásno.

Fotografie kostela a lokality před jeho objevením jsou součástí fotografické dokumentace.

- **Dlouhá stoka** je technická památka lidského důmyslu, vodní dílo, které bylo, jak uvádí Masopusta (2014), vybudováno v 1. polovině 16. století za účelem zásobování dolů ve Slavkovském lese tolik potřebnou vodou. Voda zde sloužila jako dopravní kanál pro transport dřeva, které bylo využíváno při budování dolů, technice sázení ohněm a nebo k tavení cínu.

Podle Masopusta (2014) byla voda zapotřebí také k tzv. mokrému procesu pro drcení rud. Dlouhá stoka bylo promyšlené vodní dílo, které nemělo ve střední Evropě obdoby.

Tento autor (2014) dále uvádí, že kanál začínal svou trasu v 800 m. n. m, pokračoval ke Krásnu (695 m. n. m.) a dále do Horního Slavkova 587 m. n. m. Dílo se v obci Dílce, něm. Teilhäusel, rozdvojovalo, a střídavě tak byla – cíleně podle rozvrhu – vpouštěna voda ve směru Horního Slavkova a Krásna nebo do již zaniklé obce Seifertsgrünü.

Paměť kulturní

Paměť kulturní je v Geoparku zastoupena specifickou architekturou spojenou s lázeňstvím a je podle Prokopa a Smoly (2014:167) taktéž ovlivněna horními saskými městy, jako je tomu např. v případě města Horní Slavkov, nebo drsnými klimatickými podmínkami podkrušnohoří a krušnohoří.

Jak uvádějí Prokop a Smola (2014:167), domy lidové architektury často mívaly hrázděné štíty egerlandského-chebského typu, které se vyznačovaly zkosenou šachovnicí nebo osmicípou hvězdicí, která se vyskytovala v oblasti Karlovarska.

Různé osídlenecké vlny vedly i k tomu, že se v oblasti Slavkovského lesa, v osadě Kladská, vyskytuje jedinečná památka architektonické koncepce v alpském stylu, regionu Tyrolska a švýcarského Bernu.

Období, kdy se zde těžil cín a později vyráběl porcelán evropského formátu, bylo období hojnosti a rozkvětu a charakter osídlení a vznik nových osad tomu nasvědčoval.

Prokop a Smola (2014) dále uvádějí, že ti, kteří se neživili hornictvím nebo nebyli zaměstnáni v okolních porcelánkách, se většinou živil chovem dobytka, pěstováním chmele, obilí a jiných plodin.

Po druhé světové válce došlo k výměně obyvatelstva, k zřízení vojenských výcvikových táborů a později těžbě uranu. Vztah totalitního režimu k historickým památkám oblasti vedl k částečné nebo úplné devastaci dříve prosperujících měst a obcí.

Na území se vyskytuje i mnoho míst dokládajících existenci dnes už zaniklých obcí.

Jedním z těchto měst s tragickým osudem bylo i město **Litterbachy**, Čistá nebo něm. Lauterbach

Prokop a Smola (2014:609) uvádějí, že se město Čistá rozprostíralo na náhorní plošině Slavkovského lesa v rozvodí Komářského a Lobežského potoka a vzniklo ve 14. století, kdy se zde již v této době těžil cín. Největší rozmach těžby cínu zde probíhal v 16. století.

Tito autoři (2014:6609) dále uvádějí, že po zavření dolů v 1. polovině 19. století se obyvatelstvo přeorientovalo na dřevorubectví.

Po roce 1945 došlo k odsunu německých obyvatel a město se stalo součástí vojenského prostoru Prameny. Obec byla totálně zlikvidována československým vojskem, jak dokládá dokument:

„Boj o osadu“ dostupný na odkazu https://www.youtube.com/watch?v=fZMG2ICG_hY

Osud královského města Čistá není ojedinělý, v českoněmeckém pohraničí se nachází mnoho reliktní kulturní krajiny, jejíž rozsah dnes není plně znám a čeká stále na své objevení.

Obrázek 15 Město Čistá Lauterbach v roce Zdroj: Jaša (2009)

4.3 Průběh šetření a jeho výsledky

Dotazníkové šetření probíhalo ve městech na území Slavkovského lesa na přelomu července a srpna 2015. Celkem bylo distribuováno 150 tištěných dotazníků, jejichž vzor je součástí přílohy č. 9 této bakalářské práce. Dotazníky byly fyzicky předávány náhodným lidem na území Horního Slavkova a přilehlého okolí a taktéž šířeny v informačním centru městského úřadu Horní Slavkov, v kulturním středisku Horní Slavkov a v různých restauračních zařízeních.

Dále byly dotazníky distribuovány v elektronické podobě na serveru www.surveio.com a šířeny na facebookových stránkách Geoparku Egeria, dolu Jeroným a Muzea Sokolov, stejně jako vyvěšeny na stránkách MAS Kraj živých vod.

Celkem vyplnilo dotazník 173 respondentů, z čehož 4 odpovědi nebyly do vyhodnocení zahrnuty, jelikož nesplňovaly podmínku původu nebo trvalého bydliště dotazovaných na území Slavkovského lesa. Ze statistik www.surveio.com je patrné, že dalších 143 osob se na dotazník prolinkovalo, ale bohužel ho nedokončilo.

Celkem se potvrdila pouze jedna hypotéza a další dvě byly vyvráceny.

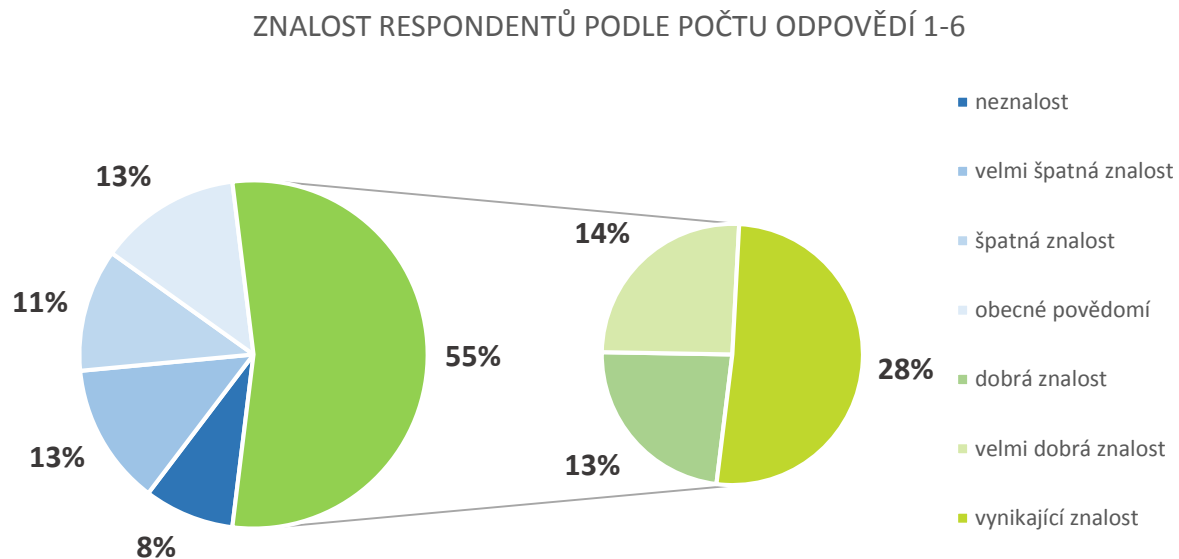
Hypotéza č. 1 – „Místní obyvatelstvo nezná projevy paměti dané kulturní krajiny odrážející historii území.“ – **Vyvrácena.**

Tato hypotéza byla ověřována pomocí výše uvedeného dotazníkového šetření a zkoumána zejména pomocí otázek č. 1 až č. 6.

Přestože byla hypotéza vyvrácena, výsledky naznačují, že v podstatě je znalost místních obyvatel zkoumaného území pouze 55% oproti neznalosti území, která činí 45 %. Následující graf demonstruje počet správných odpovědí na otázky 1 až 6, které se soustředily na znalost kulturní krajiny Slavkovského lesa.

Správně zodpovědělo všechny otázky 28% ze všech dotázaných, 5 otázek zodpovědělo správně 14% respondentů a 13% respondentů zodpovědělo 4 otázky ze 6 správně.

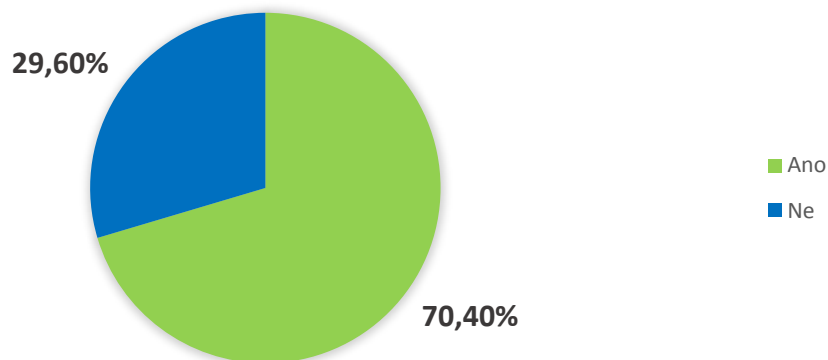
Naopak 13% respondentů odpovědělo správně na 3 otázky, 11% respondentů odpovědělo správně na 2 otázky, dalších 13% dotázaných zodpovědělo 1 otázku správně a 8% lidí neznalo odpověď na žádnou z otázek první části dotazníku.

Graf 1 Znalost respondentů krajiny Slavkovského lesa podle počtu odpovědí na ot. č. 1 až č. 6 Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

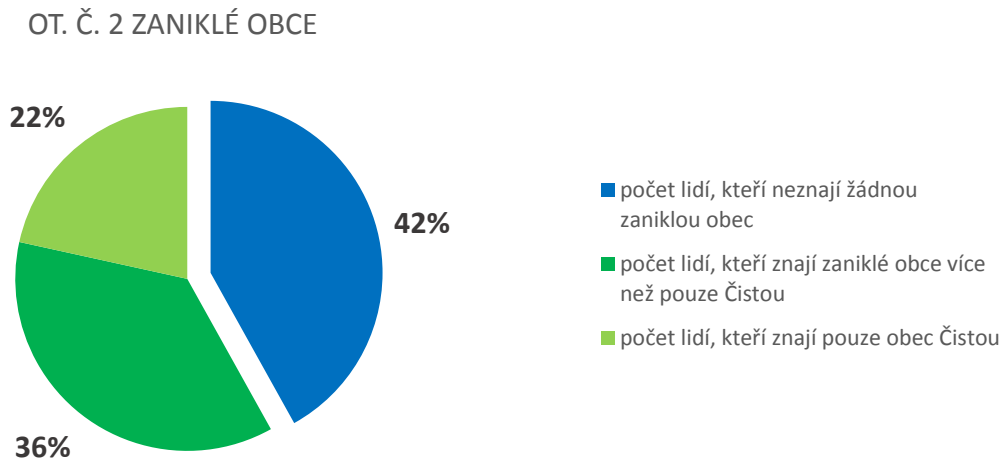
Na první otázku odpovědělo správně 70,4% respondentů.

OT. Č. 1 ZNÁTE NĚJAKÁ MÍSTA SLAVKOVSKÉHO LESA, KTERÁ JSOU SPOJENA S HORNICTVÍM?

Graf 2 Znalost projevů hornické činnosti na území Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

U otázky číslo 2 sice byla prokázána znalost zaniklých obcí 58%, avšak 22% osob znalo pouze zaniklou obec Čistá a žádné jiné. Autorka se domnívá, že tento fakt je zapříčiněn volným šířením dokumentu Boj o osadu na internetu.

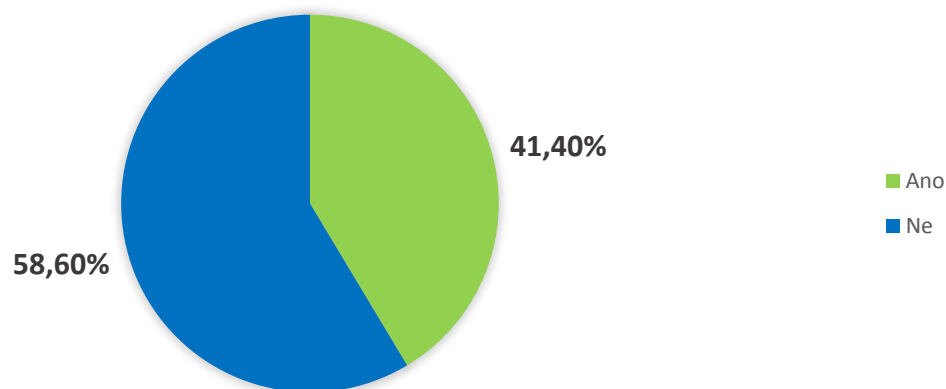

Graf 3 Znalost zaniklých obcí Slavkovského lesa Zdroj:Vlastní zpracování (2015)

U otázky číslo 3 se prokázala nejmenší znalost místního obyvatelstva.

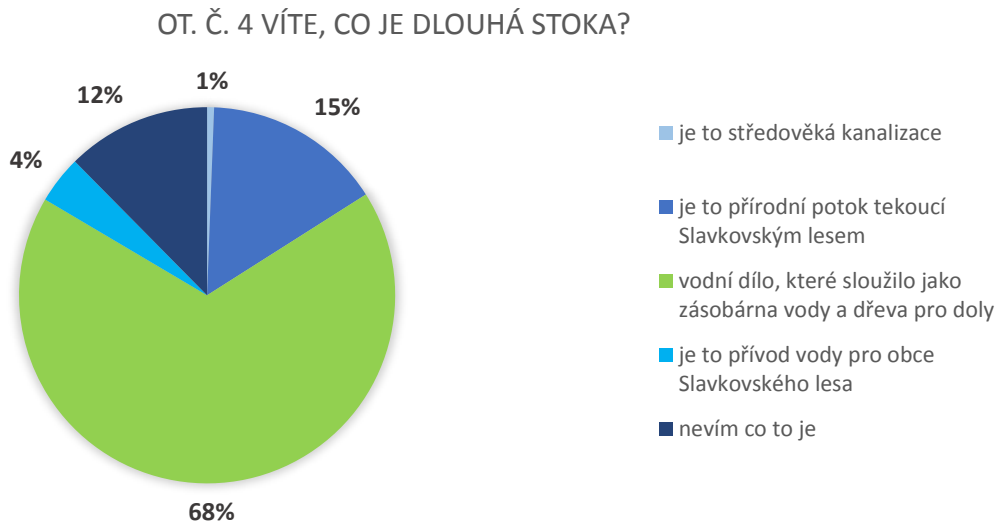
Pověsti spojené s okolím svého bydliště znalo pouze 41,4% ze všech dotázaných.

OT. Č. 3 ZNÁTE NĚJAKÉ POVĚSTI SLAVKOVSKÉHO LESA?

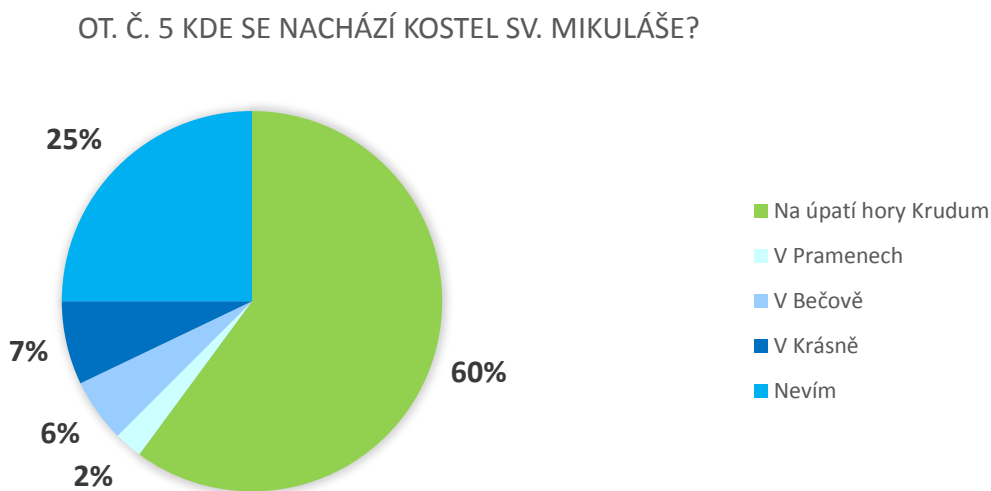

Graf 4 Znalost pověstí Slavkovského lesa Zdroj:Vlastní zpracování (2015)

Na otázku č. 4 odpovědělo správně 68% respondentů, nicméně zde, stejně jako u otázky číslo 5, respondentům pomohly možnosti odpovědí, z kterých si mohli vybrat a případně vytipovat správnou odpověď.

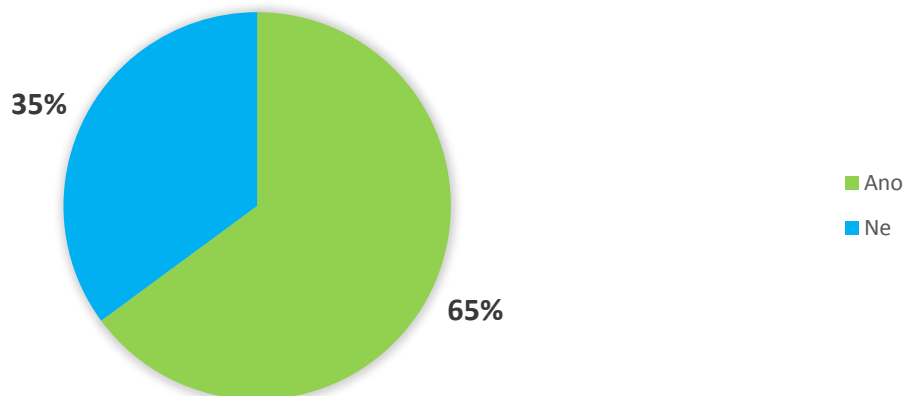

Graf 5 Znalost Dlouhé stoky, vodního díla, které sloužilo jako zásobárna vody a dřeva pro doly Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

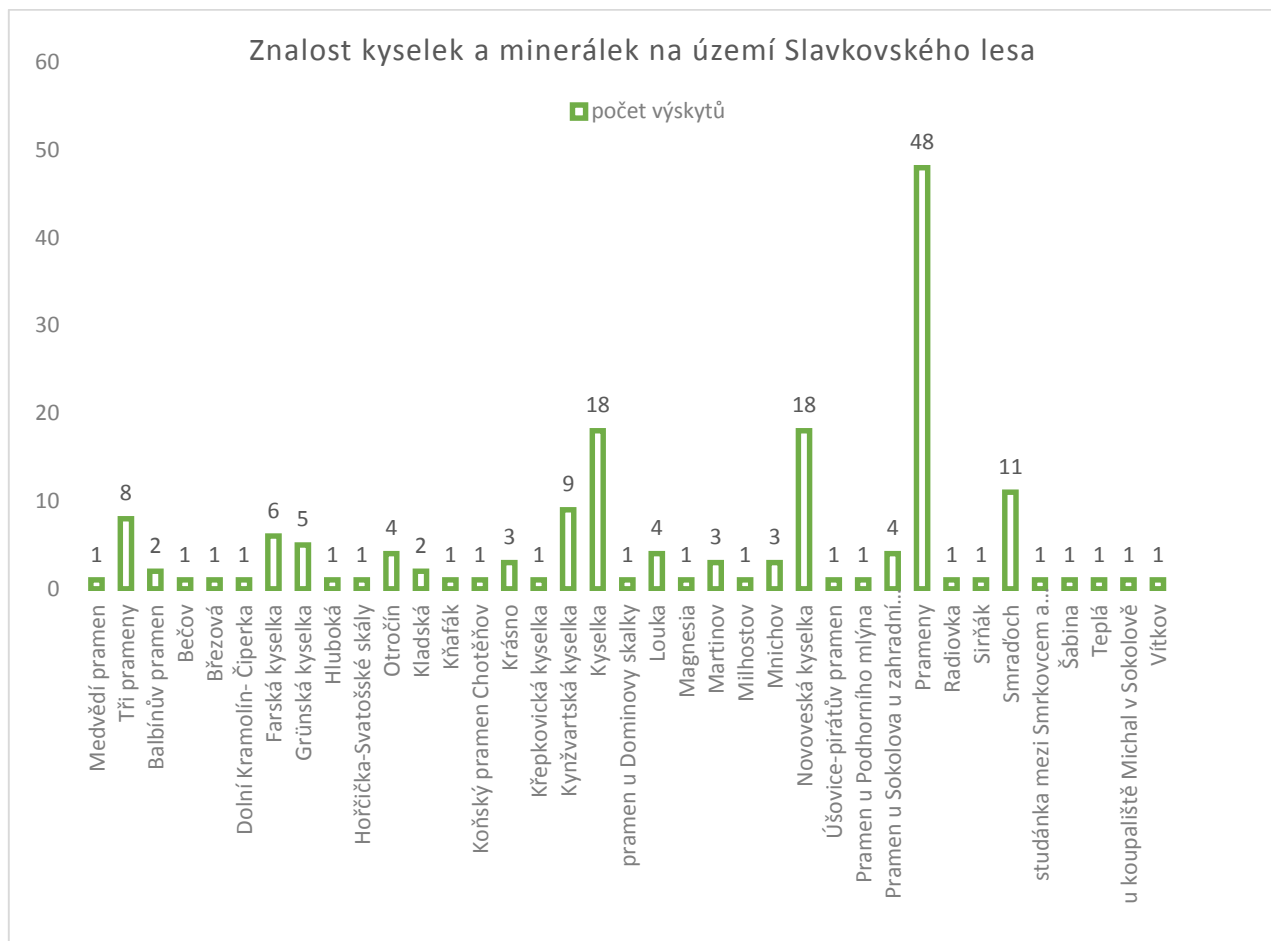
Graf 6 Znalost kostela sv. Mikuláše na úpatí hory Krudum Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

OT. Č. 6 ZNALOST MINERÁLNÍCH VOD A KYSELEK VE VOLNÉ PŘÍRODĚ

Graf 7 Znalost minerálních vod a kyselék ve volné přírodě Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

U otázky č. 6 se prokázalo, že nejvíce respondentů zná kyselky a vody obce Prameny, z celkového počtu respondentů uvedlo tuto lokalitu 48 osob. Na druhém místě se pak umístily kyselky v lokalitě Kyselka a kyselka u Nové vsi.

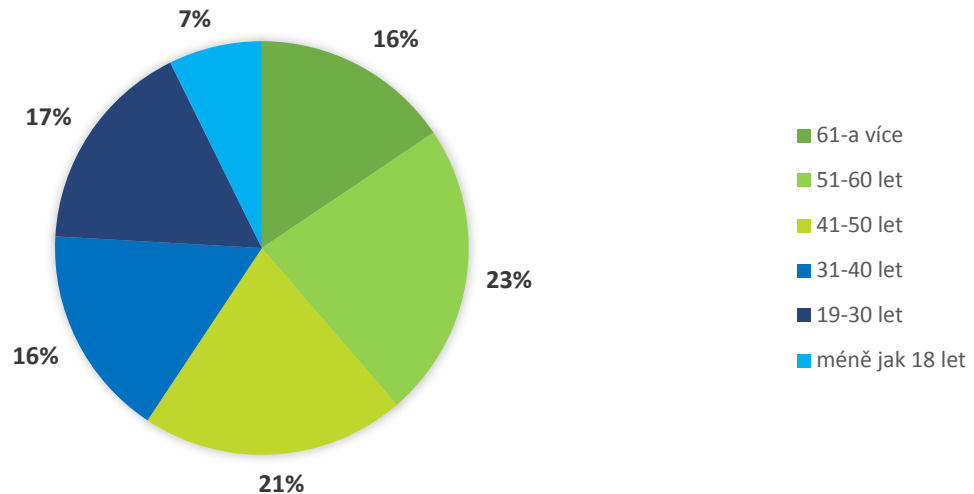

Graf 8 znalost jednotlivých lokalit s výskytem pramenů a kyselk v přírodě Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

K tomu, aby mohly být volné odpovědi respondentů, vážící se ke znalosti kulturní krajiny, tj. v této práci ke znalosti hornictví, zaniklých obcí, kyselk a minerálek, Dlouhé stoky, Krudumu a pověstí Slavkovského lesa, měřeny v souvislosti s věkovou kategorií, byla první konkrétní volné odpovědi udělena číselná hodnota 1 a každé všeobecné první odpovědi hodnota 0,5. Každé druhé, třetí, čtvrté konkrétní volné odpovědi byla udělena hodnota 0,2 a každé další všeobecné odpovědi byl udělen koeficient 0,1. Všech 6 odpovědí bylo oznámkováno stejným číslem tj. koeficientem 1. Všechny odpovědi pak byly zprůměrovány a posouzeny vzhledem k věkové kategorii respondentů.

Nejmenší znalost krajiny Slavkovského lesa měli respondenti mladší 18 let a největší znalost dotazovaní ve věku 51-60 let.

CELKOVÁ ZNALOST KRAJINY SLAVKOVSKÉHO LESA PODLE VĚKOVÉ KATEGORIE

Graf 9 Sumarizace znalosti krajiny Slavkovského lesa vzhledem k věkové kategorii respondentů Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

Hypotéza č.2 – „Místní obyvatelé by uvítali více informací vztahujících se k zajímavostem území“. – **Potvrzena.**

Tato hypotéza byla zkoumána pomocí dotazníkového šetření, a to zejména otázkou č. 9. (Chtěl/a byste více informací o zajímavostech spojených s okolím Vašeho bydliště?), kde se 78,1% respondentů vyjádřilo tak, že by spíše ocenili nebo velice ocenili více informací o zajímavostech v okolí.

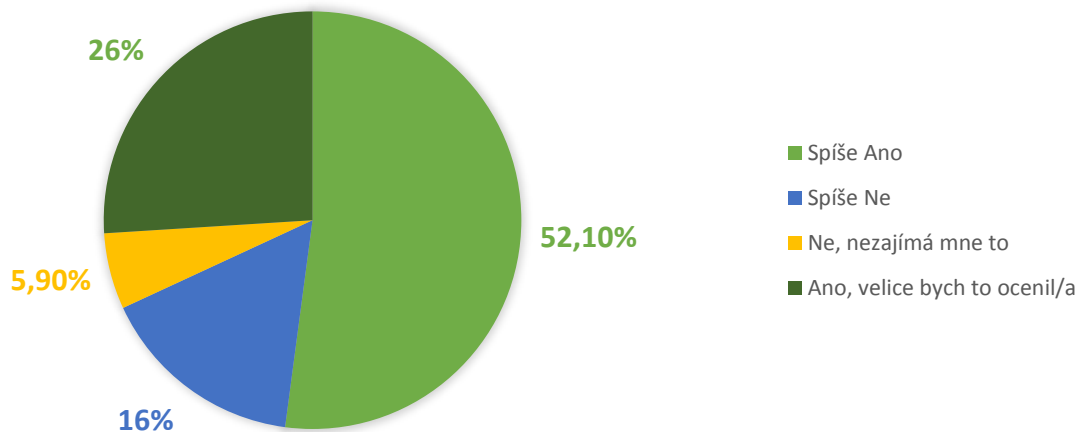
Naopak někteří respondenti se během dotazníkového šetření ústně vyjádřili, že nechtějí více informací, a to zejména v podobě informačních panelů, neboť jim krajina v současné době připadá přeplněná.

Jako příklad uváděli náměstí města Krásno nebo oblast Svatošských skal.

I přesto, že se výzkum omezoval pouze na území Slavkovského lesa, se dá očekávat, že vzhledem ke stejnému historickému vývoji osídlení na území celého Geoparku Egeria, by tato hypotéza byla potvrzena i na zbytku území.

CHTĚL/A BYSTE VÍCE INFORMACÍ O ZAJÍMAVOSTECH SPOJENÝCH S OKOLÍM VAŠEHO BYDLIŠTĚ?

Graf 10: Kolik respondentů by ocenilo více informací o zajímavostech v okolí svého bydliště Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

Hypotéza č. 3 – „Paměť krajiny prezentovaná v Geoparku Egeria se soustředí jen na geologickou historii území“. – **Vyvrácena.**

Tato hypotéza byla stejně jako hypotéza č. 4 ověřována pomocí rozhovorů s managerem Geoparku (II), analýzou dat sekundárního výzkumu (III) a vlastním terénním šetřením (IV), které probíhalo v letech 2014 a 2015 s fotodokumentací, jež je součástí přílohy této bakalářské práce.

Geopark se nesusoustředí pouze na geologickou, neživou stránku území, ale prezentuje všechny složky principu ABC, včetně projevů lidské činnosti spojené s hornictvím (Dlouhá stoka, důl Jeroným, Čistá, vláček v oblasti Soos) a lázeňstvím (Karlovy Vary, Mariánské lázně, Prameny) na území Geoparku, anebo biotickou složku, např. Slavkovský les u Svatošských skal, upolínová louka a jiné, viz Fotografická dokumentace v příloze č. 5 této bakalářské práce.

4.4 Návrh geoturistického produktu

Autorka navrhla v rámci této bakalářské práce geoturistický produkt pro dětské návštěvníky Geoparku s názvem „**Putování Geoparkem s vílou Egerií a permoníky**“.

Tento produkt je v podstatě interaktivní trasa pro rodiny s dětmi v okolí dolu Jeroným. Celková stezka je odhadnuta na přibližně 500m okolo vodní plochy u dolu Jeroným.

Na této interaktivní trase musí děti splnit pět úkolů, které se vážou ke kulturní krajině Slavkovského lesa. Autorka rovněž vypracovala knížku, při jejímž zakoupení v dolu Jeroným by návštěvníci této trasy získali návod a mapu, jak na trase postupovat. Návod by jim poskytl permoník Vilda (podle dolu Vilém v nedalekém Krásně) a víla všech pramenů a řek Egerie (podle nymfy všech řek a pramenů z římské mytologie a zároveň podle řeky Ohře-Agary-Egerie). Vizualizace víly Egerie je v projektu pouze orientační a převzatá z internetu, a tak by bylo pro účely implementace produktu zapotřebí zpracovat originální verzi, jež by mohla sloužit i komerčním účelům. Všechny použité obrázky v knížce, které jsou převzaté z internetu jsou zdarma a umožňují volné šíření.

Návrh stezky je rovněž pouze orientační a tak se může lišit v závislosti na finančních prostředcích, které by byl Geopark ochotný do stezky investovat.

Děti musí na trase splnit 5 úkolů.

1. Zastavení – Vodní dílo „Dlouhá stoka“. Úkolem dětí je přehrazení uměle vybudovaného potůčku, podobně jako to dříve dělali v zaniklé obci Teilhausen, neboli Dílce. Voda pak dále teče k úkolu č. 2. U zastavení č. 1 je umístěný malý panel, kde víla Egerie radí, jak potok přehradit a prozrazuje princip Dlouhé stoky.
2. Zastavení – rýžování zlata. Zde permoník Vilda dětem radí, jak v potoce z úkolu č. 1 rýžovat zlato. Děti, podle pověsti o rýžování zlata v Lobežském potoce, musí být potichu, nebo se král permoníků rozlobí a zlato z potoku spolu s permoníky vybere. Rekvizity pro rýžování zlata jsou na místě připraveny. Panel umístěný u úkolu č. 2 seznámí děti s výše uvedenou pověstí.
3. Zastavení – „Zlodějská stezka“. Zde jsou připraveny primitivní detektory kovu (dřívko s magnetem), na který děti chytají po okolí rozmístěné „stříbrňáky“. Zde opět stojí permoníci a radí, jak mají děti postupovat, podle pověsti o loupežnících v Císařském lese.
4. Zastavení. Zde se nachází panel s hádankou, která je rovněž součástí knížky. Na tomto panelu jsou umístěny obrázky, napovídající dětem slova, která si do tajenky vyplní.
5. Zastavení. Zde umístěný panel ukazuje namalovaného skřítku Vildu bez svých hornických rekvizit, bez mlátka, lucerny a čepice. K panelu jsou tyto rekvizity

připevněné provázkem/řetízkem, avšak spolu s jinými předměty, které k horníkům nepatří. Tyto rekvizity jsou vyrobeny z lehkého dřeva a na zadní straně mají umístěný suchý zip. Děti musí umístit správné rekvizity na správná místa a s Vildou se vyfotit.

Po splnění všech úkolů jdou děti zpět do vstupního objektu dolu Jeroným a po předložení důkazů o splnění všech úkolů získávají malé geologické pexeso, jež je součástí návrhu knížky.

Na trase by kromě vhodných panelů mohly být umístěny dřevěné sochy víly Egerie nebo permoníka Vildy od regionálního umělce z Krásna, pana Jiřího Sobusty.

Grafický návrh geoprojektu je součástí přílohy č. 10 této bakalářské práce.

Neoptimističtější cenový odhad nákladů na vybudování a zprovoznění stezky je součástí přílohy č. 11 této bakalářské práce. Je možné stezku kvalitněji zpracovat, toto by však vedlo k radikálnímu navýšení nákladů. Předpokládá se, že největší nárůst by způsobilo důkladnější zpracování úkolu č.1, kde se nabízí zpracování od velmi jednoduchého kameného potůčku až po vodní dílo v podobném rozsahu jako Mamutíkův vodní park v resortu Dolní Morava. Obrázek Mamutíkova vodního parku je součástí fotografické přílohy této bakalářské práce.

Permoník Vilda i víla Egerie jsou smyšlené postavy, jejichž cílem je představit dětem a jejich rodičům Geopark zábavnou formou.

Do budoucna je možné dle potřeb a finančních možností Geoparku stezku rozšířit.

5 Shrnutí výsledků práce

Cílem této práce byla analýza míry znalosti kulturní krajiny ve zkoumaném území místním obyvatelstvem a návrh takového geoturistického produktu, aplikovatelného v národním Geoparku Egeria, který napomůže místním obyvatelům i návštěvníkům k hlubší percepci krajiny, identifikaci s místem a prožitím nového Genia Loci místa, a to za pomoci znovuoživení místní paměti krajiny.

Proto zde byl navržen geoturistický produkt „Putování Geoparkem s vílou Egerií a permoníky“, který vznikl na základě výsledků dotazníkového šetření, kde se prokázalo, že obyvatelé Slavkovského lesa mladší 18 let neznají kulturní krajinu v okolí svého bydliště.

V případové studii bylo zjištěno, že Geopark Egeria, kromě pracovních listů pro školy, nemá ve své nabídce žádný vyloženě dětský produkt, který by přilákal nejen mladší návštěvníky, ale také rodiče, kteří se kvůli svým ratolestem raději do vzdálenějšího okolí mimo město nevydají.

Z výsledků dotazníkového šetření se ukázalo, že více jak polovina respondentů nezná pověsti spojené s místní krajinou.

Pověsti, které se vážou k oblasti, kde hlavním zdrojem obživy byla po staletí těžba nerostů, jsou plné skřítků, permoníků a vodních víl, a proto byly tyto nadpřirozené postavy zvoleny jako vhodné objekty, propojující geologické a přírodní aspekty s lidskou činností v Geoparku.

Z dotazníkového šetření bylo taktéž zjištěno, že 82,1% respondentů Geopark Egeria vůbec nezná.

Z práce vyplynuly odpovědi na výzkumné otázky stanovené v úvodu práce.

Otázka „Jak moc znají místní obyvatelé regionální historii a místa, v nichž jsou projevy přírodní, smíšené a kulturní paměti krajiny ztělesněné?“ byla zodpovězena dotazníkovým šetřením, a prokázalo se, že 55% respondentů má vynikající až dobrou znalost území. Nicméně nejčastější odpovědi na volné otázky dotazníkového šetření, týkající se znalosti krajiny, byly velice obecné a nevztahovaly se ke konkrétním lokalitám, ale spíše k městům všeobecně.

Na otázku „Jaké produkty jsou využívány v rámci Národního Geoparku Egeria k prezentaci paměti krajiny a šíření osvěty mezi návštěvníky?“ odpověděla případová studie Geoparku, kde se prokázalo, že Geopark Egeria nejčastěji šíří osvětu pomocí seminářů, informačních panelů, beetagů, tištěnými průvodci, knihou a formou DVD stejně jako pomocí geoprůvodců v jednotlivých lokalitách Geoparku.

Výzkumná otázka č. 3, tedy: „Jsou tyto produkty spíše zaměřené na prezentaci přírodní nebo kulturní paměti krajiny?“ byla zodpovězena vlastním terénním šetřením, včetně rozhovorů s panem Loskotem (2014, 2015) a analýzou dat sekundárního výzkumu. Prokázalo se, že Geopark Egeria se nesoustředí ve svých produktech pouze na geologické aspekty Geoparku, ale zejména podporou propagace hornické, porcelánové a lázeňské historie se soustředí i na kulturní stránku území. Dá se tedy tvrdit, že ABC princip je zde aplikován vyváženě.

6 Závěry a doporučení

Na základě analýzy sekundárních dat a zejména na základě výsledků terénního a dotazníkového šetření je níže uveden seznam doporučení pro management Geoparku, spolu se všeobecnými návrhy na další možné geoturistické produkty.

Doporučení	
Téma	Konkrétní návrhy pro Geopark Egeria
	<p>vytvoření různých jazykových mutací stránek www.geopark.cz seznámení se všeobecnými principy geoparků a představení národní, evropské a světové sítě geoparků, tak, aby to pochopila i laická veřejnost</p> <p>O GEOPARKU: zde chybí popis proč právě zde byl Geopark Egeria zřízen a o co usiluje. Opět by mělo být popsáno vše tak, aby důvody pochopila i laická veřejnost.</p> <p>MAPY: Geopark má vytvořenou velice pěknou turistickou mapu, jež je součástí přílohy této bakalářské práce, která by rovněž mohla být uvedena pod odkazem MAPY. www.geopark.cz Pokud není žádoucí, aby zde tento produkt byl umístěn, doporučuje se zde umístit alespoň zevrubnou mapu znázorňující celé území Geoparku Egeria. V této části stránek se po rozkliknutí v současné době mapa nezobrazuje.</p> <p>VÝLETY: zde jsou opět stránky vhodně připravené, pravděpodobně pro další rozšíření, nicméně v současné době zde návštěvník stránek, žádná doporučení na výlety nenalezne.</p> <p>Fotografie: Stránky jsou z celkového pohledu velice kvalitně provedené. Nicméně v tomto směru se doporučuje umístění kvalitních fotografií ve velkém rozlišení, které budou vizuálně lákat potenciální návštěvníky k osobnímu poznání oblasti.</p> <p>Rovněž zde může být umístěn odkaz na část videa z DVD seznamující se vznikem Sluneční soustavy</p>
Spolupráce s aktéry Geoparku	<p>V tomto ohledu se doporučuje další prohlubování spolupráce zejména s MAS, působícími na území Geoparku, s Botanickou zahradou v Bečově, jež se soustředí na environmentální výchovu. Botanická zahrada má rovněž na svém území Ferraty, které mohou být propagovány jako produkt na stránkách Geoparku.</p> <p>Dále by v tomto ohledu bylo vhodné, aby na území působila organizace, která by koordinovala umístění informačních panelů v krajině a ve městech proto, aby nedocházelo k překročení únosné kapacity území.</p> <p>Dále se doporučuje navázání spolupráce s místními podnikateli, kteří mají co dočinění s principy a lokalitami Geoparku, jako např. Rocks a River Apaloosa Ranch, Hotel Komorní hůrka a jiné. Ti by byli propagováni na stránkách Geoparku a zároveň by vzdělávali o Geoparku a poskytovali např. geologické prohlídky Svatošských skal na koních nebo nabízeli ubytování u nejmladší sopky na území ČR.</p>

Spolupráce s aktéry Geoparku	Podpora regionálních podnikatelů při tvorbě nových produktů, omalovánky, dřevěné sochy, keramické a porcelánové dýny a jiné.
Propagace značky	Prezentace Geoparku na stránkách Živý kraj Instalace dřevěných vítacích tabulí na hlavních příjezdových trasách do Geoparku, které budou informovat návštěvníky o tom, že přijíždějí na území Geoparku, což rovněž poslouží k propagaci značky
Geoprodukty	Vytvoření různých eventů zaměřených na pověsti, tradiční pokrmy a tradice oblasti. Stavění milířů, "hruškobraní" podle pověsti o vzniku obce Hruškové a jiné. Landart festival Fotografické soutěže, jejichž výsledná díla by mohla sloužit k lepší prezentaci na stránkách Geoparku Keramické dílny pro děti, nebo malování porcelánu 2 denní túra Geoparkem podél středověkých stezek i ve spolupráci s Geoparkem Geoloci a Česko-bavorským Geoparkem Komentované prohlídky ve spolupráci s CHKO Slavkovský les Vytvoření geologické naučné stezky, která by byla výsledkem soutěže žáků základních škol. Zábava by zde rovněž vzdělávala místní děti. Prodej reklamních předmětů s logem Geoparku Vytvoření a prodej omalovánek s tematikou Geoparku

Tabulka 7 Návrh dalších možných geoturistických produktů a doporučení ke zlepšení jména Geoparku

Zdroj: Vlastní zpracování (2015)

Na základě výsledků této bakalářské práce a jejich následnou syntézou zde byl navrhnout geoturistický produkt, který interaktivní formou integruje ekonomický rozvoj, dědictví předků, občanskou informovanost i geologické aspekty území.

Tento produkt je primárně zaměřen na mladší generace potenciálních návštěvníků Geoparku, nicméně existence tohoto nebo podobného produktu umožní rodičům dětí nalákat jejich ratolesti do míst, které by jinak nenavštívili. Vytvoření stezky u lokality Jeroným, která je primárně zaměřena na starší děti a dospělé, by tak mělo přispět i ke zvýšení návštěvnosti dolu Jeroným.

Vzhledem k tomu, že se lokalita nachází v CHKO Slavkovský les, se však doporučuje zřídit stezku co nejšetrnějším způsobem tak, aby měla co nejmenší dopad na místní biodiverzitu.

Dále se práce věnovala podrobné případové studii území, jejíž část, věnující se geoturismu, lze minimálně dále využít pro stránky Geoparku v sekci VÝLETY.

Orientační mapu Geoparku, která vznikla v rámci této bakalářské práce lze taktéž použít pro internetové stránky Geoparku.

Autorka při psaní práce odhalila další možné aspekty zkoumání, které by bylo vhodné rozpracovat např. v rámci navazující diplomové práce.

V průběhu analýzy se prokázalo, že na území existuje několik organizací, jejichž působnost se v některých oblastech překrývá a usilují tak o propagaci totožných lokalit v Geoparku. Některé produkty jsou stejné nebo velice podobné a tak by bylo na místě provést analýzu produktů jednotlivých organizací a následně navrhnout produkt, který v rámci území Geoparku, nebyl dosud implementován.

Bakalářská práce odpověděla na všechny otázky stanovené v úvodu práce, potvrdila či vyvrátila výzkumné hypotézy a mimo výše zmíněné, šířením dotazníkové šetření a následnou komunikací s respondenty, přispěla k propagaci Geoparku a jeho dobrého jména.

7 Zdroje

1. ADAMEC, Radim (2014) Představení aktivit oddělení cestovního ruchu Karlovarského kraje. Živý kraj [online]. 2014 [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <http://konference.zivykraj.cz/>
2. ANTIKOMPLEX,o.s. (2006) Proměny sudetské krajiny. 1. vyd. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006. ISBN 80-86125-75-2.,
3. AOPK ČR (2015a) Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Geoparky. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/neziva-priroda/geoparky/>
4. AOPK ČR (2015b) Slavkovský Les. Slavkovský les [online]. 2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://slavkovskyles.ochranaprirody.cz/>
5. AZMAN, Norzaini, Sharina Abdul HALIM, Ong Puay LIU, Salsela SAIDIN a Ibrahim KOMOO.(2010) Public Education in Heritage Conservation for Geopark Community. Procedia - Social and Behavioral Sciences[online]. 2010, vol. 7, 504–511, s. 504-511 [cit. 2014-12-30]. DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.10.068. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1877042810020720>
6. BARTÁK, Antonín (2014) Národní Geopark Egeria.[ústní sdělení]. Důl Jeroným 02.08.2014 [cit. 2015-08-17].
7. BARTOŠ, Jaromír (2011) Krajem živých vod. Vyd. 1. Velká Hleďsebe: MAS 21, 2011, 62 s. ISBN 978-80-254-9900-9.
8. B1nd1 (2009) Fairy at the river, In: Devian art, Fairy at the river [online]. 2009 [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <http://b1nd1.deviantart.com/art/Fairy-at-the-river-134501079>
9. BILENKA, Maryana (2013) Geopark jako nástroj udržitelného rozvoje cestovního ruchu ve vybraném regionu [online]. Praha, [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:http://is.vsh.cz/th/12538/vsh_m/Geopark_jako_nastroj_udrzitelneho_rozvoje_cestovniho_ruchu_ve_vybranem_regionu.pdf. Diplomová práce. Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s.r.o. Vedoucí práce Ing. Pavel Attl, Ph.D.

10. BOKR, Pavel (2004) Sopečná činnost a sopky v České republice. In: GEOWEB-geologický informační server [online]. 2004 [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.gweb.cz/clanky/clanek-61/>
11. CARVALHO C. a RODRIGUES J.(2010) BUILDING A GEOPARK FOR FOSTERING SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT AND TO BURST CULTURAL PRIDE: THE NATURTEJO EUROPEAN GEOPARK (PORTUGAL). In: RÁBANO, Isabel. Una visión multidisciplinar del patrimonio geológico y minero [online]. Madrid: Instituto Tecnológico GeoMinero de España, 2010 [cit. 2015-05-24]. ISBN 9788478408368. Dostupné z: <http://www.naturtejo.com/ficheiros/conteudos/files/Trabalho%2041.pdf>
12. CÍLEK, Václav (2002) Krajiny vnitřní a vnější. Texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2002, 231 s. ISBN 8086569292
13. CLIPART PANDA (2014),2005011: deer. In: , Clipart Panda. Clipart Panda [online]. 2014 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: http://www.clipartpanda.com/clipart_images/this-free-clipart-design-of-2005011
14. CLIPARTS.CO (2015) Volcano Erupting With Lava. In: CLIPARTS.co [online]. 2015 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://cliparts.co/clipart/2778942>
15. CLIPARTS.CO (2015b) Free Blue Crystals. In: Cliparts.co [online]. 2015 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://cliparts.co/clipart/40330>
16. CLIPARTS.CO (2015c) Pot of Gold Coins. In: CLIPARTS.CO [online]. 2015 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://cliparts.co/clipart/2374178>
17. CLKER.COM (2015) Navy blue tree forest: cliparts. In: ClipartSheep.com [online]. 2015 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://www.clker.com/cliparts/S/v/H/J/O/E/navy-blue-tree-forest-hi.png>
18. Cyklokv.vars.cz (2015) GIS KRAJSKÝ ÚŘAD KARLOVARSKÉHO KRAJE. Cyklokv.vars.cz [online]. 2015 [cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <http://cyklokv.vars.cz/#directLink=1&e=-862585,-1016307,-4&crl=true&trl=true&c=&op=false&rt=false&d=0&sq=0&ds=2&pd=0&tr=0>
19. CYKLOPORTÁL (2014) Místní cyklotrasa č. 2135 Krásno-Prameny-L.Kynžvart-Mähring (D). In: Cykloportál: Informační portál Karlovarského kraje [online]. 2014

- [cit. 2015-07-18]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/cyklo/cyklotrasy/marianske-lazne/Documents/muzeum.jpg>
20. CYKLOPORTÁL (2015) Informační portál Karlovarského kraje: Cykloportál [online]. 2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/cyklo/cyklotrasy/Stranky/cyklotrasy.aspx>
21. ČERŇANSKÝ, Martin (2013) Světové dědictví UNESCO: Přírodní, kulturní, smíšené a nemateriální. In: Lidová architektura [online]. 2013 [cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/ochrana-pamatky/unesco/unesco-svetove-dedictvi.htm>
22. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 114/1992 Sb. (1992),: o ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=114~2F1992&rpp=15#seznam,14.str>
23. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2015) Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle zemí: CRU0031UU_KR. Český statistický úřad: veřejná databáze [online]. 2015 [cit. 2015-08-02]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=2&cislotab=CRU0031UU_KR&kapitola_id=39&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=2&cas_2_35=2013&pro_1_37=CZ041
24. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech (2015) Cestovní ruch [online]. 2015 [cit. 2015-08-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/cestovni_ruch-xk
25. Český svaz ochránců památek (2015) In: , CS IMC. Veřejné jízdy ve dnech 18. - 19.8.2012 a 08.09. - 09.09.2012 [online]. 2015 [cit. 2015-07-12]. Dostupné z: <http://www.csimc.net/soos/120818/120908ty12.jpg>
26. DAMNARK, Danton (2011) Bat - Wings Open. In: Devian art [online]. 2011 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://danton-damnark.deviantart.com/art/Bat-Wings-Open-269862599>
27. DR Management (2013) Lynx clipart, Wildlife animals [online]. 2013 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://www.wildlife-animals.com/lynx/lynx-clipart.php>

28. Důl Jeroným v Čisté u Rovné (2015) Facebook [online]. 2015 [cit. 2015-07-17].
Dostupné z: <https://www.facebook.com/dulJeronym/photos/pb.681684218576119.-2207520000.1437166502./826633184081221/?type=3&theater>
29. EUROPEAN GEOPARKS NETWORK (2015): Introduction. European Geoparks Network [online]. 2015 [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: http://www.europeangeoparks.org/?page_id=342
30. EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ (2000) ETS 176. Florencie, 2000. Dostupné z: <https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/Landscape/VersionsConvention/czech.pdf>
31. FABEIRO, C.P., CARRILLO, M.I. a SVENSON, G. (2013) Sustainable tourist management: Participation and collaboration for innovation. *Tékhne* [online]. 2013, 11(2): 100-104 [cit. 2015-05-23]. DOI: 10.1016/j.tekhne.2013.11.002. ISSN 16459911. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1645991113000546>
32. FARSANI, N.T. KOL. AUTORŮ (2012): *GEOPARKS & GEOTOURISM: new approaches to sustainability for the 21st century*. Florida, USA: BrownWalker Press, 2012. ISBN 16-123-3551-9,
33. FL INFO S.R.O. (2015), *Porcelánová stezka, Františkovy Lázně: Oficální průvodce městem* [online]. 2015 [cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <http://www.flinfo.cz/cz/aktivity-v-regionu/porcelanova-cesta>
34. GEOPARK BAYERN-BÖHMEN (2015) *Der grenzüberschreitende Bayerisch-Böhmische Geopark*. Geopark Bayern-Böhmen [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.geopark-bayern.de/Public/hintergrund_mit.htm
35. HANZL, Lukáš (2014) *K nejstarším dějinám Ostrova (u Karlových Varů) a okolí*. In: *Památky a příroda Karlovarska 2009-2014* [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.pamatkyapriodakarlovarska.cz/texty/k-nejstarsim-dejinam-ostrova-u-karlovyeh-varu-a-okoli>
36. HELIKS, Jiří (2015) *Lyžařské běžecké trasy KK*. In: *Karlovarský kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-07-18]. Dostupné z: <http://gis.kr-karlovarsky.cz/klm/>
37. HOSKINS, W a Christopher TAYLOR (1988, c1955.) *The making of the English landscape*. London: Hodder and Stoughton, 256 s. ISBN 0340399716,

38. HOSKINS, W G, (1955), *The Making of the English Landscape*, p.14; Hodder and Stoughton, London.
39. CHEN A, JIANG J (2003) *Current development of China's Geopark and outlooks on it*. IN:Guangrui Z., Xiaoan W.,and Deqian, L. (Eds).*Analysis on the development of China's tourism industry and expectations,2002-2004, the third vision Beijing*, Ssocial Science.Press 2003
40. JAŠA, Luděk (2009) *Město Litrbachy-Čistá-zaniklý kostel a hřbitov*. In: *Slavkovský les: Slavkovský les - krok za krokem jeho úchvatnou historií* [online]. 2014 [cit. 2015-08-01]. Dostupné z: <http://www.slavkovsky-les.cz/zanikle-kostely-slavkovskeho-lesa/mesto-litrbachy-cista/> Dostupné z: <http://www.slavkovsky-les.cz/zanikle-kostely-slavkovskeho-lesa/mesto-litrbachy-cista/>
41. JAŠA, Luděk (2014) *Historie Slavkovského lesa*. In: *Slavkovský les Slavkovský les - krok za krokem jeho úchvatnou historií* [online][cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.slavkovsky-les.cz/historie-slavkovskeho-lesa/>
42. JAŠA, Luděk (2014b) *Solná stezka* . In: *Slavkovský les Slavkovský les - krok za krokem jeho úchvatnou historií* Dostupné z: <http://www.slavkovsky-les.cz/zajimava-mista-slavkovskeho-lesa/solna-stezka/>
43. JELÍNEK, Jan (2010) *Hydrosféra*. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ-TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA In: *NAUKA O ZEMI pro technické obory: výukový multimediální text* [online]. 2010 [cit. 2015-07-26]. Dostupné z: <http://geologie.vsb.cz/jelinek/tc-hydrosfera.htm>
44. JONES, C. (2008) *History of Geoparks*. Geological Society, London, Special Publications [online]. 2008-01-01, vol. 300, issue 1, s. 273-277 [cit. 2014-12-28]. DOI: 10.1144/SP300.21. Dostupné z:<http://sp.lyellcollection.org/cgi/doi/10.1144/SP300.21>
45. KARLOVARSKÝ KRAJ (2015) *Turistický portál Karlovarského kraje: Národní přírodní památka Železná hůrka* [online]. 2015 [cit. 2015-07-26]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Priroda/Prirodnizajimavosti/Stranky/NarodniprirodnipamatkaZeleznahurka.aspx>

46. KASTNER, Quido (1996), Osidlování českého pohraničí od května 1945: [historická analýza doplněná kvalitativní sociologickou sondou] [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, 68 s., [90] s. [cit. 2015-08-16]. Working papers. ISBN 80-859-5019-7.
47. KOUTOULAS Dimitris (2004). Understanding the Tourism Product. Proceedings of the International Scientific Symposium "Understanding Tourism – Theoretical Advances", University of the Aegean and the International Sociological Society, Lesbos Island, Greece, 14-15 May 2004
48. KRAJSKÉ VOJENSKÉ VELITELSTVÍ KARLOVY VARY (2014) Charakteristika Karlovarského kraje. [online]. 2014 [cit. 2015-05-16]. Dostupné z: http://www.kvv-karlovyvary.army.cz/htm/0_4.html
49. KUČERA, Zdeněk (2009) Jak vnímáme krajinu a její paměť, V zorném poli geografů, Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie [online]. Praha: IRIS, 18/4, s. 32 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2009/04/6-7.pdf>
50. KUKAL, Zdeněk, Jan NĚMEC a Karel POŠMOURNÝ (2005) Geologická paměť krajiny. Vyd. 1. Praha: Česká geologická služba, 2005, 222 s. ISBN 80-707-5654-3.
51. LOSKOT, Jiří (2010) Národní Geopark Egeria. [Http://www.cistapriroda.cz/sites/default/files/seminare/10/prezentace/18loskot.pdf](http://www.cistapriroda.cz/sites/default/files/seminare/10/prezentace/18loskot.pdf) [online]. , s. 27 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.cistapriroda.cz/sites/default/files/seminare/10/prezentace/18loskot.pdf>
52. LOSKOT, Jiří (2012) Česko-bavorský Geopark Journal: Geopark se představuje. Sokolov: G2 studio s.r.o., 01/2012.,
53. LOSKOT, Jiří (2014) Národní Geopark Egeria. [ústní sdělení]. Sokolov 7.12.2014 [cit. 2015-05-01].
54. LOSKOT, Jiří (2015) Národní Geopark Egeria. [ústní sdělení]. Důl Jeroným, poblíž obce Čistá 6.5.2015 [cit. 2015-06-21].
55. LOSKOT, Jiří (2015a) MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje. Geotagging v Národním Geoparku Egeria. Sokolov, 2015.

56. MAJKUS, Filip (2014). Krušnohorský singletrail. In: Živý kraj: konference [online]. 2014 [cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <http://konference.zivykraj.cz/>
57. MAPY.CZ (2015) Mapy.cz: Karlovarský kraj [online]. 2015 [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/zemepisna?x=12.6960754&y=50.1487464&z=10&source=regi&id=3&q=karlovarsky%20kraj>
58. MASOPUST, Jan (2014) Z historie dlouhé stoky. In: Krásno [online]. 2014 [cit. 2015-08-01]. Dostupné z: http://www.krasno.euweb.cz/stoka_vice.htm
59. MĚSTO HORNÍ SLAVKOV (2008): Staroslovanské osídlení v okolí Horního Slavkova. Město Horní Slavkov [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://horni-slavkov.cz/view.php?nazevclanku=staroslovanske-osidleni-v-okoli-horniho-slavkova&cislocclanku=2008010010>
60. MĚSTO HORNÍ SLAVKOV (2010) Kostel Sv. Mikuláše. Turistický informační a orientační systém Města Horní Slavkov [online]. 2010 [cit. 2015-07-26]. Dostupné z: <http://www.turistika-hornislavkov.cz/cz/kostel-sv-mikulase>
61. MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje (2014). Výroční zpráva Muzea Sokolov, příspěvkové organizace Karlovarského kraje za rok 2013. Sokolov, 67 s. ISBN 978-80-86630-25-0
62. MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje (2015). Výroční zpráva Muzea Sokolov, příspěvkové organizace Karlovarského kraje za rok 2014. Sokolov, 67 s. ISBN 978-80-86630-26-7.
63. NADANCE GEORGIA AGRICOLY region Slavkovský les (2004) Projekt CZ0012-05-01-0048 Studie proveditelnosti Česko-bavorský geopark: Textová část, 94 s.
64. NÁRODNÍ GEOPARK EGERIA (2015) Struktura a management geoparku. Národní Geopark Egeria [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.geopark.cz/geopark>
65. NÁRODNÍ GEOPARK EGERIA (2015b) Geopark Egeria, Národní geopark Egeria [online]. 2015 [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <http://www.geopark.cz/>
66. NÁRODNÍ GEOPARK GEOLOCI (2015) GeoLoc: Česko-Bavorský Geopark [online]. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://geoloci.webnode.cz/cesko-bavorsky-geopark/>

67. NATIONAL GEOGRAPHIC (2009) About Geotourism: What Is Geotourism? [online]. 2009 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: http://travel.nationalgeographic.com/travel/sustainable/about_geotourism.html
68. NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR (2014) Minerální voda. In: NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR. Ptejte se knihovny [online]. 2014 [cit. 2015-08-17]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/mineralni-voda>
69. OKAL (2008) Mine. In: Clker. com [online]. 2008 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://www.clker.com/clipart-mine1.html>
70. PETRÁNEK, Jan (2007a) Oherská (ohárecká) zóna (zlom, rift). In: Česká geologická služba: Geologická encyklopedie [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl?oherska_%28oharecka%29_zona_%28zlom,_rift%29
71. PETRÁNEK, Jan (2007b) Sokolovská pánev. In: Česká geologická služba: Geologická encyklopedie [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl>
72. PODRACKÝ, Vladislav a Jiří KLSÁK (2011) Sv. Mikuláš pod Krudumem: tajemství vzniku, zániku a znovuobjevení jedné památky. Vyd. 1. Horní Slavkov: Sdružení dětí a mládeže Horní Slavkov, c2011, 367 s. ISBN 978-80-260-0246-8.
73. PROKOP, Vladimír a Lukáš SMOLA (2014) Sokolovsko: umění, památky a umělci do roku 1945. 1. vyd. Sokolov: Nákladem AZUS Březová, s.r.o. vydali Vladimír Prokop a Lukáš Smola ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborném pracovišti v Lokti, 2014, 2 sv. (469 s.; s. 470-878). ISBN 978-80-905485-2-7.
74. RADA NÁRODNÍCH GEOPARKŮ (RNG) (2014). Výroční zpráva Národního Geopark Egeria 2013/2014. Sokolov, 2014.
75. RADA NÁRODNÍCH GEOPARKŮ ČR (2010) Národní Geopark. Národní Geopark: Příklad certifikátu – Národní geopark Egeria [online]. 2010 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/narodnigeoparky/o-siti/certifikat-egeria.pdf>
76. RESTAURACE JAN SVATOŠ (2015) Svatošské skály u Karlových Varů: Původ Svatošských skal. In: Restaurace Jan Svatoš [online]. 2015 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.restaurace-jan-svatos.cz/>

77. REYNARD, Emmanuel (2008) SCIENTIFIC RESEARCH AND TOURIST PROMOTION OF GEOMORPHOLOGICAL HERITAGE. Geomorphological heritage, conservation and promotion in high-alpine protected areas [online]. 2008, č. 31 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: https://www.academia.edu/9089877/Geotourism_methodology_-_Reynard
78. Rocks and River Appaloosa ranch (2015) In: Rocks and River Appaloosa ranch [online]. 2015, 12.2.2015 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/186609598060276/photos/a.187021801352389.59254.186609598060276/779455428775687/?type=1&theater>
79. ROJÍK, Petr (2015) Chebská pánev. In: „ Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy [online]. 2015 [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://web.natur.cuni.cz/ugp/main/staff/skin/publikace/Hnedeuhli_206_283.def.indd.pdf
80. SÁDLO, Jiří (2009) V zorném poli geografů: Duše Krajiny. Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie [online]. Praha: IRIS, 18/4, s. 32 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2009/04/2-3.pdf>
81. SHERMAN, Paul (2015) Mine tunnel. In: Wp clipart [online]. 2015 [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: http://www.wpclipart.com/working/mining/mine_tunnel.png.html
82. SCHAMA Simon (1995), Landscape and Memory, pp. 6/7; Harper Collins, London.
83. SPIR z. s. p. o. (2015): TZ Již 4 miliony uživatelů navštěvují internet z mobilních zařízení. In: SPIR z. s. p. o. [online]. 2015 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.netmonitor.cz/tz-jiz-4-miliony-uzivatelu-navstevuji-internet-z-mobilnich-zarizeni>
84. Staré stezky 12/2008: 12/2008 [online]. Brno, 2008 [cit. 2015-07-26]. ISBN 978-80-86752-62-4. Dostupné z: http://www.npu.cz/download/1323431832/sbornik_stezky_2008_small2.pdf
85. SVĚDA, Lukáš (2012) Kostel sv. Mikuláše. In: Panoramio [online]. 2012 [cit. 2015-07-26]. Dostupné z: <http://www.panoramio.com/photo/70290262>

86. TAGGMANAGER (2015) Žula v Geoparku: Kynžvartský kámen. In: Taggmanager [online]. 2015 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <http://m.taggmanager.cz/3489>
87. TAGGMANAGER O. S. Doháje.cz (2015) : Minerální prameny. Doháje.cz [online]. 2015 [cit. 2015-08-16]. Dostupné z: <http://www.dohaje.cz/mapa.html?#z=11&x=128352028&y=136617575&p=260>
88. TAYLOR, Ken (2008) Landscape and Memory. UNESCO [online]. 2008 [cit. 2015-06-06]. Dostupné z: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/mow/mow_3rd_international_conference_ken_taylor_en.pdf
89. TICHÝ, Richard (2014) Jedinečný Mamutíkův vodní park otevřeli na Dolní Moravě. In: Školský portál Pardubického kraje: Klíč ke vzdělání a vědění na dosah [online]. 2014 [cit. 2015-08-18]. Dostupné z: <https://www.klickevzdelani.cz/Ve%C5%99ejnost/A-co-te%C4%8F-po-zvon%C4%9Bn%C3%AD/Dal%C5%A1%C3%AD-z%C3%A1jmov%C3%A1-%C4%8Dinnost/ID/24054/Jedinecny-Mamutikuv-vodni-park-otevrel-na-Dolni-Morave>
90. TVRDÝ, Jaromír, Andreas PETEREK a Markus MANTEL (2013) Tajemství nitra Země. Vyd. 1. Sokolov: Muzeum Sokolov, 147 s. ISBN 978-80-86630-22-9.
91. TVRDÝ, Jaromír, Jaromír BARTOŠ, Andreas PETEREK, Peter SCHLEGEL a Tomáš ŘÍDKOŠIL (2012). MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje. Geologické zajímavosti: Ašsko a Chebsko. G2 studio s.r.o., 2012,
92. UNESCO (1999) UNESCO GEOPARKS PROGRAMME - A NEW INITIATIVE TO PROMOTE A GLOBAL NETWORK OF GEOPARKS SAFEGUARDING AND DEVELOPING SELECTED AREAS HAVING SIGNIFICANT GEOLOGICAL FEATURES [online]. Paříž, 1999, 4 s. [cit. 28.12.2014]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001151/115177e.pdf>
93. UNESCO (2014a) What is the Global Geoparks Network? [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/global-geoparks/some-questions-about-geoparks/what-is-a-global-geopark/>

94. UNESCO (2014b) Global Geoparks [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/global-geoparks/>
95. VOKÁLOVÁ, Monika (2008) Drobné sakrální památky, jejich obnova a funkce v současné české krajině. [online]. Brno, 2008 [cit. 2015-06-10]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/144493/fss_b/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Radim Lokoč.
96. WEBER, Martin (2006), ANTIKOMPLEX, o.s. (2006) Proměny sudetské krajiny. 1. vyd. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006. ISBN 80-86125-75-2.,
97. Zákon o ochraně přírody a krajiny (1992) 114/1992 Sb. 1992. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/\\$file/Z%20114_1992.pdf](http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/$file/Z%20114_1992.pdf)
98. ZELENKA Josef, PÁSKOVÁ Martina (2012) . Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
99. ZPRÁVY E15 CZ (2015) Aeroflot přestane létat do Karlových Varů, trápí ho úbytek. In: Zpravy e15 cz: byznys [online]. 2015 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/doprava-a-logistika/aeroflot-prestane-letat-do-karlovyh-varu-trapi-ho-ubytok-pasazeru-1173508>
100. ŽIVÝ KRAJ (2012) Vodácká turistika v kraji. In: Živý Kraj: Oficiální průvodce Karlovarským krajem [online]. 2012 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <http://www.zivykraj.cz/cz/aktivity/vodacka-turistika-v-kraji>
101. ŽIVÝ KRAJ (2012b) Agroturistika. In: Živý Kraj: Oficiální průvodce Karlovarským krajem [online]. 2012 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <http://www.zivykraj.cz/cz/aktivity/agroturistika>

9 Seznam použitých obrázků

Obrázek 1: Prvky geoturismu související s diverzifikací cestovního ruchu Zdroj: Carvalho a Rodrigues (2010:476).....	12
Obrázek 2 Dělení Produktů cestovního ruchu, Zdroj: vlastní zpracování podle Koutoulase (2004)	14
Obrázek 3 Členění dědictví podle UNESCO, Zdroj: vlastní zpracování v programu Cmap tool podle Čerňanský (2013)	19
Obrázek 4 Mapa Geoparku Egeria reflektující hranice SRN, ČR a hranici mezi Karlovarským a Plzeňským krajem, s vymezením CHKO Slavkovský Les v rámci Geoparku Egeria Zdroj: Vlastní zpracování za pomoci programu Adobe Photoshop 2014 a Mapy.cz (2015)	22
Obrázek 5 Příklad Jáchymovského beetaggu umístěného u těžní věže dolu Svornost zdroj: Loskot (2015a)	35
Obrázek 6- Grafické znázornění přihlášených návštěvníků přes mobilní aplikace chytrých telefonů a tabletů tzv. Beetaggy-QR kódy v roce 2014 Zdroj: vlastní zpracování dle Loskota (2015a)	37
Obrázek 7 Řeka Ohře s Restaurací u Jana Svatoše na protilehlém břehu Svatošských skal Zdoj: Vlastní archiv (2015)	41
Obrázek 8 Obal DVD Tajemství nitra Země ČBG Zdroj:vlastní zpracování (2015).....	47
Obrázek 9 Vstupní objekt dolu Jeroným Zdroj: Důl Jeroným v Čisté u Rovné (2015).....	49
Obrázek 10 Krásenské hornické muzeum s těžní věží a úzkokolejkou Zdroj: Cykloportál (2014)	50
Obrázek 11 Zjednodušená geologická mapa ČR Zdroj: Kukul et al (2005:8)	52
Obrázek 12 Vznik žulových skalních útvarů a měst Zdroj: Taggmanager (2015)	53
Obrázek 13 Jednoduché schéma vzniku Vadózních vod Zdroj: Jelínek (2010).....	54
Obrázek 14 Staré stezky na území západních Čech Zdroj: Staré stezky (2008:22)	55
Obrázek 15 Město Čistá Lauterbach v roce Zdroj: Jaša (2009)	59
Obrázek 16 Certifikát národního Geoparku Egeria Zdroj: Rada Národních Geoparků ČR (2010)	93
Obrázek 17 Ukázka GIS mapy pro cyklisty v Karlovarském kraji-Cyklotrasa Czm6-Cyklotrasa 362 Zdroj: Cyklokv.vars.cz (2015).....	94

Obrázek 18 Náhled aplikace Doháje.cz Zdroj: TAGGMANAGER O. S. Doháje.cz (2015)	95
Obrázek 19 Úzkokolejka v NPR SOOS Zdroj:Český svaz ochránců památek.(2015).....	96
Obrázek 20 Úzkokolejka v NPR SOOS Zdroj:Český svaz ochránců památek.(2015).....	96
Obrázek 21 Projížďky v kaňonu řeky Ohře Zdroj: Rocks and River Appaloosa Ranch (2015)	97
Obrázek 22 Městská cedule Geoparku na území Karlových Varů Zdroj:vlastní archiv (2015)	97
Obrázek 23 Fotografie skenování mobilním telefonem beetaggu v lokalitě Čistá/Lautterbach Zdroj: Vlastní archiv (2015).....	98
Obrázek 24 Fotografie Informační panel umístěný v terénu na příjezdové cestě ke Svatošským skalám informující o Slavkovském lese Zdroj:vlastní archiv (2015).....	98
Obrázek 25 Patronka horníků Sv. Barbora v dolu Jeroným a dochoované rýhy po středověké těžbě Zdroj:Vlastní archiv (2014).....	99
Obrázek 26 zalesněný pahorek ukrývající stěny kostely Sv. Mikuláše u hory Krudum Zdroj: Město Horní Slavkov (2010)	99
Obrázek 27 již odhalené vnější zdi kostela Sv. Mikuláše pod Krudumem Zdroj:Svéda (2012)	100
Obrázek 28 Obrázek 29 již odhalené vnitřní zdi kostela Sv. Mikuláše pod Krudumem Zdroj:Svéda (2012).....	100
Obrázek 30 Vstup do sklepních prostor v bývalé obci Čistá Zdroj:vlastní archiv (2015)....	101
Obrázek 31 Nález úlomku keramiky a rakousko-uherské mince z roku 1893 v zaniklém městě Čistá Zdroj:vlastní archiv (2015).....	102
Obrázek 32 Informační panely na náměstí v Krásně Zdroj:vlastní archiv (2015).....	103
Obrázek 33 Mamutíkův vodní park-Dolní Morava Zdroj: Tichý (2014).....	104
Obrázek 34 Geoturistická mapa ČBG Zdroj:Loskot (2015).....	105
Obrázek 35 Lyžařské běžecké trasy zpracované GIS Karlovarského kraje Zdroj: Heliks (2015)	106
Obrázek 36 Mapa středověkých dálkových a obchodních cest v Geoparku Egeria Zdroj: Podracký et al (2011:83).....	107
Obrázek 37 Přední strana knížky Putování Geoparkem s vílou Egerií a Permoníky.....	111

Obrázek 38 Strana č. 1 seznámení s permoníkem Vildou a vílou Egerií,Zdroj Vilda: vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj fotografie na pozadí a Vilda:vlastní archiv (2015), logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)	111
Obrázek 39 Návrh mapy stezky v okolí dolu Jeroným strana č.2 Zdroj:vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)	112
Obrázek 40 strana č.3 stručný návod k úkolům 1-3 Zdroj: Víla Egerie: B1nd1 (2009) upraveno v programu Adobe Photoshop 2014	112
Obrázek 41 strana č.4 úkol č. 4 Tajenka, Zdroj Vilda a vrba: Vlastní zpracování, Logo Geoparku: Geopark Egeria (2015), Zdroj Rys ostrovid: DR Management (2013), Zdroj jelen: CLIPART PANDA (2014), Zdroj netopýr:Damnark (2011), Zdroj krajina a gejzír: vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014	113
Obrázek 42: úkol č.5 strana č.5 Zdroj:vlastní zpracování, Zdroj logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b).....	113
Obrázek 43: Geologické Pexeso za odměnu při splnění všech úkolů Zdroj Vilda, Gejzír,vrba,lucerna:vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj Rys ostrovid: DR Management (2013), Zdroj jelen: CLIPART PANDA (2014), Zdroj netopýr:Damnark (2011), Zdroj víla Egerie: B1nd1 (2009) upraveno v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj sopka: CLIPARTS.CO (2015), Zdroj minerál: CLIPARTS.CO (2015b), Zdroj důl s vozíkem: OKAL (2008), Zdroj podzemí: Sherman (2015), Zdroj zlaťáky: CLIPARTS.CO (2015c), Zdroj les: CLKER.COM (2015).....	114
Obrázek 44 Zadní strana pexesa: Zdroj logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)	115

10 Seznam použitých tabulek

Tabulka 1 Hypotézy a způsoby jejich ověřování, Zdroj: vlastní zpracování, 2015	6
Tabulka 2 Klima v Geoparku Egeria Zdroj: zpracováno podle NADANCE GEORGIA AGRICOLY region Slavkovský les (2004).....	24
Tabulka 3 Financování konkrétních projektů Geoparku Egeria zdroj: vlastní zpracování podle Rady Národních Geoparků (RNG) (2014).....	32
Tabulka 4 Návštěvnost jednotlivých expozic a muzeí vztahujících se ke Geoparku Egeria, porovnání v letech 2013 a 2014 Zdroj: vlastní zpracování dle MUZEUM SOKOLOV, příspěvková organizace Karlovarského kraje (2014 2015)	35
Tabulka 5 Cyklotrasy v rámci Geoparku Egeria- Zdroj: vlastní zpracování (2015) podle Bilenka (2013:54-55)	39
Tabulka 6 Seznam hipoturistických zařízení na území Geoparku Zdroj: vlastní zpracování podle Živý kraj (2012b)	42
Tabulka 7 Návrh dalších možných geoturistických produktů a doporučení ke zlepšení jména Geoparku.....	73
Tabulka 8 Dotazník-Znalost krajiny Slavkovského lesa, povědomí o Geoparku Zdroj:vlastní zpracování (2015).....	110
Tabulka 9 Cenový návrh geoprojektu Zdroj:vlastní zpracování (2015)	116

11 Seznam použitých grafů

Graf 1 Znalost respondentů krajiny Slavkovského lesa podle počtu odpovědí na ot. č. 1až č. 6 Zdroj: Vlastní zpracování (2015)	61
Graf 2 Znalost projevů horníkové činnosti na území Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015).....	61
Graf 3 Znalost zaniklých obcí Slavkovského lesa Zdroj:Vlastní zpracování (2015)	62
Graf 4 Znalost pověstí Slavkovského lesa Zdroj:Vlastní zpracování (2015)	62
Graf 5 Znalost Dlouhé stoky, vodního díla, které sloužilo jako zásobárna vody a dřeva pro doly Zdroj: Vlastní zpracování (2015)	63
Graf 6 Znalost kostela sv. Mikuláše na úpatí hory Krudum Zdroj:Vlastní zpracování (2015)	63
Graf 7 Znalost minerálních vod a kyselk ve volné přírodě Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015).....	64
Graf 8 znalost jednotlivých lokalit s výskytem pramenů a kyselk v přírodě Slavkovského lesa Zdroj: Vlastní zpracování (2015)	65
Graf 9 Sumarizace znalosti krajiny Slavkovského lesa vzhledem k věkové kategorii respondentů Zdroj: Vlastní zpracování (2015)	66
Graf 10: Kolik respondentů by ocenilo více informací o zajímavostech v okolí svého bydliště Zdroj: Vlastní zpracování (2015)	67

12 Přílohy

1. Společné prohlášení Česko-Bavorského Geoparku podepsané v Karlových Varech
25. června 2003
2. Certifikát Národního Geoparku Egeria
3. Ukázka GIS mapy pro cyklisty v Karlovarském kraji-Cyklotrasa Czm6-Cyklotrasa 362
4. Náhled aplikace Doháje.cz popisující zastavení v rámci Česko-bavorského geoparku
„Minerální prameny“ na česko-německé hranici u města Bad Elster
5. Fotografická dokumentace
6. Geoturistická mapa ČBG v měřítku 1:200 000
7. Lyžařské běžecké trasy dostupné v Karlovarském kraji a na území Geoparku Egeria
8. Mapa dálkových a obchodních cest na území Geoparku Egeria
9. Dotazník-Znalost krajiny Slavkovského lesa, povědomí o Geoparku
10. Putování Geoparkem s vílou Egerií a Permoníky
11. Cenový návrh zřízení navrhovaného geoprojektu
12. Zadání k závěrečné práci

„Společné prohlášení hejtmanů a zemských radů o podpoře Česko-Bavorského Geoparku

Všechny zúčastněné strany se shodují na přeshraniční spolupráci s cílem vyhlášení společného mezinárodního Česko-bavorského geoparku.

Severozápadní část Českého masivu je z geologického hlediska jedna z nejzajímavějších oblastí v celosvětovém měřítku. Geologické zvláštnosti příkladně vypovídají o dějinách Země a jejích vlivech na hospodářské a kulturní aspekty trvající již staletí. To v sobě obsahuje geovědní témata se svým aktuálním společenským dopadem, jako krajinné formy pro infrastrukturu, krystalické, vulkanické a sedimentární horniny, jako stavební materiál, půdy pro lesní a zemědělské hospodaření, přírodní suroviny v hornictví, hydrogeologii a tektoniku pro vodní a lázeňské zdroje, až k výskytu zemětřesení.

Mezinárodní Česko-bavorský geopark má sloužit jako fórum ke společné nadregionální propagaci a identifikaci pro stávající i v budoucnu vzniklé zařízení a aktivity. V Karlových Varech dne 25. června 2003.“ (NÁRODNÍ GEOPARK GEOLOCI,2015)

Příloha č.6 k č.j.: M/11

Certifikát národního geoparku

národní geopark

 Ministerstvo životního prostředí
 České republiky

 Certifikát č. / Certificate No.: 01
 Pro období / for the period 1.7. 2010 – 1.7. 2014

Ministerstvo životního prostředí České republiky / Ministry of the Environment of the Czech Republic

uděluje / grants

Certifikát
Certificate
Národní geopark
National geopark
EGERIA

Název geoparku / Name of the Geopark

Muzeum Sokolov, příspěvková organizace Karlovarského kraje

Řídicí subjekt geoparku / Managing Subject of the Geopark

Rudolf Tomíček

Ředitel geoparku / Manager of the Geopark

 Certifikace je udělena na základě podpisu Charty národních geoparků.
 The certificate is granted on the base of signature of the Charter of National Geoparks.

 V případě Rady národních geoparků doloženého porušení jejich principů budou certifikát a logo národního geoparku
 certifikovanému území odebrány.
 In the case of the violation of its principles (proved by the Council of the National Geoparks) the certificate and logo of the
 National Geopark will be taken away.
4. června 2010 / 4th of June 2010

Rut Bizková

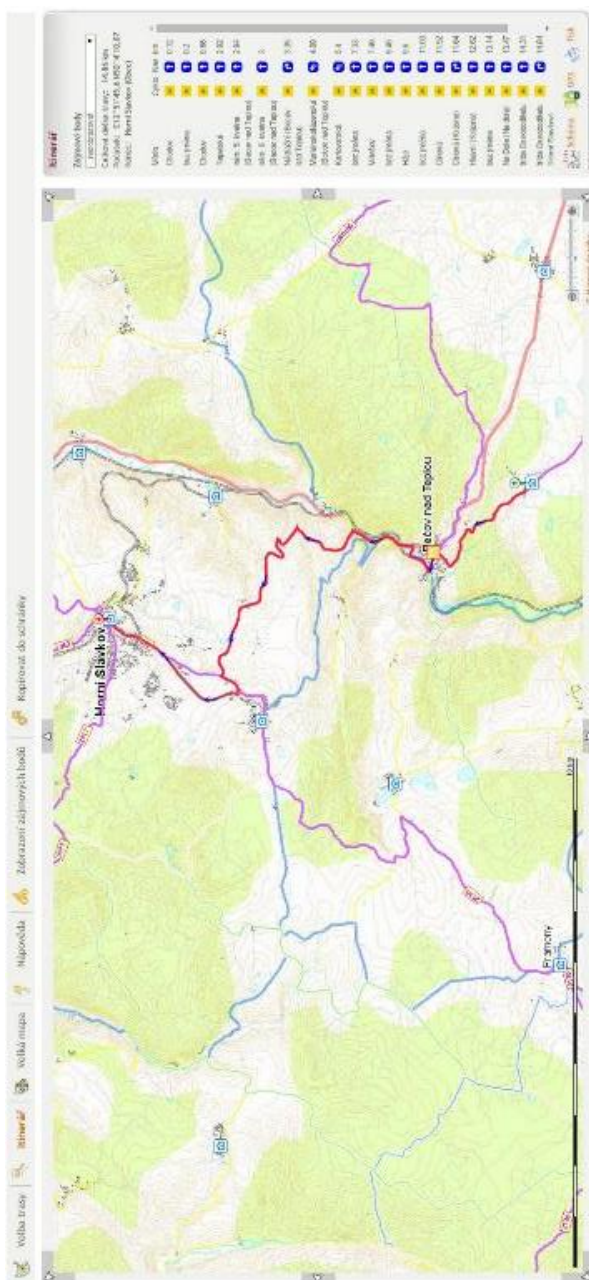
ministryně životního prostředí

Vytlačeno na papíru původem z lesů se standardem FSC

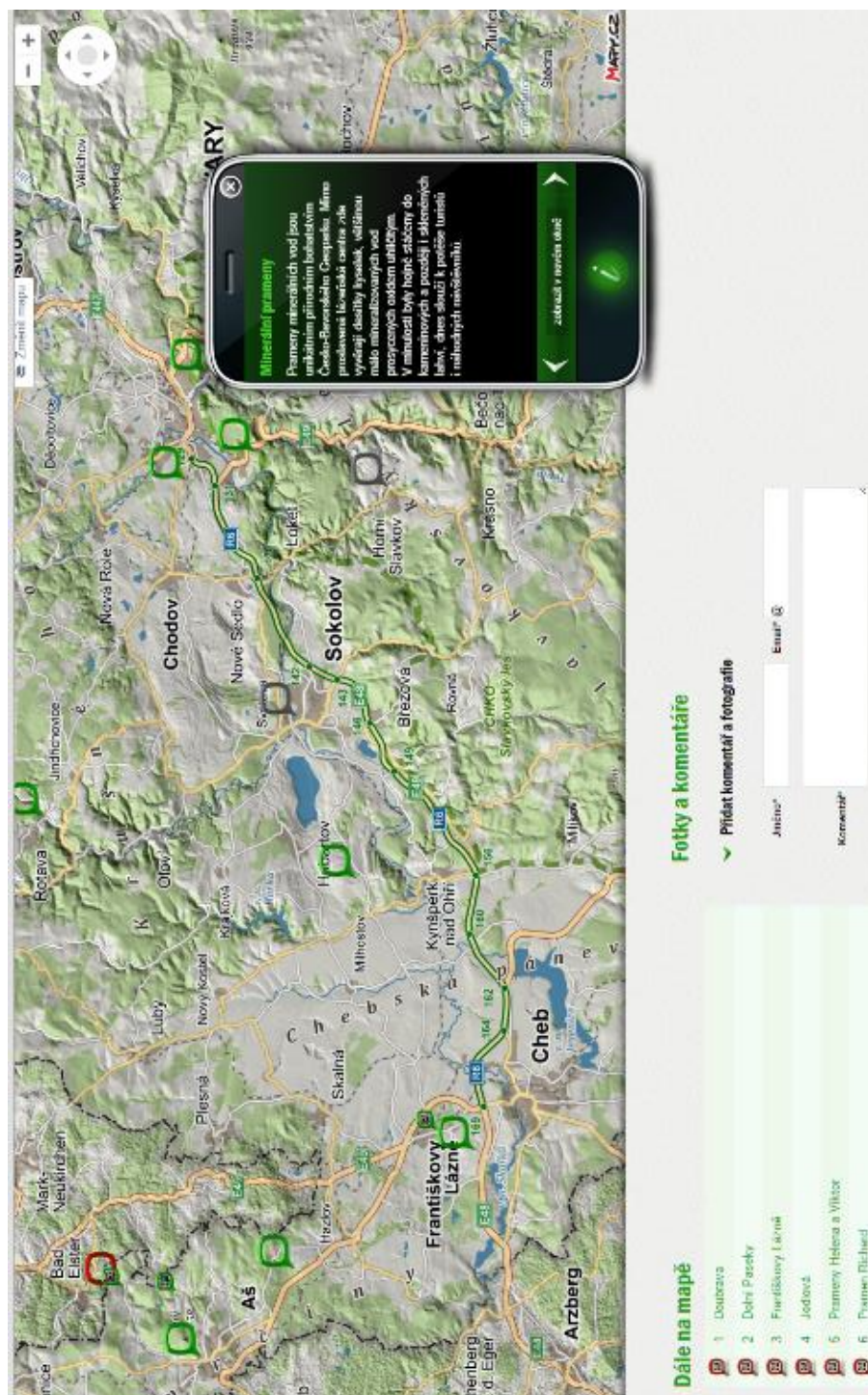
Obrázek 16 Certifikát národního Geoparku Egeria Zdroj: Rada Národních Geoparků ČR (2010)

Ukázka GIS mapy pro cyklisty v Karlovarském kraji-Cyklotrasa Czm6-Cyklotrasa 362

Obrázek 17 Ukázka GIS mapy pro cyklisty v Karlovarském kraji-Cyklotrasa Czm6-Cyklotrasa 362 Zdroj: Cyklokv.vars.cz (2015)

Náhled aplikace Doháje.cz popisující zastavení v rámci Česko-bavorského geoparku „Minerální prameny“ na česko-německé hranici u města Bad Elster

Obrázek 18 Náhled aplikace Doháje.cz Zdroj: TAGGMANAGER O. S. Doháje.cz (2015)

Fotografická dokumentace

1. Úzkokolejná dráha v přírodní rezervaci SOOS

Obrázek 19 Úzkokolejka v NPR SOOS Zdroj:Český svaz ochránců památek.(2015)

2. Úzkokolejná dráha v přírodní rezervaci SOOS převážející návštěvníky

Obrázek 20 Úzkokolejka v NPR SOOS Zdroj:Český svaz ochránců památek.(2015)

3. Projížďky ranche Rocks and River Appaloosa ranch u Svatošských skal

Obrázek 21 Projížďky v kaňonu řeky Ohře Zdroj: Rocks and River Appaloosa Ranch (2015)

4. Ukázky cedulí a beetagu v Geoparku Egeria

Obrázek 22 Městská cedule Geoparku na území Karlových Varů Zdroj:vlastní archiv (2015)

5. Skenování beetaggu v lokalitě Čistá

Obrázek 23 Fotografie skenování mobilním telefonem beetaggu v lokalitě Čistá/Lautterbach Zdroj: Vlastní archiv (2015)

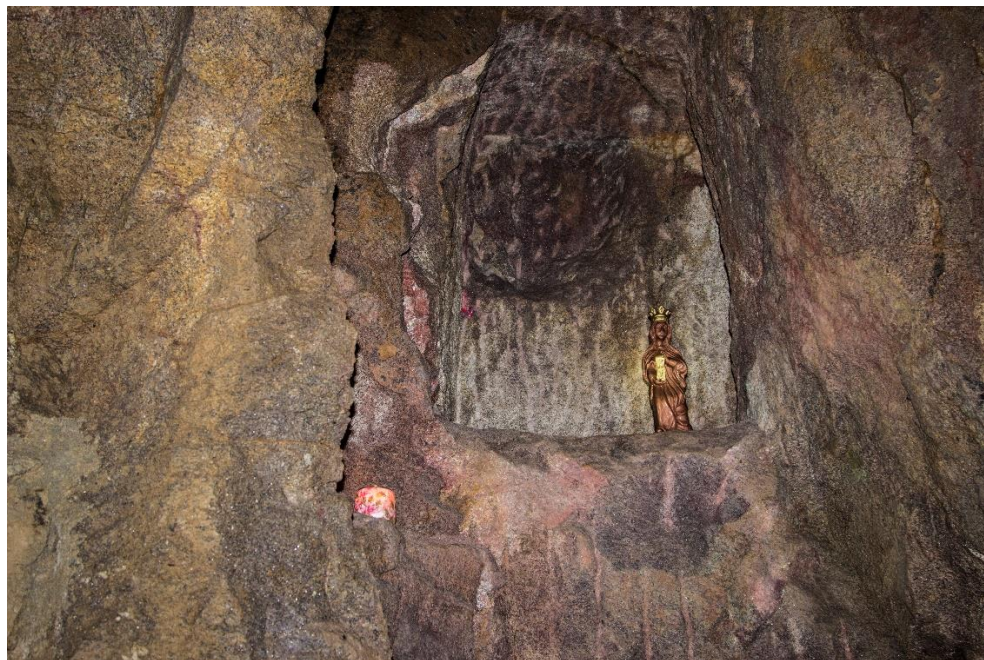
6. Informační panel Slavkovský les

Obrázek 24 Fotografie Informační panel umístěný v terénu na příjezdové cestě ke Svatošským skalám informující o Slavkovském lese Zdroj:vlastní archiv (2015)

7. Důl Jeroným, patronka horníků Sv. Barbora

Obrázek 25 Patronka horníků Sv. Barbora v dolu Jeroným a dochoované rýhy po středověké těžbě Zdroj: Vlastní archiv (2014)

8. Fotografie nálezu kostela Sv. Mikuláše před a po objevení

Obrázek 26 zalesněný pahorek ukrývající stěny kostely Sv. Mikuláše u hory Krudum Zdroj: Město Horní Slavkov (2010)

9. Zřícenina kostela sv. Mikuláše

Obrázek 27 již odhalené vnější zdi kostela Sv. Mikuláše pod Krudumem Zdroj:Svéda (2012)

10. Zřícenina kostela sv. Mikuláše

Obrázek 28 Obrázek 29 již odhalené vnitřní zdi kostela Sv. Mikuláše pod Krudumem Zdroj:Svéda (2012)

11. Vchod do sklepních prostor domu v zaniklém městě Čistá-Lauterbach

Obrázek 30 Vstup do sklepních prostor v bývalé obci Čistá Zdroj:vlastní archiv (2015)

12. Nález úlomku porcelánu a rakousko-uherské mince z roku 1893 v zaniklém městě
Čistá

Obrázek 31 Nález úlomku keramiky a rakousko-uherské mince z roku 1893 v zaniklém městě Čistá Zdroj:vlastní archiv (2015)

13. Informační panely různých organizací umístěné na náměstí v Krásně

Obrázek 32 Informační panely na náměstí v Krásně Zdroj:vlastní archiv (2015)

14. Náhled na Mamutíkův vodní park - Dolní Morava

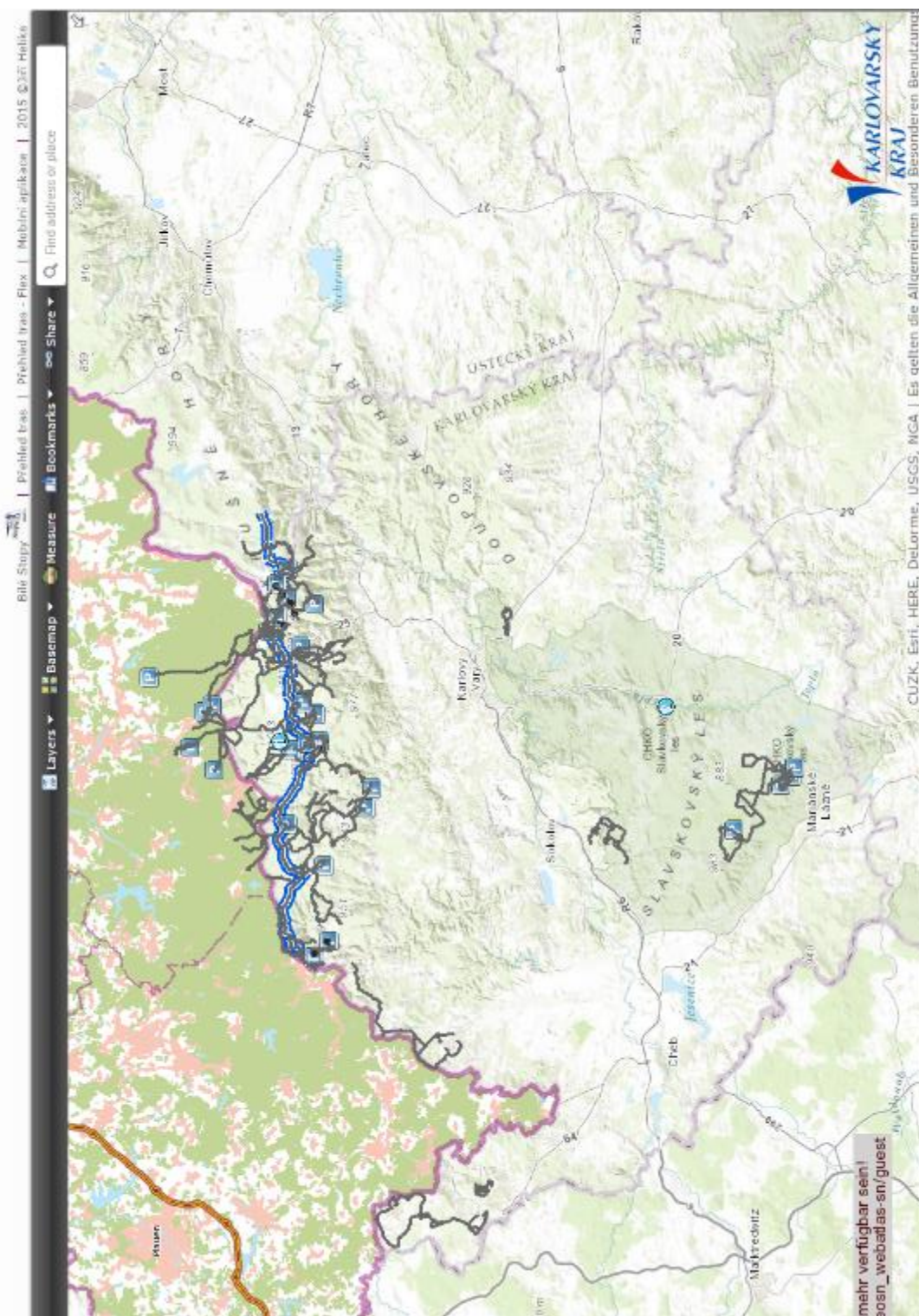
Obrázek 33 Mamutíkův vodní park-Dolní Morava Zdroj: Tichý (2014)

Geoturistická mapa ČBG v měřítku 1:200 000

Obrázek 34 Geoturistická mapa ČBG Zdroj: Loskot (2015)

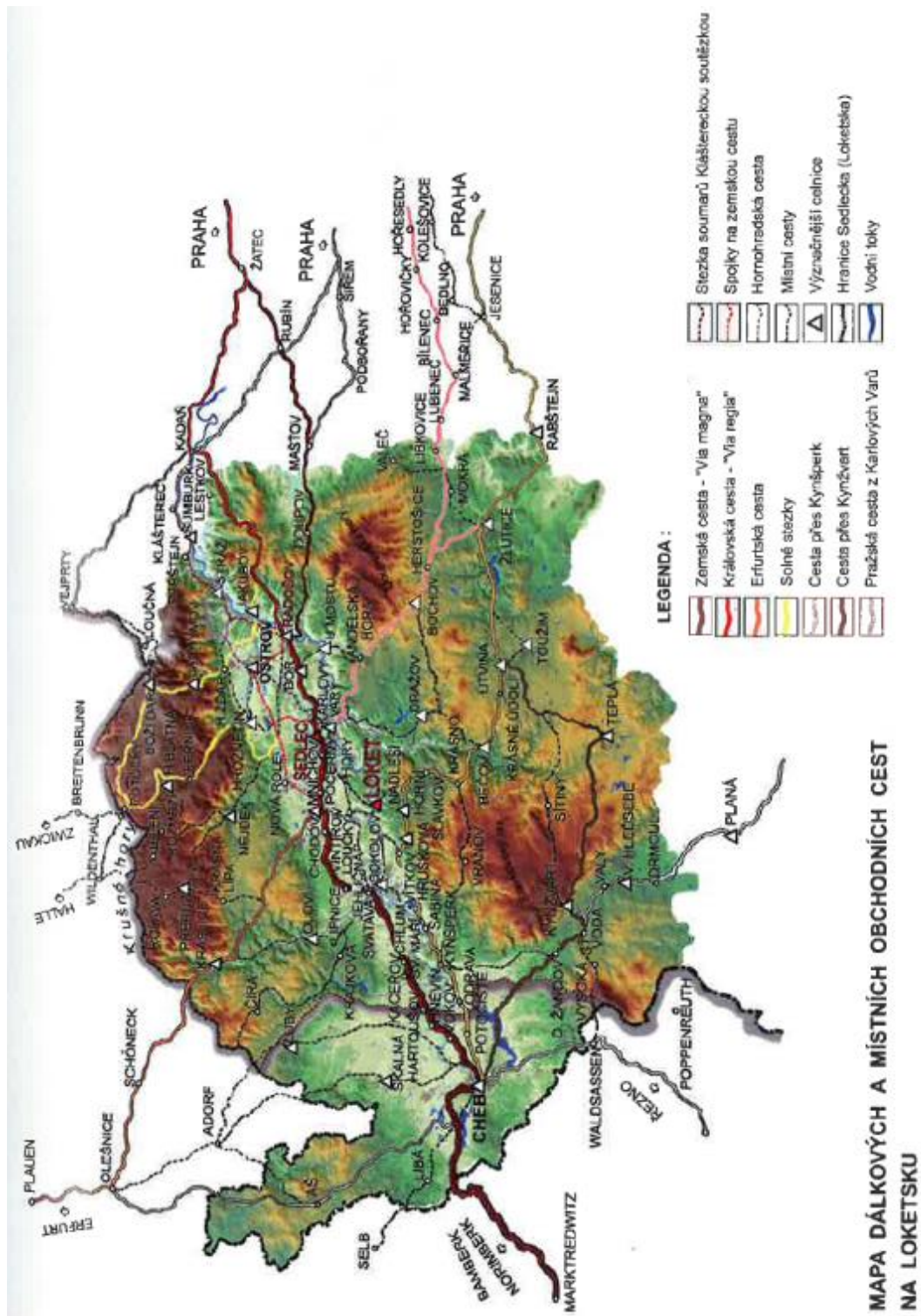
Lyžařské běžecké trasy dostupné v Karlovarském kraji a na území Geoparku Egeria

Obrázek 35 Lyžařské běžecké trasy zpracované GIS Karlovarského kraje Zdroj: Heliks (2015)

Mapa dálkových a obchodních cest na území Geoparku Egeria

Obrázek 36 Mapa středověkých dálkových a obchodních cest v Geoparku Egeria Zdroj: Podracký et al (2011:83)

Dotazník-Znalost krajiny Slavkovského lesa, povědomí o Geoparku

1	Znáte nějaká místa Slavkovského lesa, která jsou spojena s hornictvím?	☐ ano
		☐ ne
<i>Pokud ano vyplňte, pokud ne, přejděte na další otázku</i>		
Zkuste vyjmenovat místa spojená s hornickou historií Slavkovského lesa.		
2	Znáte nějaké zaniklé obce Slavkovského lesa?	☐ ano
		☐ ne
<i>Pokud ano vyplňte, pokud ne, přejděte na další otázku</i>		
Zkuste vyjmenovat nějaké zaniklé obce Slavkovského lesa.		
3	Znáte nějaké pověsti Slavkovského lesa?	☐ ano
		☐ ne
<i>Pokud ano vyplňte, pokud ne, přejděte na další otázku</i>		
Uvedte prosím k jakému místu nebo události se vážou pověsti, které znáte?		
4	Víte co je Dlouhá stoka?	☐ je to středověká kanalizace
		☐ je to přírodní potok tekoucí Slavkovským lesem, Horním Slavkovem a Krásnem
		☐ vodní dílo, které sloužilo jako zásobárna vody a dřeva pro doly
		☐ je to přívod vody pro obce Slavkovského lesa
		☐ nevím co to je
5	Kde se nachází kostel Sv. Mikuláše?	☐ V Krásně
		☐ V Pramenech
		☐ V Bečově
		☐ na úpatí hory Krudum
		☐ Nevím
6	Znáte nějaké vývěry minerálních vod a kyselky ve volné přírodě Slavkovského lesa?	☐ Ano
		☐ Ne
<i>Pokud ano vyplňte, pokud ne, přejděte na další otázku</i>		
Uvedte prosím jméno nebo konkrétní lokalitu výskytu těchto minerálních vod nebo kyselky.		

Zaškrtněte právě jedno tvrzení, které je Vám nejbližší.			
7	Informační panely na turistických stezkách v okolí Vašeho bydliště	☐	Poskytují dostatek informací o zajímavostech v okolí
		☐	Spíše poskytují dostatek informací o zajímavostech v okolí
		☐	Spíše neposkytují dostatek informací o zajímavostech v okolí
		☐	Neposkytují dostatek informací o okolí
		☐	
Zaškrtněte právě jedno tvrzení, které je Vám nejbližší.			
8	Když jdete do přírody, zjišťujete si informace o zajímavostech na plánované trase v okolí Vašeho bydliště	☐	předem pomocí internetu
		☐	na místě informačního panelu
		☐	pomocí tištěné turistické mapy, tištěných materiálů včetně průvodců
		☐	Kombinací výše uvedeného
		☐	Nic z výše uvedeného. Nezájímám se o okolí, když, jdu do přírody, jdu se jen tak "provětrat"
☐	jiné, uveďte jaké		
☐			
Zaškrtněte právě jedno tvrzení, které je Vám nejbližší.			
9	Chtěl/a byste více informací o zajímavostech spojených s okolím Vašeho bydliště?	☐	Ano, velice bych to ocenil/a
		☐	Spíše ano
		☐	Spíše ne
		☐	Ne, nezajímá mne to
10	Jak často chodíte do přírody v okolí Slavkovského lesa	☐	2x týdně a více
		☐	1x týdně
		☐	1x za 14 dní
		☐	1x za 1 měsíc
		☐	méně jak 1x za měsíc
11	Víte co je to geopark?	☐	Ano
		☐	Již jsem to slyšel/a, ale nevím přesně
		☐	Ne
12	Popište co si pod pojmem geopark představujete.		
13	Znáte Geopark Egeria?	☐	Ano
		☐	Již jsem to slyšela, ale nevím přesně
		☐	Ne
14	Navštívil/a jste nějakou lokalitu Geoparku Egeria?	☐	Ano
		☐	Ne
Pokud ano vyplňte, pokud ne, přejděte na další otázku			
Uveďte prosím jméno nebo konkrétní lokalitu, kterou jste v Geoparku Egeria navštívil/a			

15	Uveďte prosím, v jakém městě bydlíte?	
<i>Pokud už v území nežijete</i>		
16	Uveďte prosím, z jakého města pocházíte?	
17	Jak dlouho Vaše rodina žije na území Slavkovského lesa?	☐ 0-20 let ☐ 21-40 let ☐ 41-60 let ☐ 60 let a více
18	Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	☐ základní škola ☐ učiliště ☐ učiliště nebo střední škola s maturitou ☐ vyšší nebo vysoká škola
19	Věk	☐ méně jak 18 let ☐ 19-30 let ☐ 31-40 let ☐ 41-50 let ☐ 51- 60 let ☐ 61 a více

Tabulka 8 Dotazník-Znalost krajiny Slavkovského lesa, povědomí o Geoparku Zdroj:vlastní zpracování (2015)

Putování Geoparkem s vílou Egerií a Permoníky

Obrázek 37 Přední strana knížky Putování Geoparkem s vílou Egerií a Permoníky

Zdroj fotografie řeky Ohře na pozadí:vlastní archiv (2015), Víla Egerie: B1nd1 (2009) upraveno ve Photoshopu 2014, logo Geoparku Egeria: Geopark Egeria (2015b)

Obrázek 38 Strana č. 1 seznámení s permoníkem Vildou a vílou Egerií,Zdroj Vilda: vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj fotografie na pozadí a Vilda:vlastní archiv (2015), logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)

Obrázek 39 Návrh mapy stezky v okolí dolu Jeroným strana č.2 Zdroj:vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)

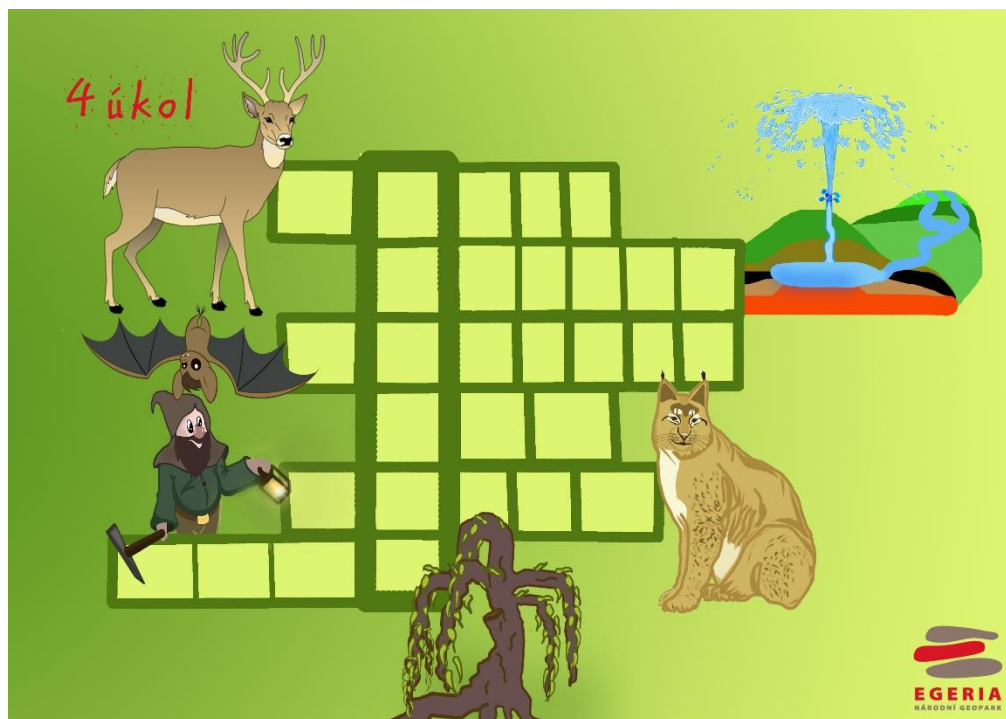
1 úkol "Dílce"-Milé děti, na tomto místě přehraďte vodní dílo stavidlem tak, abyste změnili směr potůčku a ten tekl dále ve směru šipky, až změníte směr potůčku, pokračujte k úkolu č.2.

2 úkol Vaším druhým úkolem je rýžování zlata.Vemte misku, nasype do ní písek a přidejte trochu vody z potůčku. Pak miskou pomalu kroužte. Zlato, které najdete pečlivě uschovejte a pak spolu s dalšími předměty ukažte na pokladně. Asi Vás čeká nějaký dárek :)

3 úkol Jednou mi Vilda vyprávěl, že tu ztratil poklad, který našel v podzemí, říká víla Egerie. Vemte si detektor kovu a pomůžete nám mince nalézt dřívě, než ho najdou loupežníci.

Obrázek 40 strana č.3 stručný návod k úkolům 1-3 Zdroj: Víla Egerie: B1nd1 (2009) upraveno v programu Adobe Photoshop 2014

Obrázek 41 strana č.4 úkol č. 4 Tajenka, Zdroj Vilda a vrba: Vlastní zpracování, Logo Geoparku: Geopark Egeria (2015), Zdroj Rys ostrovid: DR Management (2013), Zdroj jelen: CLIPART PANDA (2014), Zdroj netopýr: Damnark (2011), Zdroj krajina a gejzír: vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014

Obrázek 42: úkol č.5 strana č.5 Zdroj:vlastní zpracování, Zdroj logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)

Obrázek 43: Geologické Pexeso za odměnu při splnění všech úkolů Zdroj Vilda, Gejzír,vrba,lucerna:vlastní zpracování v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj Rys ostrovid: DR Management (2013), Zdroj jelen: CLIPART PANDA (2014), Zdroj netopýr:Damnark (2011), Zdroj víla Egerie: B1nd1 (2009) upraveno v programu Adobe Photoshop 2014, Zdroj sopka: CLIPARTS.CO (2015), Zdroj minerál: CLIPARTS.CO (2015b), Zdroj důl s vozíkem: OKAL (2008), Zdroj podzemí: Sherman (2015), Zdroj zlatáky: CLIPARTS.CO (2015c), Zdroj les: CLKER.COM (2015)

Obrázek 44 Zadní strana pexesa: Zdroj logo Geoparku: Geopark Egeria (2015b)

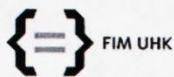
Cenový návrh zřízení navrhovaného geoprojektu

Položka	Počet ks	Jednotková cena	Suma
informační panely na stezce	5	5000	25 000 Kč
dřevěné sochy včetně zastavení č.5	3	3000	9 000 Kč
rekvizity rýžování zlata	4	500	2 000 Kč
Dlouhá stoka	1	50000	50 000 Kč
stříbrňáky	4	1500	6 000 Kč
Prvotní terénní uprava trasy	1	5000	5 000 Kč
provozní náklady stezky, v režii dolu Jeroným			0 Kč
tisk knížky	1000	15	15 000 Kč
Total			113 000 Kč

Tabulka 9 Cenový návrh geoprojektu Zdroj:vlastní zpracování (2015)

9.10.2014

Tisk zadání závěrečných prací

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Fakulta informatiky a managementu
 Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta:

Andrea Janottová

Obor studia:

Management cestovního ruchu

Jméno a příjmení vedoucího práce:

Martina Pásková

Název práce:

Návrh geoturistického produktu Národního geoparku Egeria

Název práce v AJ:

Proposal of geotourism product for National Geopark Egeria

Podtitul práce:

Znovuoživení zapomenuté paměti místa

Podtitul práce v AJ:

The revival of forgotten memories of the area

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je analyzovat míru znalosti kulturní krajiny místním obyvatelstvem a navrhnout takový geoturistický produkt, který prohloubí tuto znalost a vztah obyvatelstva k dané oblasti.

Osnova práce:

Úvod

Stanovení cíle práce a metodologie

Teoretická východiska

- Geoparky
- Geoturismus
- Geoturistický produkt
- Paměť krajiny a její percepce

Případová studie Národního Geoparku Egeria

- Vymezení a charakteristika území
- Lokality významné z hlediska paměti krajiny
- Průběh šetření a jeho výsledky
- Návrh geoturistického produktu

Shrnutí výsledků práce

Závěry a doporučení

Zdroje

Přílohy

Projednáno dne:

10.10.2014

Podpis studenta

Podpis vedoucího práce